

Universul cărții

GUTENBERG

• ANUL XIII • MARTIE, 2021

• NR. 46

GUTENBERG

N
I
V
E
R
S
U
L

PUBLIKAȚIE TRIMESTRIALĂ EDITATĂ
DE EDITURA GUTENBERG UNIVERS ARAD - ROMÂNIA

Anul XIII, Nr. 46
Martie 2021
Serie nouă

CĂRȚII

COLEGIUL REDACȚIONAL

Flavius ȘTEȚCU - Director Tipografia Gutenberg Arad

Florica R. CÂNDEA - Redactor șef

Carina BABA - Redactor șef adjunct

COLEGIUL CONSULTATIV

Eugeniu CRISTE

Anton ILICA

Iuliana PINTEA

Horia TRUȚĂ

REDACTORI

Lucia BIBART

Mira ODAGIU

Loredana TUDORESCU

IMAGINE CONCEPTUALĂ ȘI CORECTURĂ

Constantin AVADANEI

Ioana NISTOR

Camelia BELEI

Adina MATEI

FOTO

Mircea BORAN

Mircea IRIMESCU

COLABORATORI EXTERNI

Vasile BARBU

Teodor GROZA DELACODRU

Daniela GUMANN

CUPRINS

Valoarea prezentului	3
DOCUMENTAR - Aradul în timp	4
ESTETICA LIMBII	8
DIALOGURI	9
PROFILURI	28
RECENZII	37
INEDIT	43
SALON GUTENBERG	47
IDEI. OPINII. ÎNSEMNĂRI	54
EVENIMENT	61
SPECIAL	65
LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA	73
MAȘINA TIPOGRAFICĂ	78

D.T.P.

Ecaterina MEHESZ

DISTRIBUIRE

Chioșc ziare str. Meșianu

Magazin de prezentare, Calea Victoriei nr. 41

Mica publicitate Jurnal Arădean,

B-dul Revoluției nr. 81

*Revista Gutenberg Universul Cărții
fondată în 2009

Revista Gutenberg Universul cărții precizează

Toate materialele publicate pe parcursul anului 2021, vor fi ierarhizate la sfârșitul anului și vor face obiectul Galei Excelenței, conform segmentelor cunoscute ca generice.

Notă: total semnături 2585 (an XIII)

total articole 2727 (an XIII)

Revista se distribuie gratuit, avem colaboratori din toate domeniile, din toată țara, dar o distribuim și înafara țării. Avem și o pagina de facebook.

Vă invităm să accesați pagina web: www.edituragutenbergunivers.ro

Responsabilitatea asupra conținutului textelor aparține autorilor

VALOAREA PREZENTULUI

Flavius ȘTEȚCU

Într-una dintre numeroasele sale scrisori către Lucilius, Seneca îi transmitea că „*cel mai rușinos lucru este să pierzi timpul din nebăgare de seamă*”. De multe ori se întâmplă ca într-o discuție purtată cu prieteni, sau neprieteni, să aud folosindu-se sintagma „am pierdut și eu timpul”.

De ce să pierdem timp în mod conștient, când de fapt acest lucru se întâmplă în permanență și nu ține cont de vrerea noastră? Tot timpul pe care-l cunoaștem se află în urmă și e pierdut dacă-l cântărim în unități de măsură convenționale. De aceea timpul ar trebui măsurat în unități de măsură calitative, nu cantitative. Să putem spune că au trecut trei bucurii și o tristețe, două lucruri bune și unul pe care-l regret, în loc de „a mai trecut o zi”.

Timpul e al nostru, suntem stăpânii timpului prezent și totuși în permanență robii timpului viitor. De ce nu învățăm oare să ne bucurăm de ceea ce avem, de fragilitatea secunde prezente, de paradoxul pe care-l reprezintă eternitatea clipei efemere a prezentului? De ce ne îngrijorează atât de tare viitorul, când prezentul e aici, e mereu cu noi și ne oferă permanența sa? De ce privim nostalgic în trecut, când prezentul ne inundă viața, e peren, e aici și îl trăim neconținut? Nu sunt împotriva retrospectiviilor, dimpotrivă, sunt doar împotriva timpului pierdut.

Haideți să încercăm să câștigăm timp, să dăm valoare fiecărei zile din viața noastră, să trăim frumos, să facem bine, să ne bucurăm de ceea ce ne înconjoară, să iubim, să încercăm să-i facem pe cei ce ne cunosc să fie bucuroși de faptul că ne-au cunoscut, să fim un timp câștigat pentru cei cu care interacționăm. În mod cert nu vom reuși întotdeauna. Desigur că intervine teama. Teama de eșec, teama de ridicol, spaima unei greșeli care ne poate afecta viitorul. Dar greșeala, odată comisă este deja trecut, prezentul în care trăim o poate remedia neîndoielnic.

Să trăim în prezent e poate mai greu decât pare, deși, vorba lui Brâncuși: „*Lucrurile nu sunt greu de făcut, e greu de a te pune în starea de a le face*”.

Vă invit să citiți acest număr al Salonului Literar Gutenberg, cu bucurie, cu emoție și să vă bucurați prezentul cu lectura unor scrieri care au transferat parte din sufletul autorilor în paginile ce urmează.

Carpe diem.

DOCUMENTAR - Aradul în timp

EN ARRIÈRE GARDE, EN AVANT GARDE SAU LA DUȘMAN SĂ NU-I ZICI CÂINE

Florica R. CÂNDEA

Avant la lettre e ca și cum din vibe-ul meu aleg un preludiu monodic și încep să scriu imediat după ce s-a fost consumat episodul 45 Gutenberg, adică scriu duminical! Inavomiabile îmi sunt emoțiile, deci, când scriu acest editorial. Muzica mă însoțește și de ce nu?! Obladi-oblada... sau la mandola „Cânta un matelot la proră”!. Aștept ceasul! De ce să sune... când cineva nu mai e? De ce să-i ridicăm predici osanate cum că a fost un om... ce mai om... când, în fond tu/el/ea... ați ignorat neputința unui om de a se ridica la pretenții.

Cerul? Oare ne aude? Pe noi... cei din anturajul cui? Fie că suntem prea pricepuți ori așa și-așa ... gata cu acest război mut de orgolii! Haideți (că și-așa nu citește nimeni) să ne admirăm propria fotografie și, poate așa ne vom cosmetiza propria damnare!

Ce scriitori? Ce ziariști? Cum se scrie corect „Arad-ul”/? Aradul.. Orădean-ul/Orădeanul?

Cât oare ne mai limbășim limbajul și ne plângem de mila cui? Ce ar trebui să facem când frustrările ne lovesc pe la spate, că literați fiind, scriem chimie ori istorici fiind, scriem muzică?

Aiurea... Haideți să apăsăm pe cover-uri muzicale bla bla bla...să nu ne cramponam de aplaudaci și să nu recurgem la gesturi de disperare ! Și ce dacă te șterg, amice, din pseudo lista de prieteni, tocmai când tu ești... la un ceai? Ce-ai cu rochia verde pe care se învârte o barză?

Azzuro! Ce frumos! La dușman să nu-i spui Câne! Dă-i, în Tempo de marș, un semn! Că mâine poate nu mai ești ! Prietenia? E asemeni unei livezi de unde rupi/muști un fruct!

Fiecare avem întipărit în minte un prototip, dar fie că alegi un miez, fie că alungi coaja, tot fruct este! Depinde cum alegi să-ți respecti dulcele stil clasic... adică depinde ce înțelegi prin revista Gutenberg (mozaic) supusă, oare de ce, la ghilotina acelor care copiază webografie (acele nume care nu mai sunt tocmai asta au făcut).

La fel și Salonul Gutenberg Arad! O Grupare iscată din *Salon Al.T. Stamatiad*. Acest cuvânt al redactorului șef este scris din încercarea de a fi noi (acei care am înțeles că la Gala Excelenței Gutenberg Arad intră doar cei care publică în patru ediții consecutiv și pentru acei care nu așteaptă, absenți fiind, preferentialul)noi care suntem supuși greșelilor și suferințelor absconse.

Acum schimbarea se mult prea vede dar cele două tipuri de oameni (care pun la îndoială orice tip de noutate și cei care nu sunt deschiși schimbărilor) așteaptă pe tușă ridicolul buzelor mari cu pometi proeminenți să calce în picioare mari și nostime eforturi.

DOCUMENTAR - Aradul în timp

ELEGANȚĂ CULTURALĂ ÎN GALA GUTENBERG

Anton ILICA

Apariția unui nou număr al publicației arădene Gutenberg a determinat redactorul-șef, prof. și scriitorul Floare Căndea să organizeze *”Gala de excelență Gutenberg”*, în cadrul unui dineu cultural, elegant și de elevată ținută culturală. Cu acest prilej, a fost prezentată revista într-un nou format, tip carte, într-o grafică profesionistă și meșteșugit aranjată. Au fost acordate diplome colaboratorilor, dar, dincolo de atribuire, întâlnirea s-a constituit într-un eveniment cultural dedicat lui Eminescu. Am asistat la binecuvântarea pr. dr. Gheorghe Hodrea, la omagierea expozitivă a lui Eminescu și Slavici, precum și la un recital superb al binecunoscutului actor arădean, Valentin VOICILĂ. Au participat: Flavius Ștețcu, directorul tipografiei și editurii Gutenberg, col. (r) C. Avădanei (autorul cărții *Ideea de patriotism la români*) om de inițiativă al aniversărilor centenare de la Alba-Iulia, prof. și poetul Carina Baba, istoricii E. Criste, I. Nistor și Horia Truță, fotografiile V. Jireghie, M. Băran și M. Irimescu, autori de articole, prof. I. Pinteș, prof. M. Odagiu, prof. A. Matei, publiciști D. Ocneriu, Gh. Hodrea, scriitorii M. Iacob, I. Al Ardelean, colaboratori L. Leahu, D. Forcoș, , precum și Valentin Voicilă. A intervenit telefonic, Doru Dinu Glăvan, președintele Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România. Am vorbit despre Eminescu și Slavici, iar actorul a recitat, superb și pasionant, liricele *”Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!”*, *”Din străinătate”* și *”Ce te legeni”*. Și-a anticipat recitățile cu scurte introduceri: *”M-am născut în Brăila, am urmat facultatea de teatru din București, am fost la Iași, în nordul țării, am ajuns aici la Arad. Nu există Moldova, Ardealul și Țara Românească, există, cum spunea Eminescu, o dulce Românie”*. Printre gloanțe și amenințări, la Revoluție, strigam altfel, acum sunt sigur că Eminescu avea dreptate: *”Dulce Românie”*. Am descoperit, grație domnului Voicilă, farmecul liricii *”Din străinătate”*, trecută de critica literară în plan secund.

”Încă sunt tulburat, îmi spune, oferindu-mi volumul meu ”Eseuri și pledoarii”; Arad a declanșat Revoluția, imediat după Timișoara, iar acest fapt s-a petrecut în timpul cât acesta era liber și puternic. Am fost primul oraș care am solidarizat cu Timișoara, iar - fără această ieșire a arădenilor - timișorenii puteau fi măcelăriți. Solidaritatea revoluționară a motivat comunitățile altor orașe să se alăture și să declanșeze Revoluția română”. *”Am încercat, alături de Șimăndan, să convingem istoricii de importanța declanșării Revoluției la Arad, având impresia uneori că nu există destulă convingere asupra rolului și sacrificiului arădenilor”*. Am înțeles subtilitățile mascate ale acestor considerații. Sufletul neîmpăcat al celui care a condus manifestarea din Piața Primăriei, înconjurată de ostași înarmați, judecă recunoștința noastră pentru sacrificiul celor care și-au riscat viața pentru libertate.

Aerul de patriotism care a cuprins Gala Gutenberg a fost copleșitor prin intervenția lui Valentin Voicilă, făcându-ne să înțelegem că universul cărților cuprinde în sine cultură, limbaj, iubire și dragoste pentru toate cele românești. În *Salonul literar Gutenberg*, a avut loc o sărbătoare înălțătoare, dedicată Culturii române și lui Mihai Eminescu.

DOCUMENTAR - Aradul în timp

CARTEA ESTEREI SAU JOUL SORTII

Horia TRUȚĂ

Într-unul din capitolele Scripturii, se povestește, cum regele persan Ahașveroș, o detronează pe soția sa Vasti înlocuind-o cu evreica Estera.

Motivul pedepsei era refuzul de neimaginat al dorinței soțului să se prezinte încoronată în fața sa și al oaspeților prezenți la un banchet, respingere care putea duce la tulburări în întregul imperiu. Indrumată de Mardoheu verișorul și tutorele ei, noua soție, a cărei identitate religioasă și etnică rămân ascunse soțului, intră în grațiile suveranului nu doar prin frumusețea ei desăvârșită ci și prin deșeurile unui complot menit să-l asasineze.

În același timp, puternicul vizir Haman, favoritul regelui, ofensat de impolitețea repetată a lui Mardoheu, care nu i se închina prin aplecare și fandarea unui picior, a plănuit plin de mânie și orgoliu, masacrarea tuturor evreilor din imperiu, comunitate față de care vădea un adânc resentiment. Simțindu-se influent și de neînfrânt a ales ziua măcelului întâmplător prin *pur* simțind sortii favorabili oricare ar fi asta. În acest sens, cu știrea suveranului, au fost trimise în toate ținuturile împărăției, ștafete cu ordine secrete, ca în a treisprezecea zi a lunii ebraice Adar, toți iudeii, tineri și bătrâni, prunci și femei să fie uciși iar averile lor prădate. În plus a pregătit pentru acea zi sângeroasă o spânzurătoare înaltă de 25 m unde să fie atârnat trupul evreului rebel. Lipsit de inițiativă și ajuns la disperare, Mardoheu, și-a sfâșiat hainele și presărat cu cenușă, s-a așezat în mijlocul cetății de unde îmbrăcat într-un sac, prin strigăte amare, îi umplea pe toți cu jale.

Aflând de toate acestea, Estera, fără a cere ajutorul divin, prin rugăciuni, ținerea unor sărbători, legi sau tradiții evrești, ci doar la sumare restricții de dietă a reușit să oprească masacrul general al evreilor din imperiu și nu doar atât. Întorcând sortii în favoarea lor, ei nu vor fi doar iertați, ci printr-o răsturnare a situației, fără alt sprijin, ci doar prin folosirea abilă a întâmplării, a providenței, din potențiale victime evreii devin pedepsitori. Este o răsturnare care depășește și puterile regelui, care recurge la o stratagemă retorică, pentru a-și anula propriul decret. Pe înaltul stâlp al spânzurătorii a fost strangulat chiar inițiatorul genocidului, Haman, iar cei zece fii ai săi, uciși.

Bucuria evreilor izbucnește și se manifestă odată cu masacrarea inamicilor și de aici înainte evenimentul va fi sărbătorit în continuare ca o zi a bucuriilor sub numele de Purim, termen babilonian care desemnează sortii cu ajutorul cărora se fixau în mod obișnuit zilele anului. De fapt întreaga Carte apare ca un ritual de festinuri și petreceri. Diferitele episoade dezvăluie fluent faze ale acestora, care culminează cu răsturnarea situației: sclava evreică devine regină, dușmanul ia locul favoritului, oprimatul triumfă asupra agresorului, totul sub forma jocului și al deghizării.

Amintind de salvarea poporului iudeu din imperiul persan – babilonian antic, evreii petrec în luna ebraică Adar (martie), cea mai veselă sărbătoare religioasă. Este

ținută la loc de cinste, întrucât, deși numele lui Dumnezeu nu e pomenit în mod explicit, acțiunea sa e subînțeleasă de-a lungul întregii istorisiri, iar izbăvirea finală reprezintă o aluzie la ajutorul divin. Obiceiul, ținut anul acesta la mijlocul lunii martie, include masa festivă, unde se permite băutul vinului, purtarea de măști și costume bizare, serbări publice.

Istoria Esterei, este bine cunoscută, fie și numai prin transpunerea literară a legendei în lumea teatrului de dramaturgul francez Jean Racine (1639 – 1699). Tragedia *Esther*, scrisă în 1689 impune prin cele trei acte scrise în versuri, creînd unul din personajele feminine celebre ale umanității, capabile de pasiuni devastatoare.

După unele ipoteze, povestea din canonul Scripturii a fost scrisă chiar de Marhodeu la câțva timp după moartea lui Ahașveroș, identificat cu regele persan Xerxes (486 – 465 î. Cr.). Lucrurile nu se porivesc la Mardoheu, care a fost deportat din Ierusalim mult mai târziu, în 597 (î. Cr.). Pe de altă parte, nici un izvor istoric, nu menționează printre soțiile regelui Persiei o Vasti sau o Estera. De asemenea, Cartea Esterei, fiind însă un capitol din canonul Scripturii apare drept surprinzător faptul că pe întreg cuprinsul narațiunii nu apare numele lui Dumnezeu, ci totul este lăsat la voia întâmplării a sorții, la jocul de zaruri, la *pur* de unde vine și numele sărbătorii ebraice *Purim*. O sărbătoare în care lumea pare a fi pe dos, orice exces ironic fiind permis, inclusiv cu privire la textele sacre.

Deși pare absurd faptul că un apropiat al regelui, dorește să-i masacreze pe toți evreii pentru că un singur om l-a sfidat, asemenea excese declanșate de mândria lezată a unor indivizi, erau frecvente în istorie, iar regii persani erau înduplecați cu ușurință să le facă pe plac favoriților dintr-un capriciu sau pentru bani. Haman fiind descris ca foarte superstițios, data masacrului a fost aleasă, după părerea lui, ca fiind una norocoasă așa cum arătau sorții. Spânzurătoarea înaltă de 25 metri, este un exemplu tipic de manifestare extravagantă a unui om care avea putere dar ale cărui planuri au fost dejucate. În sfârșit, e puțin probabil ca o evreică să fi devenit regină ascunzându-și apartenența religioasă de vreme ce ruda sa apropiată, Mardoheu, își afișa ostentativ credința.

La polul opus, originile mitologice ale Cărții Esterei ies la iveală prin identificarea de către unii cercetători a două divinități babiloniene: Ishtar zeița astrală de prim rang a întregii Mesopotamii, însetată de lupte și sânge cu Estera și Marduk divinitatea supremă a pantheonului din Babilon cu Mardoheu, în timp ce Haman este cu zeitatea elamită Humman. Deși anlogia numelor pare seducătoare, se știe însă că adeseori ele au fost adaptate, în funcție de sensurile dorite. Pe de altă parte, relatarea este vizibil pătrunsă de elemente umane – istorice, astfel încât poate fi lesne demarcată de un mit. Povestea Esterei apare astfel, mai degrabă, ca o transpunere istorică a unui mit babilonian astral al biruinței *Ordinei* asupra *Haosului*. Ar fi însă straniu, ca iudeii să folosească o poveste o politeistă sau o ceremonie cultică pentru a explica sărbătoarea evreiască numită *Purim*, ca fiind de origine păgână. De aceea, ea a fost rescrisă, în termeni istorici, fără a se aminti explicit intervenția divină ci doar privilegiul hazardului.

ESTETICA LIMBII

POVEȘTILE BODROGULUI

Un bodrogan pe Titanic (în grai local)

Delia CHEVEREȘAN

Îmi aduc amince dă o poezie pă care am învățat-o când eram copil, da' nu știu dă la șine. Atunși n-am înțăles-o prea bine, da' după șe am mers la școală, am văzut pă hartă șe-i oșeanu', vaporu', marea, ghețaru' și în mincea mia s-o făcut lumină.

Poezia îi așa:

*„Din Hamburg pleacă în lume,/Pe Oceanul Atlantic,
Pe marea scăldată-n spume,/Uriășul Titanic.*

*Dar la a lui plecare,/Nimeni nu știa,
Că locul de-mbarcare /Nu-l va mai vedea.*

Și iată că-ntr-o clipă,/Titanicul cel mare

Se izbi puternic/De ghețarul tare.

Atunci marinarul Robert/Strigă cu glas tare:

-Scumpe domnișoare/Și dragi pasageri,

Ieșiți cu toți afară/Cu ce aveți mai scump,

Ieșiți, să ne privim plecarea/De pe acest pământ. ”

Poezia asta are legătură cu povestea lu' bata Ginu' Trif/Constantin Trif, care, ca mulț alți români o visat să ajungă în America. Și visu' s-o împlinit până s-o imbarcat pă Titanic cu încă vo 2000 dă oamini, vaporu' care nădăjduia să-l ducă pă pământu făgăduinții. Avea dă gând s-o găsască pă Măriuța, o fată dân sat, după care i s-or cam aprins călcăile.

Și n-o plecat cu mâna goală. Ș-o pus în cufăr clisă, șoancă și alce d-ale gurii și o damijană cu răchie dân Bodrog, d-aia dă vo trizăși și șeva dă grage. Și după șe s-o suit pă vapor, s-o ominit cu tăț cât or fost pă lângă el. Când Titanicu's-o izbit dă ghețar, s-o gângit că nu mai are scăpare. Da' să vege că Dumnezo o avut șcire dă el, că s-o apucat dă vo ușă, ori vo scândură ș-o plucit pă apă, până l-or găsât și l-or luat în barcă să-l ducă pă vaporu' care i-o salvat. N-o înghețat că, poace, răchia l-o ținut treaz și l-o scăpat dă moarce.

Ș-o ajuns în America, ș-o găsât-o și pă Măriuța. Da' avere n-o făcut și s-o întors în sat, s-o însurat și ș-o văzut dă treabă. Le-o povestit la tăț șe-o pățât. Bodroganii s-or bucurat tare când l-or văzut și, mai ales, că le-o spus că s-o lecuit să mai pleșe în vo preumblare cu vapoare păstă mări și țări.

Să prea poace ca poezia asta s-o fi făcută bata Ginu, după șe s-o întors acasă, și ne-o tăt spus căe o pățât.

Povestitoare: Lucia Emandi/Moldovan, vârsta: 80 de ani

DIALOGURI

FLORICA R. CÂNDEA ÎN DIALOG CU HORIA TRUȚĂ

FRC – Bună ziua, stimate domnule profesor. Bine vă regășesc aici, dar nu este momentul acum. Viața ne joacă feste, stăm... acasă. Așadar, vă propun o călătorie în timp, de suflet, prin Arad și nu numai. Am citit adeseori despre dumneavoastră și sunteți definit Istoricul Horia truță, Omul de cultură Horia Truță. Vă rog să ne spuneți, de fapt, cine sunteți?

H. T. Sunt produsul biologic al ascendenților mei, care m-au înzestrat cu voință, încăpățănare și mai ales cu o bună sănătate. Mama se trăgea dintr-o veche familie românească, cu rădăcini adânci în județul Arad: preoți, învățători, funcționari, politicieni, țărani. Tatăl, șeitinean cu origine țărănească, a fost ucis în luptele de lângă Beliu din septembrie 1944. Era specialist pomicultor la Camera Agricolă din Gurahonț, unde de altfel m-am și născut. Copilăria și adolescența mi-am petrecut-o în casa bunicului, preotul Nicolae Ionescu din Gai, o așezare nici rurală nici urbană, într-o gospodărie confortabilă, mobilată cu gust, bine utilată, cu o grădină întinsă și curte spațioasă. Am avut prieteni numeroși, fără conflicte determinate etnic sau confesional. Am trăit între români, sârbi și maghiari, oameni de diferite categorii sociale și culturale, pauperi sau înstăriți, enoriași fideli a patru culte sau indiferenți. Ne-am tradițiile, împrumutându-ne uneltele, acareturile, lucrurile bune și năravurile, împărțându-ne într-un limbaj comun, nu tocmai scos din dicționare, bucuriile și durerile. Atunci, pentru găieni zilele se scurgeau dseopotrivă, în freamătul fabricilor și truda țărănrasscă, atrași de mirajul sigur al lefurilor dar neîncrezători în bunăstarea traiului de la oraș.

FRC- In ceea ce privește formarea dvs. Profesionala, sunt ferm convinsă ca un rol important l-au avut cărțile, cele vechi, documentele descoperite in adăposturile familiei dvs., in biblioteci, arhive. Spuneți-mi, vă rog, de unde pasiunea pentru istorie, atâta vreme, cât sunteți biolog, deci absolvent al Științelor vieții, dar și absolvent de științe juridice.

H. T. Școala de după război s-a rupt de valorile umaniste tradiționale, promovând ideile politice ale industrializării și prin extinderea și diversificarea școlilor profesionale. Fără a fi un elev strălucit, am avut șansa unei îndrumări corecte a lecturii și a unui program bazat mai ales pe efort individual. Eu de fapt, cochetam cu ingineria, meseria tehnică fiind considerată în mentalul vremurilor, *brățara de aur* a fiecăruia. În 1957, la 16 ani, când am absolvit Liceul *Moise Nicoară* cu *Examen de Maturitate*, bugetul familiei era secătuit. M-am angajat la Uzinele Textile, lucrând după un scurt stagiul de calificare ca muncitor – țesător la patru războaie mecanice, într-un regim de trei schimburi. Ideia cu ingineria s-a modificat între timp, înscriindu-mă în anul următor la Facultatea de Științele Naturii, în cadrul Universității clujene. Am ajuns într-un climat de studiu serios, cu un corp didactic prestigios, laboratoare de biologie bine dotate și complexe activități experimentale în natură, acivități care mi-au modelat și marcat viața pentru totdeauna.

FRC-Foarte frumos, foarte adevărat ați punctat. Domnule profesor, pentru mine, în fiecare an, luna aprilie, e o lună anume. Desprind din calendar zile importante, dragi sufletului, care nu mi se vor șterge din cerneala amintirilor. Una dintre acestea este anul 1982, luna aprilie, era noaptea Floriilor, am pornit într-o lungă călătorie, spre vest un vest necunoscut, în Franța. Dvs. erați pe atunci un coordonator al culturii arădene astfel, ați putut forma echipa de mesageri pentru La quinsaine roumaine, adică un séjour în Zona Nantes. Vă întreb, aici pentru prima dată, care au fost criteriile de selecție, dat fiind faptul că delegația culturală a cuprins intelectuali arădeni din mai multe sfere de activitate.

H. T. Atunci, în Franța au fost de fapt două echipaje, una mai numeroasă alcătuită dintr-un ansamblu folcloric, parcă din Ineu, desemnat să susțină un turneu artistic în regiunea Loire - Atlantique și o delegație, mai restrânsă, formată din șase persoane și un interpret, invitată pentru ca prin discuții și scurte prelegeri să prezinte în Reze - Nantes aspecte din viața spirituală românească tradițională și instituționalizată. Grupul format din Ioan T. Florea (etno-muzicolog), Horia Medeleanu (muzeograf, critic de artă), Ioan Telecan (colecționar, filatelist), Floare Câdea – Ranta (profesor, directorul Casei de cultură din Curtici), Ioan Săbău (cineast, profesor la Școala Populară de Artă) și subsemnatul a fost astfel alcătuit încât să cuprindă sfere largi ale creației artistice: literatura, muzica, artele vizuale, activitatea de concerte și spectacole în unitățile profesioniste și de amatori din județul nostru, etc. Această deschidere spre occident, cred că a fost deosebit de interesantă și utilă pentru ambele părți. Lipsa de comunicare sinceră, accesul unilateral la informații, deformarea acestora, îngrădirea circulației libere, erau și atunci ca și acum de neînțeles, generatoare de disconfort psihic.

FRC-Vă mulțumesc și acum, iată, după atâția ani, pentru că, de atunci, mie și fiului meu ni s-au deschis alte orizonturi. Vă port în suflet un gând de recunoștință, însă, spun tot în premieră, păstrez o fotografie care mă trădează... vroiam să rămân la Paris, se vede din fotografie cum șovăiam, să sar sau nu din tren... însă mâinile mele, totuși, au ales să vă urmez. Cum ați fi primit atunci acest gest. Vă era teamă...

H. T. Teamă în nici un caz. Nu aveam de ce. Nu era prima împrejurare când cineva părăsea grupul la întoarcere în țară, și oricum situațiile de felul acesta nu-mi atrăgeau nici un fel de urmări. Propunerile de plecare le-am făcut și susținut personal în fața decidenților, exclusiv în funcție de aprecierile din punct de vedere profesional și nu altfel. Erau personalități arădene recunoscute în domeniu, iar prezența lor în delegație justificată. Oricum, cineva din mica noastră ceată, ajuns în Arad, i-a informat în detaliu pe cei interesați, despre modul în care ne-am îndeplinit misiunea. A fost menționată și vizita la Paris, care de fapt era o abatere de la program, situație pe care mi-am asumat-o de unul singur. Nu au fost consecințe de nici un fel. Decizia de a rămâne sau nu în Franța vă aparținea în exclusivitate. Nu cred însă că regretați gestul final de a vă întoarce acasă.

FRC-Da, mă gândeam și eu. Domnule Horia Truța, îndrăznesc să vă întreb, cum reușiți să vă mențineți un tonus și o poftă de viață prin care, ne molipsiți uneori. Cândva, scriind despre dvs. vă numeam un Mecena... Azi, vă văd, la fel, plin de șarm, dornic de a ne împărtăși din vasta dvs. cultură, plin de charismă dar uneori și plin de contradicții. Spuneți, vă rog, viața, pentru dvs. a fost un amalgam frumos de stări și de ce.

H.T. Din acest punct de vedere opiniile noastre diferă oarecum. Viața acelor vremuri a fost destul de liniară, fără a genera pe termen scurt mari surprize. Activitatea unei instituții sau organizații era condusă prin instrucțiuni clare, în care inițiativa, și așa estompată de rutină, necesita aprobări ale eșaloanelor superioare. Deși nativ sunt dominat de fenomene sufletești contradictorii, conflictuale chiar, trebuia să mă supun, la fel ca toată lumea. Lucrând ani în șir în structurile administrative ale culturii arădene, am devenit înclinat mai mult spre detalii concrete, ca bugetul, organizarea fiind mai puțin bântuit de fantezia unor creatori de scenarii, arte vizuale ori întâmplări narrative. În această calitate, am avut însă posibilitatea, privilegiată de altfel, de a traversa timpul în preajma studiourilor și atelierelor de creație, unde se plămădea și dezvolta spiritualitatea arădeană. Am cunoscut în intimitate și apreciat activitatea a numeroși oameni de cultură, am cutreerat satele și gospodăriile izolate, în căutarea unor valori mai vechi sau mai noi, am cotrobăit prin arhive și colecții ascultând istorisiri care reconstituiau fapte, locuri sau portrete. Ca ordonator de credite am finanțat publicații culturale, tabere de creație, expoziții, proiecte de cercetare științifică, spectacole, concerte. Trebuia să discern opinii, să suport critici tacite sau pe față, să susțin hotărâri, care nu întotdeauna erau corecte. Am înțeles că mecanismul creației, este un act de curaj, de multe ori dureros, generator de neliniște, care cere pe lângă talent, sacrificii imense, care nu întotdeauna aduc satisfacțiile așteptate. Drept urmare majoritatea scrierilor mele, ca autor unic sau în colaborare se referă la spațiul arădean. Am încercat să abordez subiecte în premieră, adică din zona cărora nu au fost realizate studii de sinteză.

FRC – Daaaaa, cam greu vă pot smulge idei. Știți dvs., femeile, vor să știe tot. Acum, aș îndrăzni să vă întreb, acolo, la Turnul de Apă, un adevărat Castel de frumuseți pe care le păstoriți, să zicem, într-o anume zi din aprilie, aș veni cu un coș plin de daruri, ce ați alege, un vin, un tablou, o cravată sau un măr. De ce.

H.T. Dacă coșul e din Macea, îl prefer pe acesta chiar lipsit de bunătăți existențiale. Mă gândesc la o cotăriță de șușorcă sau nuiele împletite, acoperită cu un capac din acelasi material, ce se deschide *înlături*, lăsând să se vadă *ștergura* înflorată sau în dungii.

FRC-Se prea vede că ne-am prins într-un frumos joc al cuvintelor. Eu nu agreez interviurile, prefer spontane... confruntări, care să ne scoată din plictis și să ne îndemne la un anume... pont... de bon ton. Domnule profesor, de ce iubiți florile, plantele, cum de cunoașteți Viața Parcului măcean, cum de cunoașteți Viața orașului Arad, de la Gara până la Teatru vă văd un Pieton tânăr, neliniștit, vă plac plimbările, aromele de parfum al unei femei trecătoare sau simplu, vă place tot ce place... ochiului...

H.T. Încă din tinerețe am fost obișnuit cu travaliul fizic, mersul pe jos, cu drumețiile și excursiile montane. De asemenea, lucrând câteva decenii în sistemul instituționalizat de cultură, am avut posibilitatea, prin atribuțiile serviciului să cunosc bine județul nostru, sub toate aspectele sale anotimpurale. Ca pieton, în sunetul citadin al diferitelor ore, simți nu doar pulsul străzii ci și activitatea din spatele porților, sau a zidurilor. Doar așa poți admira și înțelege structura gospodăriei, țărănești tradiționale, decorul fațadelor. Substituindu-te turistului de divertisment, doar mergând pe jos îți dai seama că pentru o așezare urbană sau rurală, eticheta de frumos sau urât nu este determinată de configurația locului, pitorescul împrejurimilor sau starea vremii, ci exclusiv de calitatea spiritului oamenilor, care-l trasează,

clădește sau administrează. Întâlnești localități remarcabile în câmpie, așa cum există altele în zone colinare, de deal și de munte, mărginite de ape repezi ori leneșe, de foșnetul pădurii sau liniștea stepei. Deși fiecareia î-i recunoști personalitatea, găsești și comunul dat de artificialitatea și uniformitatea esteticii impusă prin legislație. Astfel, personalitatea satului Macea este dată de castelul familiei *Cernovici* și Grădina Botanică *Pavel Covaci*.

FRC-Recunosc, am avut emoții când mi-am aranjat pe etajera minții câteva idei, dar vă rog să lăsăm eticheta și să discutăm așa, de la butoniera anilor. Eu, mă consider un produs al dvs. în sensul că trebuia să fac față unor așteptări atunci când am fost investită în funcția de director. Eram ca un fir de iarbă printre coloși ai culturii. Să spunem, nu numai tânără, ci și dispusă să mă supun acelor vremuri. Dvs., cu o experiență de netăgăduit, credeți în hazard, în clipă sau pur și simplu credeți în judecăți de valoare. Ce ați face dacă ar trebui să numiți și acum în funcție, o femeie, un tânăr sau un vechi slujbaş cu experiență.

H.T. Toți eram foarte tineri atunci, cu aspirații și optimism. Cred în oamenii care au opinii proprii și imaginație, înarmați cu argumente pertinente, susținute pe un ton moderat, pe care știu să-l folosească biruind inerția unei societăți anchilozate în valori perimate și percepte rigide. Nu cred că în demersurile noastre cotidiene, trebuie să implicăm forța divină sau hazardul ca un reazăm al succeselor sau ca vinovat în eșecuri. Sunt conștient că libertatea spiritului și dezvoltarea unui popor sunt roadele energiei și imaginației individuale. Nici o putere legală sau religioasă din lume ci doar educația bine condusă și bine determinată poate da lenșului munca, risipitorului prevederea sau bețivului cumpătarea. În mod sigur, nu prin hazard sau *pronie cerească* se poate justifica popularea structurilor administrative și politice ale țării cu oameni lipsiți de caracter, pe care înfățișează asemenea lor.

FC-Mulțumesc. Minunat știți să mânuiți gândirea. Acum, iar vă dezvălui ceea ce nu am prea spus. Am urmărit ani frumoși prezența dvs. pe sticlă, ca invitat la televiziunile arădene. Chiar am intrat cu drag în direct. Dvs. erați acolo parghia, vectorul care ne plimba ochii, ne îndemna să ascultăm lucruri inedite, ba mai mult, învățam, amprentam, parca, en plein air, vocea, distinsa prezență și inefabilul. Vă întreb, iar din spatele emoțiilor ascunse, oare tot ceea ce... ați dat... Povestirea în ramă știută doar de dvs. să fi păstrată, spusă cândva, de cineva, sau....

H.T. Aparițiile mele în posturile locale de radio televiziune ca de altfel în întreaga medie locală, au constituit în ciuda osteneții o experiență interesantă nu lipsită de satisfacții. Ele nu doar mi-au pus la încercare memoria, limbajul și experiența trăită, obligându-mă la exersarea narațiunii, concentrarea ideilor, coroborarea și interpretarea faptelor. Referindu-mă de regulă la spațiul arădean, am folosit izvoare diverse, documente edite și inedite, anchete, gânduri și impresii, diverse știri și întâmplări. Treptat am înțeles că în elaborarea discursului narativ, nu este suficientă doar cunoașterea detaliată a subiectului ci și stăpânirea ideilor care îl deformează, exagerează sau chiar neagă. Nu de puține ori am pătruns într-un fenomen receptând teoriile contrare cu argumente colaterale ca: regimul alimentar, locuința, gradul de cultură, mentalitățile vremii etc

FRC-Că am să vă felicit, acum, ar fi banal, să mă înclin, probabil nu ați accepta ,așa că, mă incumet să vă întreb de familie, doamna dvs., distinsa educatoare, Valeria Truța, a fost educatoarea fiului mei dumneaiei a văzut în fiu meu

copilul de trei ani, un vizionar al culorilor cărora le dădea sens. Dvs., la fel, iubiți arta, frumosul pe simenze, decriptați semne și simboluri, organizați vernisaje, colecționați, oferiți șansa de afirmare multor artiști, scriitori, muzicieni. Cum vedeți Arta prezentului versus Arta trecutului. Unde situați kits-ul în tot ceea ce se cheamă Cultura actuală.

H.T. Soția a condus o unitate de învățământ preșcolar din municipiu timp de mai multe decenii. Se bucură atunci când e oprită de adulți pentru ai prezenta membri familiei cu vorbele: am fost la grădinița dumneavoastră, doamna Vali. Unul din elevii ei preferați a fost și este fiul dumneavoastră, Cristian, azi cadru didactic universitar și pictor celebru. Este mândră de faptul că a fost printre primele care i-au deschis sufletul spre mirifica lume a culorilor.

FRC-Mă așteptam, sincer la astfel de considerații. Domnule profesor, aș dori, să vă întreb Ce mai face Turnul de Apă, un imaterial prieten, de care se leagă o istorie, se leagă sufletul personalității dvs. Constanța Buzea, are așa, simbolic, distihuri metaforice 'Să ai un turn, acolo unde să te sui Un turn, al păsărilor, fără pui...', acum, când pustiul ne inundă pe toți, când vizitatorii îi văd doar emblematica și somptuoasa eleganță peste decorul arădean, ce mai face ... Turnul dvs. Ce faceți dvs., cred că nu îi lipsiți. Vă este dor...

H.T. Turnul de apă este o clădire atipică amenajată expozițional timp de aproape trei decenii, pe o suprafață de aproape 800 metri pătrați. Marea majoritate a exponatelor sunt obiecte contemporane nouă, octogenarilor, dar a căror folosință este azi în parte uitată. Punerea lor în valoare se face prin descoperirea și evidențierea rolul lor utilitar sub aspect social, primordial calităților estetice. Ele nu au fost create pentru teaurizare ci au devenit piese de muzeu. Fiecare obiect are o istorie ce poate constitui subiectul unei scurte narațiuni modelată în funcție de interesul vizitatorului.

FRC-Da aveți dreptate. Totuși, cam câte manifestări ați găzduit, cum le monitorizați, știu că și în Bazinul de sus ați avut Underground, muzica, nocturne etc. Credeti în valori autentice, credeți în perpetuarea lor. Credeți, peste ani ca valoarea cărților scrise de dvs. ar putea, și eu chiar îmi doresc, să fie așa, un tezaur inestimabil, de cultură, de istorie, de cronică vie a Aradului în general, a împrejurimilor în special. Enumerați, vă rog, titlurile acestor cărți.

H. T. Timp de aproape trei decenii la Galeriile Turnul de Apă, au fost inițiate numeroase întâmplări culturale. Tematica, expresia ca și publicul au fost deverse. Valoarea activității lor noastre nu s-a simțit întodeauna imediat ci mai ales peste timp. Am încercat să promovăm tineri artiști, să aducem în atenția arădenilor fapte din istoria locală care au marcat devenirea națiunii, chipuri de personalități uitate pe nedrept, realizări urbanistice și patrimoniale și altele.

FRC-Multumesc. Domnule Horia Truță, nu pot să mă opresc a vă descoase, știu, poate nu ați așteptat să avem un dialog neconvențional, știți dvs., unele femei se comportă cu respect în fața unor bărbați celebri, de aceea, eu vă rog să acceptați unele întrebări incomode. Vă place să gătiți să grădinăriți, să citiți, să faceți cumpărături, să petreceți cu familia, cu prietenii, care este mâncarea, prăjitura preferată. Domnule profesor, vă întreb, ca un mentor ce vă consider, ați avut momente de cumpănă în viață, ați iubit, ați urât, ați vrut să abandonați ceva, credeți în modele, de ce fel.

H.T. Orice persoană are îndoieli de ordin existențial sau sufletec. În spațiu

milener schimbările omului ca individ sunt ne semnificative, iar marile probleme ale omenirii, modelate desigur prin educație, în esență au rămas aceleași: iubirea, ura, pizma, gelozia, mânia, hoția, minciuna, etc. Nu cred în prototipuri de nici un fel, asemănările fiind cu totul întâmplătoare. Marii creatori nu au creat personaje ca modele demne de urmat. Cine ar dori să se identifice cu personajele lui Shakespeare, Dostorvski sau Rebreanu. Orice imitație în artă și viață este sortită eșecului. Fiecare trebuie să fie el însuși.

FRC-Hmmm, parcă vă invidiez, dar pozitiv. Mulțumesc. Îmi aduc aminte și de unele, altele parcursuri, cu dvs. Am fost împreună prin județ, țară, Serbia, la foarte multe manifestări artistice. Vă întreb, ce a avut bun, ce nu, Cântarea României, eu de la pupitrul prezentării, sau ca artist, ca îndrumător de masa, pot spune, ca toate acestea îmi să dau provocări. Însă, mă tem ca peste ani nu vom avea despre ce vorbi. Aș vrea să vă fiu recunoscătoare, vă port un înalt sentiment de grațitudine. Cum era, atunci, când dvs. trebuia să întocmiți Delegații culturale recunosc, am fost și eu privilegiată. Vedeți dvs. Domnule Horia Truță, eu prefer să discutăm despre trecut, nu că aș fi neapărat o nostalgică, dar când emoțiile mă năpădesc, ce aș putea să spun, iată, după ani când, pe străzile Parisului, am văzut librării cu Emil Cioran sau Mircea Eliade, sau când, în castele de pe Valea Loirei, îl ascultam, cu un nod în gât pe Gheorghe Zamfir. Dacă ar fi să o luați de la început, spre care orizonturi ați alege să vă îndreptați. De ce.

H.T. Cred cu toată convingerea că dincolo de mediocritatea vieții cotidiene, fiecare zi poate constitui un alt început. Cei care declară cu nostalgie, că ar dori să fie din nou tineri dar cu mintea de acum, ar fi niște bătrâni mental înveșmântați într-un corp tânăr. Nu ar înțelege aspirațiile contemporane, noile tehnologii și îndemânări virtuale repetând la nesfârșit întrebarea: unde va ajunge tineretul de astăzi, sau sloganul, pe vremea mea... Vârsta nu te înzestrează cu înțelepciune ci cu rutina și prudenta izvorâtă din experiență. Tinerețea nu este altceva decât o stare a spiritului. Unii î-și trăiesc bătrânețea încă de la naștere, alții se mențin tineri toată viața modelându-și spiritul. Cred că și Demiurgul este ilustrat ca un bătrân nu pentru a ilustra înțelepciune, vioiciune, putere ci vechime, eternitate. Este Cel de Demult.

FRC-Frumos. Domnule profesor, îmi amintesc cu drag de prima mea carte, Pagini trăite, prezentată în Parcul Macea, prefer așa să spun, apoi a doua zi la Turnul de Apă. A fost pentru dvs. cred, o anume surpriză, știu, dvs. care nu gustați orice, vă întreb De ce scriu femeile... Apoi, îmi amintesc cu câtă eleganță m-ați îndrumat și ajutat înspre documentare și cercetare la Arhive. Chiar mi-ați spus "Cartea ... nu poate fi citată, te rog scrie singura despre Macea." Acum, după ani în care dvs. ați scris și ați vorbit despre etapele mele, în scris, liric, epic, epistolar, monografie, vă rog, faceți-mi un portret obiectiv, știți dvs., vine o vreme, când ... socotim. Acest dialog îl gândesc într-o perioadă când ne pregătim de sărbători, de ce nu, eu de un alt Prag. În urmă cu câțiva ani, în ziarul Aradul, ați creionat câteva considerații. Vă mulțumesc și acum dar ceasul bate ora de recreații, revelații și creații. Eu recunosc, nu sunt scriitor dar părerea dvs. contează, a dvs. care sunteți cam ... scump la vorbă. Apropos, vă mai întreb, ce fac măcenii mei de la dvs. din turn....

H. T. Este greu să prezinți pe cineva aplicând o singură formulă sintetizatoare. Sunteți o femeie harnică, încărcată de surprize bântuită de muze și dominată de ambiții care rezistă bine ostelenilor. Un narator autentic ce știe să dea dea viață, prin

farmecul formei, metafore și simboluri, bogatului material memorial adunat răbdător. Dâra scrijelită de dumneavoastră în răbojul culturii arădene, nu este vizibilă doar prin gruparea Gutenberg, prin scris ci și prin alte demersuri spirituale, nu puține.

FRC-Daaaaa....Mulțumesc. Domnule Horia Truță, ne apropiem de finalul acestui plăcut dialog, știi cu elitismul ce vă caracterizează, poate am trecut puțin peste etichetă. Dar, vă rog, să acceptați, așa, Ca la o cană... cu vin... aceste întrebări, ele se așează în ani, peste ani, de la cineva care nu uită de unde a plecat și care vede în familia dvs. un model. Din toate privințele. Care nu încetează a vă mulțumi. De aceea, la final, vă întreb, dacă credeți în trainicia unor prietenii, necondiționate, dezinteresate, cum ați interpreta zicerile Apa trece, pietrele rămân... Ce e val, ca valul trece... Interesul poartă fesul... Apoi, cum ați interpreta titlul romanului lui Mircea Cartarescu De ce iubim femeile?

H.T. Consider că nimic nu se face dezinteresat, mai precis fără o motivație materială sau morală. Cei mai mulți vor să ajungă în rai, alții râvnesc după glorie. Satisfacerea acestor dorințe contituie tot un interes și încă unul major, pentru eternitate. Omul este o ființă socială. Are nevoie de prieteni, pe care îi alege și-i cultivă după criterii individualizate. La agape știe lângă cine să se așeze, lângă cine se simte bine, iar atunci când are probleme, cu cine să se consulte. Zicătorile populare (zicerile), sunt vorbe de spirit care servesc drept argumente ale unor momente sau stări de lucru aproximativ similare. Ele nu sunt general valabile, unele fiind depășite. Dictionul cu *Gusturile nu se discută*, desființează rolul criticului în artă, iar a spune unui elev zicala: *Dacă tăceai filozofrămâneai*, mi se pare total deplasat.

FRC-Vă mulțumesc mult pentru deschidere. Pentru faptul că ați acceptat să vorbim altfel, vă doresc multe și înflorite primăveri.

H. T. La fel, Vă mulțumesc și eu.

SEMNI DE CARTE

Lidia LEAHU

Azi tu mă minți,
În loc să m-alinți,
Și îmi dai speranță,
Topești munți de gheață,
Dar ordine-n viață,
Tu încă nu-ți faci.
Aș vrea să-nțeleg,
Dar azi e prea greu.
Și îți las doar timpul,

Să-ți fie ghid bun,
Să știi ce s-alegi,
Să mergi pe-al tău drum.
Să poți privi-n ochi,
Pe-oricine, oricând,
Fiind împăcat
Cu-al tău ieri trecut,
Căci privirea-n pământ,
Îmi spune prea mult.

**MANUELA CODREAN
ÎN DIALOG CU CARINA A. BABA**

Profesorul, jurnalistul și poeta Carina A. Baba s-a născut la 26 august 1983, în orașul Lipova, județul Arad. A absolvit Facultatea de Teologie Ortodoxă, specializarea Teologie – Limba română (2005) și Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, specializarea Psihopedagogie specială (2015), din cadrul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, afându-se la catedră de 15 ani (2005-2013: Școala Gimnazială „Alexandru Mocioni” Birchiș; 2013-prezent: Liceul Special „Sfânta Maria” Arad). Din Ianuarie – 2020 este redactor al emisiunii radio „Români pentru Români, difuzată de RadioTv Unirea Internațional. Este membru al Ligii Scriitorilor, filiala Arad, membru al Salonului Gutenberg, redactor-șef adjunct al revistei trimestriale „Gutenberg – Universul cărții”. A publicat articole cu temă culturală în numeroase reviste românești și din străinătate, a editat și publicat reviste și volume școlare – în colaborare cu colegii („Pe urmele Cireșarilor”, „În căutarea jocului sfârșit”, „Perspective”, „Personaje feminine în cultura universală”; „Masca în cultura universală”, „Prietenii de poveste”, „Mama - un înger fără aripi”, „Lumina învierii”), precum și volume individuale („Perspectiva cristologică în opera lui Dostoievski” - 2014; „Amprente pe suflet” - 2019, „Curajul este teama care își face rugăciunea” - 2020).

M.C. Radio Tv Unirea International a început un parteneriat cu Palatul Copiilor Arad în vederea promovării copiilor talentați. Te rog să ne spui ce presupune această colaborare. (Cine poate participa la Cenaclul Literar Menestrel?)

C.B. „Români pentru Români” este o emisiune marca RadioTv Unirea Internațional și tocmai a împlinit un an. Gândită de o echipă întreagă (Ioan Godja, Radu Bădoiu, Florica R. Căndea, Constantin Avădanei, Ioana Nistor, Carina A. Baba), iată, reușim să ducem mai departe un proiect de suflet, deși nu e întotdeauna ușor. Ne bucurăm însă că munca noastră dă roade și oamenii ne ascultă cu drag, cu atât mai mult cu cât fiecare emisiune este deosebită. Avem invitați de seamă, oameni frumoși ai Aradului, care se remarcă în această mică urbe prin lucruri minunate. Promovăm cultura, astfel că invitații noștri sunt din domenii care au legătură cu aceasta: teologie, învățământ, presă, teatru etc. Desigur, oamenii de cultură de mâine sunt copiii de astăzi, astfel că nu am uitat de copii, ci, din contră, ni i-am făcut parteneri. Astfel, copiii de la Cercul de Jurnalism – Palatul Copiilor ne-au oferit și ne vor oferi și de acum înainte puțin din sufletul și din munca lor. În emisiunile noastre, au recitat poezii scrise de ei înșiși sau de scriitori consacrați, au cântat și au încântat. Am fost și suntem mândri de ei și onorați că își doresc să dea un plus de valoare proiectului nostru. În ultima vineri

din fiecare lună îi puteți asculta recitând, cântând, vorbindu-ne despre ei... Din această lună vom colabora și cu Cercul de Formație Muzică Ușoară, de la Palatul Copiilor, în cadrul Cenaclului literar „Menestrel”. Desigur, le mulțumim pe această cale și coordonatorilor lor, Manuela Codrean și Paul Edeleni.

M.C. Cine sunt oamenii din spatele acestui proiect RadioTv Unirea Internațional?

C.B. Ioan Godja, un român ajuns pe meleaguri vieneze, care nu a uitat de România și care încearcă, prin postul de radio RadioTv Unirea Internațional, să astâmpere dorul românilor de pretutindeni, difuzând muzică românească, dar și emisiuni de calitate, oferindu-ne, astfel, oportunitatea de a emite și din Arad. Radu Bădoiu, un om cu suflet mare, manager al XBG Media Pictures. Florica R. Cădea, sufletul acestui proiect. Datorită ei, mergem mereu mai departe, indiferent de obstacolele care apar în cale. Ea este cea care face conexiuni, care mediază și soluționează. Îmi amintesc că mi-a vorbit despre această emisiune încă din toamna anului 2019. Desigur, era ceva nou pentru noi. Nu îndrăzneam să mă gândesc că aș putea fi redactor de emisiune radio, dar nici nu îmi convenea să renunț la idee. Astfel, împreună cu dumneaei, am considerat că e mai bine ca fiecare dintre noi să aibă doar o emisiune/lună... Și așa s-a născut echipa. Alături de noi mai sunt Ioana Nistor și Constantin Avădanei. Dar, cum și alții voiau să facă parte din echipa noastră, au apărut emisiunile difuzate miercuri, ”Viața din altă perspectivă” (Noemy Szentesi și Antonio Rusu) și „Dincolo de prezent” (Elena și Silviu Szentesi).

M.C. *De curând ai fost numită pe funcția de director adjunct la Liceul „Sfânta Maria” Arad. Prin ce modalități vor fi încurajați copiii să găsească activități extrașcolare motivante?*

C.B. Într-adevăr, nu aduce anul ce aduce ceasul. Fac parte, de puțin timp, din echipa managerială a școlii la care lucrez. Activitățile extrașcolare sunt prioritare pentru noi (cadre didactice, dar și personal auxiliar, fiindcă, subliniez, suntem o echipă!), cu atât mai mult cu cât copiii noștri au nevoie să interacționeze cu ceilalți, să își facă prieteni, să comunice, să împărtășească idei și pasiuni. În acest sens, pentru școala noastră, parteneriatele și proiectele au devenit o tradiție. Amintesc câteva, din anii trecuți: parteneriate cu Biblioteca Județeană și Muzeul din Arad (Olar Luminița, Pătru Tatiana, Hepeș Ramona, Cosma Oana), Asociația Nevăzătorilor din Arad (Pătru Tatiana, Pătru Aurel), Fundația Sense Internațional (toate cadrele didactice), Palatul Copiilor – Cercul de Jurnalism (Baba Carina), Școala Gimnazială din Fântânele (Iovu Mihaela, Baba Carina), Școala Gimnazială din Birchiș (Iovu Mihaela, Baba Carina), Liceul Național de Informatică (Sauliuc Toma), Centrul Climb Again (Crișan Mariana, Bărbosu Daniel). De asemenea, în acest an școlar ne dorim să realizăm parteneriate și cu Centrul Cultural Județean din Arad, Muzeul de Etnografie din Vladimirescu și Parohia Variașu Mare. Cadrele didactice sunt cele care îi îndrumă pe copii, care aduc la școală și dăruiesc copiilor un strop din ceea ce sunt și din ceea ce fac. Nu am reușit să îi amintesc pe toți colegii care au implementat proiecte/parteneriate,

fiecare dintre ei facând acest lucru, dar nădăjduiesc ca în anul următor, când școala noastră va împlini 100 de ani, să putem să arătăm lumii ce se întâmplă, de fapt, la Liceul Special „Sfânta Maria”, cine sunt copiii și profesorii noștri.

M.C. *Tu ești profesoară, poetă, scriitoare și jurnalistă. De ce e important să-i motivăm pe copii să fie creativi?*

C.B. Cred că oamenii trebuie să aibă trei pasiuni: una care să le asigure un venit, una care să îi ajute să se relaxeze și una care să îi provoace, să le stârnească dorința de a descoperi ceva nou, de a se depăși. Ei bine, îmi fac meseria cu drag, mi-am dorit să fiu dascăl încă de pe când eram în gimnaziu, scriu din vremea liceului, chiar dacă nu mă consider poetă, ci doar o mare iubitoare de poezie, de frumos, sub toate formele pe care poate să le ia acesta – îl parafrazez pe Nichita Stănescu, și învăț mereu câte ceva nou... de când sunt redactor al emisiunii „Români pentru Români”. Pasiunile mele au un element comun: cuvântul, un fel de aer al sufletului.

De ce e important să îi motivăm pe copii să fie creativi? De fapt, cred că putem privi lucrurile și dintr-un punct de vedere opus: cum să ne cenzurăm pe noi înșine, dascălii și părinții, spre a nu le toci creativitatea?!... „Fiecare copil e un artist!” afirmă Pablo Picasso. Copiii sunt creativi prin însăși firea lor, se nasc așa, dovadă întrebările pe care ni le pun, desenele pe care le fac, micile lor invenții, jocurile lor. Inocența le permite să vadă lumea altfel decât o vedem noi, să pătrundă în esența lucrurilor, să facă analogii la care noi, adulții, nu ne-am fi gândit niciodată. Rebelii, cei care nu acceptă îndiguirea noastră, se dovedesc, de multe ori, la vremea maturității, niște genii. Fiindcă mintea și sufletul lor nu își pierd acea prospețime nativă de a înțelege lumea.

Problema suntem noi. Fără să ne dăm seama, le modelăm sufletele și mintea după șabloanele noastre, îi convingem că noi cunoaștem adevărul absolut, iar ei ne ascultă. Undeva... între regulile noastre și creativitatea lor trebuie să existe o linie discretă, peste care să nu avem voie să trecem. Cred că în acest aspect constă geniul unui pedagog. În definitiv, cerul nu e albastru... doar ni se pare că este așa, culoarea albastră, spun fizicienii, reprezentând o consecință a întâlnirii razelor de soare (aproape albe!) cu atmosfera Pământului. Așadar, e bine să îi învățăm pe copii „alfabetul” picturii, al muzicii, al scrisului... iar, mai departe, după ce își însușesc niște tehnici, să îi lăsăm să se joace cu ele, să le aplice după cum doresc. Cu siguranță, rezultatele vor fi spectaculoase!

**INTERVIU CU DOAMNA ALINA LEDEANU,
DIRECTOAREA REVISTEI SECOLUL 21**

Elena Camelia BELEI

C.B. Stimată doamnă Alina Ledeanu, ați pătruns de ceva vreme în sufletele noastre, de câțiva ani fascinați publicul prin prezența dumneavoastră în fiecare toamnă târzie la Sântana, prezență care îndeamnă actantul la meditație literară, stârnind indubitabil curiozitatea în ceea ce privește munca pe care o depuneți în domeniul cultural. Sunteți o persoană remarcabilă, iar despre formarea dumneavoastră educațională, precum și activitatea culturală se știu foarte multe. Sunteți traducător, critic literar și eseist, ați publicat în cele mai importante periodice culturale românești, mai ales în revista Secolul 20/ Secolul 21. Sunteți Doctor în Litere al Universității Paris VIII, cu o teză despre Dialogurile lui Paul Valéry, realizată sub conducerea poetului și filozofului francez Michel Deguy (1998).

Din 1990, membră a ITEM (Institut des Textes et des Manuscrits Modernes), laborator al CNRS – Paris. Ați susținut conferințe la Paris și Montpellier, ați publicat studii în volume colective apărute la Editura l'Harmattan. În cadrul echipei internaționale de la ITEM-CNRS ați participat la realizarea ediției critice în 14 volume a Caietelor lui Paul Valéry, publicate de Editura Gallimard.

Redactor (din 1972), apoi redactor-șef (din 1995) la revista Secolul 20, iar din 2002 și pînă în prezent – director al revistei Secolul 21. Ați fost conferențiar la Facultatea de Filologie a Universității București – Catedra de Studii Culturale Europene (2001-2003).

Membru fondator al Fundației Culturale Secolul 21 (FCS 21), iar, din 2002, președinte al acesteia, ați inițiat și coordonat, pentru FCS 21, peste 50 de proiecte de anvergură națională și internațională, iar din 1990 sunteți membră a Uniunii Scriitorilor din România (sursa: Observator Cultural, 1022/2020).

Mă declar fascinată de atitudinea elegantă și blândețea exprimării cu care ne încântați în fiecare an, acestea fiind dublate de o modestie rară. Mă întreb așadar, cine este omul din spatele directorului revistei Secolul 21? Cine este Alina Ledeanu în timpul liber (de care nu cred că dispuneți prea des), ce alte pasiuni aveți, cum reușiți să faceți față unui volum de muncă atât de încărcat, de unde vă luați energia necesară, ce vă oferă liniște și satisfacție sufletească, exceptând, evident, activitatea profesională?

Alina Ledeanu: În esență, sunt cineva foarte îndrăgostit de ceea ce fac, încât granița între profesie, ocupația redacțională, proiectele editoriale, pe de o parte, și timpul liber pe de altă parte este practic ștersă. Eu nu mă dedic unei meserii, unei profesii, ci unei pasiuni, așa încât îmi e greu să discern între timpul de lucru și timpul liber. De aici și energia pe care o am, pentru că ceea ce fac, fac cu pasiune. Dacă cu 27 de ani în urmă, când am pornit activitatea Fundației Culturale Secolul 21, aș fi știut la ce mă angajez, probabil că aș fi fost înspăimântată și nu aș fi crezut că voi fi capabilă să fac tot ceea ce urma să se întâmple.

C.B. Despre revista Secolul 21 avem multe informații, unele oferite chiar de domnia voastră într-un interviu acordat doamnei Carmen Mușat în Observator Cultural (În 1961 ia ființă revista Secolul 20. În 1961, scopul ei era să umple golul de informație

produs de teroarea stalinistă, când simpla invocare a unui nume de creator străin te putea trimite la pușcărie. În primii săi ani, Secolul a fost mai curând un magazin de traduceri din literatura străină, și aceea exclusiv de stânga. Schimbarea profundă se produce, însă, odată cu venirea lui Dan Hăulică în funcția de redactor-șef, adică în 1965. În același an el o aduce pe Geta Brătescu, căreia-i încredințează prezentarea grafică a revistei, iar în 1969, ca redactor-șef adjunct, pe Ștefan Augustin Doinaș. Abordarea devine de-a dreptul transdisciplinară „avant la letter”, o serie de numere vor fi explicit tematice, iar trecerea e de la o revistă tip magazin la una de filozofie culturală. Profilul de sinteză culturală va fi însă acela care-i va conferi Secolului prestigiul de revistă unică în Europa și, în 1987, Premiul pentru Cea mai bună revistă de artă și literatură din lume, acordat de Bienala UNESCO de la Paris. Colaborarea mea la revistă a început în anii studenției, cu traduceri, iar în 1972 am devenit membră a echipei redacționale. Ștefan Aug. Doinaș, Geta Brătescu, Andrei Brezianu, Dan Hăulică, Geo Șerban sunt doar câteva dintre numele de care se leagă istoria și prestigiul revistei. Odată cu numărul 1-6/2001 – „Nietzsche, un precursor al secolului XX” – Secolul 20 devine Secolul 21). Ce reprezintă pentru dumneavoastră Fundația și revista Secolul 21? Puteți enumera câțiva colaboratori ai revistei?

Alina Ledeanu: Fundația *Secolul 21* s-a născut din pasiunea pentru revistă. Când am pus pe picioare Fundația împreună cu Ștefan Aug. Doinaș, ne aflam în acea perioadă catalogată mai târziu drept „anii romantici”, cei care au urmat imediat după 1989. Ni se părea celor mai mulți dintre noi că, în sfârșit, schimbarea e posibilă, că totul e cu puțință și asta ne-a dat curajul de a înfăptui multe, pentru că, în sfârșit, după decenii, puteam îndrăzni să schimbăm, să realizăm ceva prin propriile forțe.

Totodată, destinul Fundației s-a suprapus pe destinul revistei, căci bătălia pentru revistă explică felul în care s-a născut Fundația. Destinul lor se contopește. Revista a jucat un rol formator fundamental pentru mine, a fost un mod de a evolua în prezența unor oameni absolut excepționali, deveniți în momentul acesta niște clasici ai culturii române, fie în literatură, cum e Doinaș, fie în arte, cum e Geta Brătescu. În redacția revistei veneau în calitate de colaboratori oameni care au devenit, după 1990, marile figuri publice. Aș zice că redacția revistei *Secolul 20* era pe atunci spațiul de întâlnire privilegiat al unei elite culturale. Pot afirma fără să greșesc că, prin toate aceste întâlniri zilnice, mă aflam într-un cotidian excepțional.

În momentul în care, în 1992, pe când mă aflam cu o bursă doctorală la Paris, am aflat că revista nu mai există, mi s-a părut că pierderea este inacceptabilă: de câte ori intelectuali din afara țării, figuri importante ale culturii internaționale, vedeau numere ale revistei, afirmau invariabil că în Europa nu mai există o asemenea revistă cum e *Secolul*. De aici, bătălia pornită ca să o repunem pe picioare; pentru existența a ceva esențial pentru cultura română în general și pentru tot ce datoram eu acestei reviste la care m-am format.

Până în anul 1989, *Secolul 20* era considerată cea mai importantă revistă culturală din România și o publicație de circulație europeană. Ne-am străduit, și după 1994, îndată ce am reintrodus-o în circuitul public, să menținem același nivel înalt, însă peisajul editorial se schimbase fundamental. Totuși, doi mari creatori – Doinaș pe de o parte și Geta Brătescu, unul dintre marile nume ale artei contemporane – au marcat în mod cu totul deosebit atât existența revistei *Secolul 20*, cât și, mai târziu, pe aceea a revistei *Secolul 21*.

Echipa redacțională n-a fost niciodată numeroasă, dar a lucrat totdeauna cu foarte mulți colaboratori care au fost, și ne străduim să rămână așa, de prima mână, fie din țară,

fie din străinătate. Avem un Colegiu Onorific, al cărui rol nu e decorativ. Personalitățile care-l compun participă intens, prin consiliere și texte, la alcătuirea revistei. Vă dau câteva nume: Ion Vianu, Michel Deguy, Virgil Nemoianu, Sanda Golopenția, George Banu, Mihai Șora, Antonio Muñoz Molina. Până nu demult a avut rubrică în revistă Jean Starobinsky, unul dintre marii critici literari ai Europei. Și au în acest moment rubrică Sanda Golopenția, Profesor emerit la Brown University și Cristian Calude – poate cel mai apropiat discipol al lui Solomon Marcus și unul dintre numele cele mai cunoscute în matematica și informatica zilelor noastre.

C.B. *Din ceea ce am citit, dar și din conversațiile purtate cu dumneavoastră, înțeleg că v-a legat o prietenie frumoasă de cunoscutul poet Ștefan Aug. Doinaș. L-ați cunoscut pe acesta încă din copilărie, apoi i-ați studiat, comentat și promovat opera. Ați fost colegi de redacție. Inevitabil mă întreb: cum era Ștefan Aug. Doinaș? Omul, nu poetul.*

Alina Ledeanu: Există aici două unghiuri de abordare. Doinaș avea profilul omului de mare valoare: era de o modestie cu totul specială, ieșită din comun, deși își cunoștea foarte bine valoarea („Sunt prea orgolios, ca să am vanități”). Dar era adeptul principiului conform căruia un om este suma faptelor sale, deci faptele trebuie să vorbească despre tine, nu tu despre faptele tale. Era extrem de atent și deferent cu cei din jurul său, avea un respect pentru creatura umană, pentru aproapele său. Era extrem de respectat de colegii de breaslă, considerat nu numai un mare poet, dar și un reper moral. Doinaș niciodată nu a uitat de unde venea și a continuat să respecte profund lumea de oameni harnici și muncitori a satului.

Geta Brătescu i-a făcut un portret minunat într-unul din numerele aniversare ale revistei: „Doinaș prezidează cu demnitate cordială, uneori severă prin exactitatea tăioasă a replicii, alteori plină de humor. El ascultă atent pe fiecare; își prezintă atent concluziile cu liniștea cumpătării și deschis pentru sugestii. Un detaliu de comportament care pe mine mă impresionează pentru că arată respectul lui Doinaș pentru *celălalt*, este punctualitatea: Doinaș intră în redacție la ora fixată și, adesea, primul.”

Doinaș era un om credincios, dar avea acea credință extrem de profundă, neexhibată. Într-un interviu, Doinaș povestește despre anul reclusiunii sale politice și menționează că a ieșit din închisoare mai credincios decât intrase în acel infern.

Dar întrebarea dumneavoastră se referea la *omul*, nu la *poetul* Doinaș. El v-ar fi răspuns, cred, că, atunci când vorbim despre un creator, suntem interesați tocmai de faptul că el este autorul unei creații importante; poetul – susținea Doinaș - funcționează prin măști, *adevărul poetic este o mască* și, ca să realizeze *adevărată poezie*, poetul trebuie să își mascheze propria existență. Doinaș a elaborat în acest sens un principiu estetic și a scris un eseu pe această temă, eseu prins într-un volum care se intitulează *Măștile adevărului poetic*. Ca să poți deveni un mare poet, pentru ca poezia ta să aibă acea forță, acea deschidere către universalitate, poezia trebuie să uite de viața personală a autorului. Abia atunci poate deveni o poezie mare. Și chiar am să vă citez din acest text al lui Doinaș: „Reconfortantul paradox al poeziei lirice ar putea să fie formulat astfel: lirismul devine adevărată confesiune de sine, valabilă artistică, numai atunci când apare sub forma unui artificiu care întreține inviolabilul secret al ființei personale și al Ființei în genere; lirismul e chemat, prin chiar geneza structurii lui, să ascundă tocmai ceea ce revelează; cu alte cuvinte, să *potențeze misterul*, cum spunea Lucian Blaga; poetul liric e singura creatură care nu poate să-și exhibe decât pudoarea”. Am dorit ca, în răspunsul pe care vi-l dau, să vi-l restituie, în același timp, pe Doinaș și printr-unul din textele lui esențiale.

C.B. *Ați dedicat poetului Ștefan Augustin Doinaș în anul 2003 un întreg număr al revistei Secolul 21. În numărul respectiv se regăesc interviuri, dialoguri cu marele poet, repere critice, corespondența acestuia cu prieteni/diferite personalități literare ale vremii, fragmente din jurnalul unor scriitori în care vorbeau despre poet, imagini inedite cu acesta. Absolut fascinant! Cât de dificil este să realizezi un astfel de „compendiu” al vieții scriitorului?*

Alina Ledeanu: Nu a fost singurul număr de tip monografic. Un număr din *Secolul* e ca un puzzle, adică nu e o juxtapunere de texte, ci un volum tematic. Și atunci încerci să prinzi acea personalitate cât mai bine, omul și opera din cât mai multe unghiuri. Și cum fiecare personalitate este diferită, noi nu am avut o formulă pentru fiecare asemenea personalitate.

Doinaș are o operă vastă, valoroasă și foarte diversă. Este poet, este eseist, este critic literar, este un om al cetății, are multe texte de angajament civic, texte filozofice, a fost un traducător de geniu. Cum să prind toate astea, aducându-l în același timp foarte viu în fața cititorilor și prinzând esența? Și doar la dimensiunile unei cărți? Și atunci te gândești în primul rând care sunt acele lucruri care nu trebuie să lipsească dintr-un număr monografic cum este acela despre Doinaș și cine anume ar putea reda mai bine, într-un spațiu concentrat, aceste unghiuri multiple. Am dorit, în același timp, să-l restituim pe Doinaș cititorilor nu numai din România, ci și din spațiul internațional, tocmai pentru că Doinaș este un autor de dimensiune europeană. Nu a fost ușor să dau de unii dintre cei care i-au tradus opera, iar asta mi-a luat ceva timp. În rest, noi am fost cei răsplățiți, pentru că ne-am cufundat și mai mult în opera lui.

C.B. *Cu siguranță că reușiți de câțiva ani să îl aduceți mai aproape pe Doinaș de noi toți: profesori, elevi, cetățeni ai Sântanei, din Caporal Alexa și nu numai. An de an, așa cum vă mărturiseam, îl descopăr pe Doinaș altfel, prin prisma proiectului „Cunoașteți opera lui Ștefan Augustin Doinaș”? Sunt foarte curioasă (cu riscul de a vă adresa o întrebare banală, dar nu mă pot abține) care sunt versurile/poeziile preferate din opera poetică a autorului?*

Alina Ledeanu: Răspunsul e dificil pentru că Doinaș a publicat mult și a scris și mai mult decât a publicat. Dar rămânând doar la ceea ce a publicat, este o operă poetică mare prin dimensiune, covârșitoare prin valoarea ei. Mi-e greu să citez un poem, așa cita mai curând cicluri de poeme pe care eu personal le rețin neapărat și poate, din aceste cicluri, câteva poeme anume. În primul rând, *Psalmii*, interesant de comparat cu cei ai lui Voiculescu sau Arghezi. *Psalmii* lui Doinaș, așa cum declara poetul într-un dialog cu Emil Șimăndan, sunt psalmii unui om care îl caută pe Dumnezeu, care vrea să creadă; sunt psalmii omului modern care trăiește drama luptei interioare dintre credință și rațiune. Preferatul meu este *Psalmul LIII*, în care regălesc și accente eminesciene. Acest *Psalm*, într-o formulă nu mult modificată, a fost scris încă din perioada sibiană.

Apoi îmi place ciclul *Hesperia*, îmi place ciclul *Vânătoare cu șoim*, de un curaj formidabil atunci când a fost publicat, în anii cei mai grei ai dictaturii lui Ceaușescu. Am citit această afirmație, care nu e corectă, anume că, în sfârșit prin *Vânătoare cu șoim*, Doinaș a scris poezie politică. Este suficient să te duci la *Sonetele mâniei*, ciclul scris de Doinaș după instalarea comunismului, în perioada în care „cerchiștii” își asumă autoexilul și se retrage fiecare cum poate către zona natală; Doinaș va fi în acea perioadă profesor la Caporal Alexa, la Hălmagiu și la Gurahonț. Atunci scrie *Sonetele mâniei*. Din fericire nu au ajuns în mâinile securității, dar din păcate el tocmai le dăduse unui prieten care a fost închis, poemele s-au pierdut și Doinaș le reconstituie către sfârșitul vieții din

memorie. Interesant e că aceste sonete, precum și alte poeme ale lui Doinaș circulau ca folclor în pușcăriile politice. Eu însămi am cunoscut, adolescentă fiind, cu totul întâmplător un domn care trecuse prin închisoare politică și povestea despre poeme ale lui Doinaș pe care deținuții le recitau, le știau pe de rost, și le transmiteau unul altuia, iar asta le dădea forță să reziste.

Continuu cu alte poeme care dintr-o antologie Doinaș nu ar trebui să lipsească: ciclul *Cronica paradisului terestru*, apoi *Miercurea adevărului* și insist din acest ciclu cu poemele *Anno Domini* și *Miercurea adevărului*, cu puternică trimitere politică. Apoi ciclul de poeme *Aventurile lui Proteu*, care include poemul „Autoportret”, de neocolit.

C.B. *Încercați în câteva cuvinte să descrieți opera poetică a lui Ștefan Augustin Doinaș. Ce este fascinant în poezia autorului, din punctul dumneavoastră de vedere?*

Alina Ledeanu: Ce mi se pare fundamental pentru poezia lui Doinaș, ceva ce-l diferențiază imediat de alți poeți la fel de importanți este această combinație cu totul inedită între materialitatea țărănească a limbii și abstractul ideii. De aici vine și dificultatea poeziei lui Doinaș, din acest abstract al ideii și trimiterile culturale fără de care nu poți să-i înțelegi multe poeme. Veți găsi poeme în care stau, alături de formulările savante, chiar regionalisme, cum spunea Doinaș, „o limbă neaoșă și cumsecade”, care trimit la satul natal. Și alături de ele, cuvinte de o modernitate aproape tehnică. Doinaș combină aceste lucruri, iar asta mi se pare că dă o tentă și curajoasă și de o mare modernitate poeziei sale.

Un alt aspect extrem de important la poezia lui Doinaș este diversitatea goetheană a formulelor poetice. Doinaș n-a încetat să invente până la sfârșitul vieții formule poetice. În momentul în care traduce *Faust*, Goethe era un model pentru „cerchiști”. Când traduce *Faust*, Doinaș e fascinat de pildă de tot repertoriul de versificație poetică utilizat de Goethe. Și e fascinat pentru că el însuși a practicat de-a lungul vieții și creației lui foarte multe formule poetice. Ele coexistă și arată cât de complexă e opera lui Doinaș.

La sfârșitul vieții, poetul inventă un nou tip de poezie și scrie un ciclu întreg de *Sonete fără sunet* în care nu rima, ci muzica interioară a poemului dă o anumită cadență și face din el un sonet. Cele câteva poeme inedite pe care le-am publicat în volumul dedicat lui Doinaș în 2003 sunt *Sonete fără sunet*. Mă bucură să constat că acel număr al revistei este referință pentru toți cei care au scris de atunci despre Doinaș, inclusiv ediția publicată de Eugen Simion în colecția aceea de tip Pleiade. Dar de atunci, la zece ani de la plecarea lui Doinaș, am mai publicat un număr, *Doinaș la o dublă comemorare*, când s-au împlinit zece ani de la moarte și nouăzeci de la naștere.

C.B. *Cum s-a născut ideea concursului „Cunoașteți opera lui Ștefan Aug.Doinaș”? Cât de dificil este să inițiezi și să câștigi un asemenea proiect, care a ajuns deja la a V-a ediție?*

Alina Ledeanu: Concursul s-a născut din dorința consătenilor marelui poet, întâi a celor din Caporal Alexa unde există școala care îi poartă numele, unde există profesori extrem de devotați memoriei sale, Adina Lipovan, Mirko Garjitzky, care și-au dorit un bust al lui Doinaș în fața școlii; apoi datorită domnului primar Daniel Tomuța, care a dorit același lucru: un bust al poetului amplasat în parcul din Sântana. E firească această dorință, dar mi s-a părut că lucrul cel mai important e ca mai ales copiii să înțeleagă cine le-a fost consătean, pentru că acesta e un titlu de mândrie, asta arată că cineva ca tine poate ajunge acolo unde îți dorești, dacă faci ceea ce ține de tine prin ceea ce îți dă Dumnezeu și ceea ce îți dă ambiția și munca ta personală.

I-am propus așadar domnului Tomuța să pornim cu un asemenea concurs, care să se adreseze deopotrivă profesorilor care îi formează pe copiii și elevilor. Așa am pornit la prima ediție, fără să renunțăm la ideea unui bust. Și am întâlnit din fericire în domnul primar un partener extraordinar, care are deschiderea și înțelepciunea de a înțelege că prin cultură ne ridicăm cu toții. Deviza lui mi se pare exemplară: cititul ne face liberi!

C.B. *Cu ce sentiment plecați din județul Arad la finele fiecărei ediții a concursului? Care sunt obiectivele pe care vi le propuneți înainte de a veni la noi și în cele din urmă câte dintre acestea credeți că s-au îndeplinit?*

Alina Ledeanu: Plec de fiecare dată cu bucuria că lucrurile se întâmplă așa cum trebuie, că atunci când ai primit un asemenea dar, de a putea fi în preajma unei personalități ca aceea a lui Doinaș, darul trebuie meritat și trebuie să dăruiești la rândul tău mai departe. Mie mi se pare că acest concurs practic îl restituie pe Doinaș consătenilor săi, ca să știe exact care le poate fi menirea și unde vor să ajungă. Iată, de la cincisprezece participanți, câți au fost la prima ediție, am ajuns la un număr de șaiszeci de copii care știu pe de rost poeme de Doinaș. E o bucurie enormă că se întâmplă asta, într-o vreme atât de vitregă pentru cultură, pentru lectură, pentru poezie. Rezumând, încerc sentimentul că mi-am făcut datoria.

C.B. *Îmi povesteți într-o convorbire telefonică faptul că ați cunoscut câțiva „cerchiști” în afară de Doinaș. Puteți nominaliza?*

Alina Ledeanu: Cred că în afară de regretatul Radu Stanca, mort încă tânăr, pe unii i-am cunoscut bine, pe alții i-am întâlnit doar. I-am cunoscut bine pe I. Negoșescu, pe Nicolae Balotă, pe Ovidiu Cotruș, pe Cornel Regman, pe Ioanichie Olteanu; i-am întâlnit doar pe I.D. Sârbu, pe Eta Boeriu. I-am cunoscut foarte bine pe cei din „a doua generație cerchistă”, adică pe mezinii lor, cei foarte tineri: Virgil Nemoianu, Marcel Petrișor.

Mă întorc la portretul omului Doinaș: știu că era un om extrem de fidel în prietenie, având acel principiu că nu trebuie să uiți niciodată când un om îți face un bine, chiar dacă părerile tale nu converg cu ale lui. „Cerchiștii” au rămas, în timp, extrem de legați. Sigur, au existat unele asperități între ei, ca într-o familie, dar de-a lungul deceniilor ei s-au susținut unii pe alții și au păstrat fidelitatea față de acel moment important al tinereții și al bătăliei lor estetice. Există un detaliu din viața lui Doinaș, care arată cât de puternică era prietenia dintre „cerchiști”. În anii când era urmărit de Securitate, Cotruș a fost ascuns de Doinaș la Caporal Alexa, în casa mătușii sale. Popa Gusti, tatăl lui Doinaș, și-a dat seama, după ceva vreme, că vecinii încep să devină bănuitori și, cum era vremea delațiunilor, Doinaș l-a mutat pe Ovidiu Cotruș în satul Ocișor, unde Popa Gusti îl cunoștea bine pe tatăl lui Marcel Petrișor. Așa s-a și creat legătura de prietenie a cerchiștilor cu Marcel Petrișor.

C.B. *Ce citește Alina Ledeanu? Care sunt cărțile preferate ale unui veșnic militant în literatură?*

Alina Ledeanu: Sunt atât de cufundată în temele și scriitorii pe care îi publicăm, încât asta mă acaparează, dar vă citez nu întâmplător două nume. Orwell și Ion Vianu, pentru cartea sa *Amor intellectualis*.

La ultima noastră întâlnire în redacție, când l-am serbat la împlinirea celor 80 de ani, Doinaș ne-a povestit un episod din viața lui: După ieșirea din închisoare, Doinaș a avut cinci sau șase ani de interdicție de semnătură și când, în sfârșit, a putut din nou să semneze, periodic, la fel ca toți cei care fuseseră închiși politic, trebuia, lunar cred, să își depună autobiografia scrisă la Uniunea Scriitorilor. Există un colonel de Securitate care răspundea de Uniune. Doinaș a evocat acel moment, când și el și Vladimir Streinu, unul

dintre mentorii săi care-l publicase în tinerețe, au fost chemați și li s-a spus: „Gata, nu mai e nevoie să vă faceți autobiografia, considerați că nu a fost nimic, nu există niciun proces, nu există închisoare. Uitați!” Și Doinaș povestește că pleacă buimac de la această întâlnire și îl ajunge din urmă pe Vladimir Streinu, care ieșise cu puțin înaintea lui și îl întreabă: „Maestre, cum se poate? Am făcut închisoare politică! Dumneavoastră mai mult, eu mai puțin! Chiar n-a fost nimic”? Vladimir Streinu l-a întrebat atunci: „Ai citit Orwell”? Doinaș nu-l citise încă. Streinu și-a continuat ideea: „Ei, ai să citești și ai să vezi! Istoria – o scriu învingătorii”!

Și al doilea nume, pentru că în *Amor intellectualis*, Ion Vianu, care a fost foarte apropiat de I. Negoițescu și confidentul acestuia până în ultima clipă, evocă o serie de momente legate de câțiva dintre membrii Cercului Literar de la Sibiu.

Iată, am citat două lecturi recente și care, în același timp, mă trimit către Doinaș și prietenii lui din Cercul Literar, despre care mi-a făcut plăcere să vorbesc cu dumneavoastră.

SEMŢN DE CARTE

DINCOLO DE MĂȘTI CARTEA DE DEBUT CU LORENA

Florica R. CÂNDEA

Mărturisitor cum sunt, „Deschid cartea/cartea geme” (T.Arghezi) astfel că am purces la decriptarea unui conținut parcă predestinat. *Dincolo de măști* este cartea de debut a unei tinere eleve care se dovedește a sparge tipare.

Lorena Stoica studiază la un liceu renumit arădean *Moise Nicoară* care a dat lumii nume mari și iată eleva de șaisprezece ani vine din penumbra anilor.

Cartea de debut e rod al Temelor bine făcute acasă și conține Alter Ego-ul autorului. Lorena mărturisește în Prefață Determinarea ei. Aceea de a-i fi recunoscută cartea de debut ca un îndemn/consemn pentru toți care nu cred în puterea de comunicare între generații.

O carte tipărită la Gutenberg Arad, structurată: *Prefață, Dincolo de aparențe, Frica, Încrederea în sine, Nu judec, Comunicarea. Cheia fericirii, Post Scriptum, Mulțumiri.*

O carte care însumează peste o sută de pagini, coperta purtând semnătura Alexandrei Damian. O carte care conține gândirea unei eleve vis-a-vis de încercările vieții la propriu și la figurat. Deși nu atrage atenții... cartea se face remarcată prin puterea de a gândi a unei tinere care, în loc să stea picior peste picior la spătar de scaun discotecian... scrie! Și scrie foarte bine! Essai? en français... a încerca, a concepe un studiu propriu/asta face Lorena.

Îi urăm drum bun! Foile goale din cuprins... sunt pentru Răspuns! Eu? Am răspuns! Răspunde și tu, cititorule! Lorena! Stai jos!

DIALOGURI

INTERVIU CU AUTOAREA FLORICA CÂNDEA

Livia CIUPAV

Vă invit astăzi la o întâlnire cu autoarea *Florica Căndea*, membră a Ligii Scriitorilor din România - filiala Arad din 2014, care a avut amabilitatea să se prezinte pentru cei care nu o cunosc deja și să ofere cititorilor noștri un scurt interviu.

Absolventă a Facultății de Filologie Timișoara (secția Limba și literatura română-franceză), născută în comuna Macea (pentru care am scris șapte ediții monografice/ autor/ coautor).

Am profesat ca dascăl în învățământul gimnazial, liceal și universitar (pentru învățământul gimnazial am publicat opt cărți ca auxiliar didactic dar și ca ... suport ... inedit dascăl/elev, ultimele două având titluri retorice: *Cine ești dumneata, domnule profesor?* și *Cartea Clasei C*).

Un ultim palier, cel confesiv, cuprinde un serial (șapte) cu două titluri joc de cuvinte, adică: *Pagini trăite* (șase), *Clipe retrăite* (una), *Pagini din clipe* (2020, una).

Ar mai fi și altele, cum ar fi cartea *Oglinda* (rezultat al unor proiecte internaționale), apoi seria *Calendar cu scriitori/ Jurnal cu scriitori* sau seria *In/ Out si Out/ In* (2020) sau cuprinderea în diverse *antologii din țară sau din străinătate*. Am dobândit și câteva premii, strict la obiect, așa spune că nu pentru premii scriu.

Livia Ciupav: Când ați început să scrieți și de ce continuați să o faceți?

Florica Căndea: Am început să scriu de prin clasa a șasea, apoi, în vremea liceului și a facultății am frecventat Cenacluri și Cercuri literare în vogă. Simțeam, așa ... o boare ... care mă curta și mă tulbura frumos! Scrisul!

LC: Ce reprezintă scrisul pentru dumneavoastră?

FC: Când scriu, îmi deschid pletele Cerului meu albastru și le dezvolt! Scrisul, pentru mine, e pânza unui pictor necolorată și cred că m-am născut cu această calitate ori defect. Ca latură a personalității, aici mă regăsesc (doar eu).

LC: Ce genuri literare abordați și căror categorii de public vă adresați?

FC: Nu așa pretinde că mă încadrez în anume genuri. Dar așa îndrăzni a spune că Promenada mea literară e când sincopa unui lirism profund, când enclava unei proze poematice (toate cu resurse autobiografice), când o reverberație a stilului epistolar cu trimiteri înspre eseistic – prozaic - oniric. Nu așa putea pretinde unei anume categorii de public să mă citească. Aici intervin palierele mai sus enumerate (cui mă adresez).

LC: Cum au fost primite cărțile dumneavoastră de public? Dar de critică?

FC: Nu știu dacă au fost sau nu primite! Aici sunt discutabile gusturile! Un singur lucru spun: Eu nu scriu propoziții decât exprimări conotative (și de aceea Ana are mere/ Mere are Ana, mă tem să mă pronunț). Nu am pretenția să fiu cercetată de Critica literară! Mai e! Până acolo! Totuși mulțumesc cordial tuturor aceluia care, în timp, s-au aplecat asupra conținuturilor din scrierile mele! Însă, repet, trebuie vâna

bună a acelei/ aceluia care, de chiar, se știe! A scrie ... altfel ... "Multe flori sunt, dar puține/Rod în lume o să poarte". (Eminescu)

LC: Care e secretul unei cărți reușite? De unde vă vine inspirația?

FC: Nu cred că am un secret anume! Trăirile mele! Bine tănuite și zăgăzuite, îmi dau acel Modus vivendi! Și, Da! Ar mai fi, Explorările din suflet și Martorii ... pe care nu îi cunosc ... dar ... trec ades pe lângă ei!

Rețete?! Eu nu am să dau niciodată! Eventual sfaturi, care și mie îmi sunt perfect valabile: A fi scriitor e un talant/ talent! Însă consoanele/ vocabulele noastre vor scârțâi (scârța/ scârța ... pe hârtie dacă nu le respectăm dorința; aceea de a așterne frumos Frumosul! Din noi! Pentru că, nu putem fi buni la toate!

LC: Ce scrieți în prezent și ce proiecte de viitor aveți?

FC: În prezent scriu tot cam ce am scris! Dar îmi schimb ușor Registrele! Intimitatea! Scriu și poezie și proză și Scrisori ... imaginare! Adevărate Clipe. Din Pagini! Rămân, însă, metaforele și mai ales gheara întrebărilor: cu/ sau fără rimă!

LC: Ce înseamnă pentru dumneavoastră Liga Scriitorilor și cum vă implicați în activitatea ligii?

FC: Ca și Entitate, Liga arădeană e un For pe care, îmi place să spun că l-am găzduit prima dată într-o vară la Clubul Presei și-mi mai place să-mi asum recomandarea multor colegi.

Când timpul permite, îmi permit să mă implic cu adevărat, în Slujba Ligii!
Mulțumesc!

LC: Vă mulțumesc pentru timpul acordat și vă doresc mult succes în tot ceea ce întreprindeți!

SEMN DE CARTE

Livia CIUPAV

Toate privirile mi se lipesc de ceafă,
asemenea unui ac lung,
îmi intră în creier
și ies pe partea cealaltă.
Veșnic sunt urmărită,
cineva îmi citește mesajele,
mai multe chipuri stau în fereastră,
umbrele lor se preling pe jaluzele.
Cine e acolo? Cine privește?
Lucrurile nu mai sunt la locul lor.
Îmi smulg părul din cap,
îmi rod unghiile,
în receptor aud un fâșâit
de câte ori îl ridic.
Cine e acolo? Cine ascultă?
Mi-e frică și de umbra mea.

PROFILURI

AVĂDANEI CONSTANTIN

Marius-Alexandru RUSSU

S-a născut la 8 aprilie 1953 în comuna Fântâna Mare, județul Suceava.

Bunicul său din partea tatălui, Costache Gh. Avădanei, a fost unul dintre eroii Primului Război Mondial căzut în luptele de la Mărășești din anul 1917. Numele său a fost înscris pe Monumentul Eroilor din localitatea Cotu-Băii, județul Suceava.

Tatăl său, Ioan Avădanei, s-a înrolat în Al Doilea Război Mondial într-o unitate militară de cavalerie cu care a îndeplinit misiuni de luptă pe teritoriul Basarabiei, până la încercuirea acesteia la Odessa, înfăptuind numeroase fapte de vitejie. A dobândit gradul de sergent și funcția de furier la cancelaria regimentului.

Mama sa, Maria, s-a născut în localitatea Baia, fosta capitală a Moldovei, incendiată de Stefan cel Mare în timpul luptelor cu Matei Corvin, regele Ungariei. Deși foarte bine dotată intelectual și cu mare sete de cunoaștere, nu a reușit să urmeze cursurile liceale din cauza condițiilor materiale precare deși în primele clase a obținut medii generale anuale numai de 10.

Din cauza condițiilor materiale grele și ale războiului, nici tatăl său nu a reușit să-și finalizeze studiile la Liceul Comercial din Fălticeni. Acestea au fost motivele pentru care părinții săi s-au sacrificat muncind din greu pentru copiii lor, pentru a le asigura condițiile necesare pentru a învăța, a fi educați și a deveni oameni de seamă în carieră și societate. Și în acest demers au reușit pe deplin, toți cei cinci copii ai lor urmând cursurile universitare și ajungând în viață oameni performanți: Constantin a absolvit Academia Tehnică Militară, Gheorghe a absolvit Universitatea din Suceava, Facultatea de Matematică, Cezarina a absolvit Universitatea din Suceava, Facultatea de Istorie-Geografie, Vasile a absolvit Universitatea Tehnică din Iași, Facultatea de Chimie, iar mezina, Georgeta, Academia de Studii Economice din București, Facultatea de Finanțe.

Bunicul său din partea mamei era un talentat meseriaș, cu înclinații spre meseriile de bijutier, ceasornicar și tâmplar. O parte din pasiunile lui s-au transmis și nepotului Constantin care, din copilărie, când mergea la seceriș, asista și ajuta la diferite operațiuni de reparații sau de reglaje făcute de tractoriști la utilajele agricole.

În perioada 1960-1968, a urmat cursurile Școlii Generale din Cotu Băii, județul Suceava, avându-l ca învățător pe Vasile Știrbu și ca profesori pe Ion Ivan, Mihai Radu, Nicolae Berbinschi, Nicolae Fritescu ș.a. Perseverența la învățătură i-a adus mari satisfacții prin rezultatele obținute, la absolvirea clasei a VIII-a fiind declarat șef de promoție pe școală.

În vara anului 1968 a fost admis în Liceul Teoretic nr. 2 din Fălticeni unde, în primul an, a trebuit să muncească din greu pentru a se acomoda cu sistemul de învățământ de la oraș. Din clasa a X-a a început să se gândească spre ce domeniu de

pregătire avea să se îndrepte, fiind mai mult decât pasionat de tehnică. În prima fază, a dorit să se dedice hidrotehnicii, fiind pasionat în egală măsură de mecanică și electrotehnică.

Pe timpul școlii primare și a liceului s-a bucurat de puține resurse financiare, deoarece părinții săi făceau față cu greu cerințelor de a întreține simultan la școală cinci copii. Este adevărat că și aceștia își aduceau contribuția lor modestă lucrând pe timpul vacanțelor ca zilieri la Stațiunea Pomicolă Fălticeni, unde își suplimentau resursele pentru a lua toamna startul într-un nou an școlar.

Din puținii bani primiți de la părinți pentru cheltuială, Constantin își cumpăra becuri, baterii, cabluri, componente electronice pentru a face diferite montaje. A trăit mari satisfacții când a realizat un receptor radio cu galenă și un generator eolian de curent electric, momente hotărâtoare în alegerea profesiei. În clasele a XI-a și a XII-a, a obținut rezultate foarte bune la învățătură, urmând secția reală a liceului. În clasa a XII-a era hotărât să se îndrepte spre cariera militară intenționând să urmeze Școala Militară de Ofițeri Activi de Radiolocație. Însă, Comisia de recrutare din CMJ Suceava, după ce i-a analizat rezultatele sale foarte bune la învățătură și a purtat discuții cu profesorii săi, a hotărât întocmirea dosarului pentru a candida direct la Academia Militară, Facultatea Tehnică Militară.

În anul 1972, după ce a promovat cu brio examenul de bacalaureat, pentru el au urmat momente de satisfacție supremă când a reușit la examenul de admitere în Academia Militară, Facultatea Tehnică de Arme, specializarea ingineri artilerie și rachete terestre. A urmat apoi o perioadă de acomodare dificilă, având de înfruntat deopotrivă condițiile regimului militar, dar și o programă foarte încărcată de pregătire tehnică universitară. Bineînțeles că primii ani de studii au fost cei mai dificili, fiind consacrați pregătirii teoretice fundamentale, cu multă matematică, fizică, chimie, mecanică, rezistența materialelor. Pe timpul practicilor de vară a intrat în contact cu lumea industrială, cu tehnologiile specifice fabricației de tehnică militară. Profesorii deosebiți pe care i-a avut pe timpul studiilor universitare l-au înzestrat cu deprinderile și cunoștințele necesare pentru a pătrunde în tainele fabricării și exploatării tehnicii militare: Florentin Moraru – Balistică, Gheorghe Popescu-Muscel – Material de artilerie, Sebastian Verboncu – Armament automat, Nicolae Marcu – Focoase, Constantin Bodin – Pulberi și explozivi, Ion Antonescu – Muniții, Constantin Gheorghe – Fabricația și recepția sistemelor de armament, Dumitru Olaru – Motoare rachetă, Paul Constantinescu – Aparatura artileristică. În urma promovării examenelor de licență din vara anului 1977, a obținut diploma de ofițer inginer în specialitatea Artilerie și Rachete Terestre, după ce în anul 1976 a fost înaintat la gradul de locotenent în arma Artilerie.

Ca urmare a rezultatelor foarte bune obținute în pregătire de-a lungul cursurilor precum și la examenul de licență, s-a clasificat pe un loc fruntaș care i-a permis să aleagă la repartitie funcția de reprezentant militar în Comisia de reprezentanți militari de pe lângă Întreprinderea Mecanică Cugir din subordinea Direcției Generale a Înzestrării. Șeful acestei comisii, col. ing. Nicolae Cazan, împreună cu locțiitorul acestuia, lt. col. ing. Ioan Paștiu, l-au îndrumat cum să

parcurgă primele etape de integrare în noul colectiv de muncă. După un test cu probleme de pregătire teoretică specifică noului loc de muncă, a fost repartizat ca reprezentant militar în sectorul producției de tehnică de artilerie a.a., armament de aviație și armament de infanterie. Șeful său era lt. col. ing. Iulian Man. A deținut această funcție până în anul 1983, an în care col. ing. Man s-a pensionat, Constantin Avadanei fiind promovat în locul acestuia. În această calitate a asigurat recepția a sute de mii de arme, de la armamentul de infanterie uzual (pistol cal. 7,65 mm md. 74, pistol mitralieră cal. 7,62 mm md. 63, pușca mitralieră cal. 7,62 mm md. 64, mitraliera cal. 7,62 mm md. 66, pușca semiautomată cu lunetă cal. 7,62 mm PSL, arma de tir cal. 5,6 mm, aruncătorul cal. 40 mm adaptat la armamentul de infanterie), la tehnica de luptă antiaeriană (instalația a.a. cu patru mitraliere cal. 14,5 mm MR-4, instalația a.a. cu două mitraliere cal. 14,5 mm ZU-2, mitraliera a.a. cal. 12,7 mm DȘK-M).

După ce a ajuns să stăpânească în totalitate documentația de fabricație și recepție a tipurilor de armament menționate, în perioada 1983-1988, a îndeplinit funcția de șef al reprezentanților militari din sectorul producției de armament. Pe lângă sarcinile de recepție a coordonat activitatea de asimilare în fabricație a unor categorii noi de tehnică militară (aruncătorul automat de grenade cal. 40 mm AGA-40, proiectant Academia Militară, pușca automată cal. 5,45 mm, proiectant Institutul 111, tunul de bord avion cal. 23 mm GȘ-23, pe baza documentației de licență).

În același timp, a asigurat pregătirea pentru export a unor categorii de armament livrate din existentul M.Ap.N. Totodată, a participat la introducerea pe fluxul de fabricație a noi procese tehnologice moderne, de mare productivitate și garante a unor parametri de calitate superiori (durabilitatea armei, cadența de tragere, precizia). A fost vorba de ghintuirea prin forjare a țevilor armamentului de infanterie pe utilajul GFM, cromarea dură a interiorului țeviiilor, prelucrarea prin electroeroziune a reperelor din automatul armei ș.a.

O altă etapă în activitatea sa a început în anul 1988, când a fost promovat pe funcția de locțiitor al șefului Comisiei de Reprezentanți Militari de pe lângă I. M. Cugir. În această etapă s-a familiarizat rapid cu fabricația muniției pentru armamentul automat de calibru mare (12,7 și 14,5 mm) și a asigurat și recepția acestora. De precizat că în toată perioada cât a asigurat recepția produselor de tehnică militară nu s-au înregistrat reclamații la calitatea produselor livrate.

În august 1995, ca urmare a unor reorganizări în structura Departamentului Înzestrării Armatei, s-a constituit Comisia Teritorială de Reprezentanți Militari Cugir, în cadrul căreia a ocupat funcția de locțiitor al șefului comisiei până în anul 2000.

În perioada octombrie 1995 - martie 1996, a urmat la Academia Tehnică Militară cursul postuniversitar în specializarea "Muniții", pe care l-a absolvit cu rezultate remarcabile. Ca urmare, a fost invitat în Senatul Universitar al ATM la un interviu pentru a primi programul de pregătire în vederea susținerii colocviului de admitere la doctorat.

În luna iulie 1999, în urma parcurgerii programei de pregătire, a susținut teza de doctorat cu titlul „Contribuții în studiul optimizării fenomenelor

gazodinamice din dispozitivele armamentului de calibru redus” elaborată sub conducerea științifică a prof. univ. dr. ing. Ștefan Sterie, obținând titlul de „doctor în științe ingineresti, domeniul Mecanica fluidelor”.

În calitate de locțiitor al șefului Comisiei Teritoriale de Reprezentanți Militari Cugir, pe lângă asigurarea recepției și asimilarea produselor noi de tehnică militară la Uzina Mecanică Cugir, a coordonat și activitatea reprezentanților militari din peste 30 societăți economice producătoare de tehnică de apărare (dintre care amintim: SC Fabrica de Arme Cugir, Uzina Mecanică Orăștie, Uzina Mecanică Reșița, Uzina Mecanică Sadu, Întreprinderea de Avioane Craiova, Șantierul Naval Drobeta Turnu-Severin, SC ELBA și Electromotor Timișoara, ROMBAT – Bistrița, Uzina Mecanică Mârșa ș.a.), în total peste 300 reprezentanți militari distribuiți în aproape toată țara.

Din anul 2000 și până la trecerea în rezervă în anul 2008, a ocupat funcția de șef al Comisiei Teritoriale de Reprezentanți Militari Alba Iulia, denumire primită în urma reorganizării din acel an.

În anii 2001-2002, a urmat cursurile de auditori în domeniile calității, mediului și sănătății ocupaționale și, după o activitate practică în domeniu, a obținut în anul 2005 atestatul de auditor șef în cadrul Organismului Militar de Certificare – OMCAS. În anul 2002 a urmat cursul în managementul asigurării calității la SC Management Services.

Tot în anul 2002 a ocupat, prin concurs, postul de lector universitar (șef de lucrări) la Catedra de armament din Academia Tehnică Militară, la disciplina „Fabricația, reparația și recepția sistemelor tehnice de armament”, calitate în care a asigurat efectuarea, în foarte bune condițiuni, a practicii de vară cu studenții din specialitate. De asemenea, a asigurat catedrei de specialitate documentația tehnică necesară elaborării cursului „Fabricația țevilor de armament”.

În perioada 2006-2007, a organizat și a participat la controlul Comisiei pentru apărare, ordine publică și securitate națională din Camera Deputaților în întreprinderile producătoare de tehnică militară din domeniul de competență al Comisiei Teritoriale de Reprezentanți Militari Alba Iulia, fiind unanim apreciat de către deputații din comisie pentru competența tehnică și științifică, capacitatea organizatorică și devotamentul față de Armata României.

În decursul carierei militare (33 ani), pe lângă activitățile specifice atribuțiilor funcției de reprezentant militar, a mai fost cooptat în comisii de achiziții internaționale de tehnică militară, în comisii de experți tehnici pentru activități de evaluare a riscurilor în domeniul utilizării tehnicii militare, în comisii de adaptare a standardelor NATO în Armata României, în comisia de elaborare a Doctrinei de înzestrare a Armatei României, în comitetele de organizare a manifestărilor științifice din instituțiile militare din țară și străinătate, în colectivele de introducere a sistemului de management a asigurării calității în M.Ap.N.

A participat la cercetarea, analizarea și stabilirea cauzelor unor incidente de trageră cu armamentul de infanterie din dotarea trupelor (tragerile cu pistolul cal. 9x19 mm, tragerile cu pușca semiautomată cu lunetă cal. 7,62 mm, tragerile cu aruncătorul cal. 40 mm adaptat la armamentul de infanterie ș.a.). În toate cazurile a

manifestat obiectivitate și a propus măsurile optime de soluționare, însușite de eșaloanele superioare.

Pentru activitatea desfășurată în timpul carierei militare a fost distins cu 5 ordine și medalii militare. În anul 2007 ministrul Apărării Naționale i-a conferit distincția „Meritul Științific cls. I”. De asemenea, a fost recompensat cu înaintarea în grad înainte de termen de trei ori (maior ing. – 1990, locotenent-colonel ing. – 1995 și colonel ing. – 2000).

După trecerea în rezervă a fost angajat pe funcția de auditor șef la AMG CERT SYSTEMS București, calitate în care a participat la organizare și auditarea sistemelor de management al calității la peste 30 societăți comerciale de pe întreg teritoriul țării.

În domeniul tehnico-științific militar a brevetat o invenție și a certificat 8 inovații. A publicat peste 10 articole în reviste tehnice militare, dintre care amintim:

- „Considerații privind aplicarea unor tehnologii speciale în prelucrarea componentelor de armament” – Buletinul inginerilor și tehnicienilor militari, nr. 3-4/1985;

- „Compozitele poliamidice – materiale de înaltă performanță pentru aplicații tehnice” – Tehnica Militară, nr. 3-4/1998;

- „Modelarea curgerii prin orificiile laterale ale dispozitivelor de dirijare a energiei gazelor, atașate armamentului de calibru redus” – Tehnica Militară, nr. 2/2001;

- „Aplicații ale termodinamicii în construcția și funcționarea motorului STIRLING” – Tehnica Militară nr. 1/2003.

Totodată, a participat la peste 90 manifestări științifice interne și internaționale, la care a susținut peste 150 comunicări științifice publicate în volumele acestora. Dintre acestea menționăm:

- „Considerații asupra modelării difuziei moleculare în fluide - Conferința Națională de Termotehnică, Universitatea Tehnică din Pitești, mai 1998;

- „Modelarea curgerii prin orificiile laterale ale dispozitivelor de dirijare a energiei gazelor” – Conferința Națională de Termotehnică, Universitatea din Craiova, mai 1999;

- „Considerații privind locul și rolul Comisiilor de Reprezentanți Militari în managementul achizițiilor de tehnică militară. Particularități în cazul programelor de achiziții de armament și muniții de infanterie” – Al II-lea Seminar Internațional ICOMIL'01, București, noiembrie 2001;

- „Particularități de abordare privind studiul fenomenelor gazodinamice în dispozitivele atașate la țevile armamentului de infanterie” – Al XXXV-lea Simpozion Internațional, ACTTM, București, mai 2004;

- „Căi și modalități de atenuare a influenței vibrației țevii asupra preciziei de tragere a armamentului de calibru mic” – A XXXI-a Sesiune de comunicări științifice cu participare internațională „Tehnologii moderne în secolul XXI”, ATM, București, noiembrie 2008.

Începând cu anul 2002 a participat la toate edițiile Conferinței naționale multidisciplinare cu participare internațională „Profesorul Dorin Pavel – fondatorul

hidroenergeticii românești” de la Sebeș, iar din anul 2013 la Conferința națională multidisciplinară cu participare internațională „Profesorul Ion D. Lăzărescu – Fondatorul Școlii Românești de Teoria Așchierii” de la Cugir, manifestări științifice la care a făcut parte din comitetele de organizare sau comitetele științifice, i s-a încredințat calitatea de moderator la diferite secțiuni și a prezentat câte 1-3 comunicări științifice de interes.

În anul 2009 a devenit membru al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere „Al.I. Cuza” și în același an membru al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. Din anul 2012 a devenit vicepreședinte al filialelor județene Alba ale celor două asociații.

Mai activează ca membru în Departamentul ASTRA Alba și ca membru de onoare în Asociația Națională a Veteranilor de Război.

În anul 2017 s-a constituit la nivelul județului Alba, în cadrul societății civile, Grupul de Inițiativă „Centenar – Marea Unire” – Alba Iulia – 2018, unde a fost ales președinte.

Din anul 2017 este membru fondator al Fundației ASCIOR – Buzău și colaborează la publicațiile din acest oraș: „Origini” și „Orizonturile Bucuriei” cu lucrări de cultură și istorie, în număr de 2-3 în fiecare lună.

Participă în fiecare an la Congresul de dacologie de la Buzău și Congresul Spiritualității Românești de la Alba Iulia.

Diferite lucrări personale au apărut și în revistele „Rezervistul Sibian”, „Rezervistul Buzoian”, „Rezervistul Brăilean”, „România Eroică”, „Buletin de Carei”, „Infoest” Brăila și „Litera 13”.

Este secretar științific la revista „DACOROMANIA”, editată la Alba Iulia.

De asemenea, a publicat lucrări în cărțile: „Transfagărășanul – așa cum a fost”, în două ediții, scrisă de col.® scriitor Ioan Bratu; „ASTRA și România tuturor românilor” scrisă de prof. Maria Cioca; „Ingineria – Artă și Meșteșug” elaborată de prof. univ. dr. ing. Mircea Bejan.

Activează ca vicepreședinte în Asociația „PRO-CUGIR”, în cadrul căreia în decursul a patru ani (2013-2017) a contribuit decisiv la înființarea „Expoziției Muzeale Permanente” Cugir, orașul cu același nume neavând până în acel moment un muzeu.

Din anul 2015 activează ca expert tehnic în Clusterul „Prel-Met Transilvania” care derulează proiecte de anvergură cu finanțare europeană.

A primit următoarele medalii: din partea AGIR, din partea ANCERM, Medalia jubiliară „25 ani de la Înființare” și Medalia Aniversară „Centenar Marea Unire”.

De asemenea, a primit diplome de excelență sau diplome aniversare din partea ambasadei României din Viena, ANCE „Regina Maria”, ANCMRR „Al. I. Cuza”, AGIR, ASTRA, Societatea Culturală Pro Maramureș „Dragoș Vodă” – Cluj-Napoca etc.

Are în continuare un atașament deosebit și desfășoară o activitate bogată în domeniul științelor ingineresti. Totodată, elaborează numeroase lucrări cu caracter istoric și cultural, cu aspecte din civilizația românească.

Are pasiuni deosebite în domeniul calculatoarelor, a electronicii și a mecanicii fine (toată viața a demonstrat calități de ceasornicar).

Soția sa, Mariana, decedată în anul 2018, a fost profesoară de geografie la gimnaziul din Cugir, iar fetele sale, Elena-Bianca și Maria-Costina, au absolvit facultatea de informatică a Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca și își desfășoară activitatea la firme de IT din acest oraș.

Și-a descoperit în ultimul timp pasiunea scrisului. A publicat până în prezent două cărți care s-au bucurat de un real succes:

-Valențe umane dintr-un univers aparte – Trăiri interioare și exterioare ale unui militar de carieră; Editura Gutenberg Univers, Arad, 2020;

-Idea de patriotism la români; Editura Gutenberg Univers, Arad, 2020.

-Ioan Avădanei Amintiri: Editura Gutenberg Univers, Arad, 2020.
Coordonator colonel (r) lect. dr. ing. Constantin Avădanei.

(Fragment extras din volumul Personalități ale științei și tehnicii militare românești, monografie, volum III.)

SEMN DE CARTE

ZODIA FEMEIE

Semidea ȘULEA

Tu...mi-ai iubit
Umerii...
Mi-ai iubit și
extensia lor...
Niște cioturi de
Aripi...
Pe vremea când eu
presimțeam venirea
corbilor...
Venirea tuturor
necrofagilor de
amintiri...

Pe vremea când
frigul din mine oscila
Între 2-3 grade minus
Și 2-3 grade
plus...
Iar inima mea
îngheța la fix zero...

Durerea... e
o reminiscență...a
aripilor amputate...

Încă din prima zi...
Când m-am născut
În nefasta Zodie
Femeie...

Îngerul meu...așa
îmi spuneai...
Eu...eram...întregă...
Doar aripile pierdute
mă mai dureau...

Tu...îmi spuneai pe
nume...
Mie...Nici un acasă
nu-mi mai era...
Acasă...
Știam...că femeilor
Din Zodia Femeie...
Le sunt interzise...
Cuvintele...
Le e interzis zborul...
Lacrimile...
Și amintirile de aripi...

UN PROZO-POETIC VOLUM DE AUTOR**sau... un „presupus” răspuns la o afirmată „întrebare”**

Ioana NISTOR

Trecând de formalitățile unei prezentări succinte a volumului de autor, întruchipat de un titlu ce, cu siguranță, va pune în dilemă cititorul avizat, o nouă apariție editorială apare într-o lume afectată pandemic și care își caută cu înfrigurare o realitate a normalității. Astăzi vorbim de volumul „Pagini din clipe”, semnat de Floare Câdea, un autor cu o bogată prezență constantă pe scena culturală arădeană, românească și europeană. Lectorul, pus în dificultate prin chiar titlul sus-menționat, nu poate intui intensitatea și chiar dimensiunea lirico-prozaică, eclectică și eterogenă, pe care o cuprinde volumul editat de către Uniunea Ziariștilor Profesioniști, București, în elegant format de 453 pagini, în anul de grație 2020.

Titlul „Pagini din clipe” preia un fir existent și exploatat în opera lirică a autoarei, prin semanticismul implicat de noțiunile „pagină” și „clipă”, aplicând iar și iar noi valențe reîncărcate poetic. Etalon axiologic, clipa devine viață, suspendată între amurg și răsărit, între zi și noapte, litera devine simbol cu putere magică și sacră, iar cuvântul devine întemeietor de sens tainic așternut pe „pagini din clipe” sau... Oare? Clipe din pagini trăite sau netrăite?

Volumul cuprinde șase cicluri prozo-lirice: „*Cartea dimineților cu amiezi înserate*”, „*Myria sau... poeme salvate din alte clipe*”, „*Aliane*”, „*Crinariene*”, „*Jubite*”, „*Scrisori imaginare*”, anticipate conceptual prin dezvăluirea intimă a răspunsului autoarei Floare Câdea la întrebarea „*De ce scriu femeile?*”, contextual și motivațional redată prin cuvintele fiului său: „*Tu ai scris Poemele și dacă astfel îți tămăduiești condor de timp, continuă, vor sosi curând ilustrațiile*” – *ecce* legătură firească a două naturi umane, conectate pământean și aspirând veșnicia culorilor și a cuvintelor prin „*pagini din clipe*”. Iar cititorul, cu siguranță, remarcă aspirația, dorința și obiectivul imediat intuit de autoare: „*Și mă cuprinse atunci o sete de culoare din care izbucnea o scânteie pe frigul buzelor. Îmi ținea de cald, pe marea ierburilor, o aripă. Iar pe poteci de nălbă scriam cum adieri de vânt din pădurea de brusturi scoborau cărăbuși de pluș*” (p. 6). De asemenea, recenzorul identifică în eseu argumentativ un presupus leitmotiv ce călăuzește ritmic, melodic sau armonios, fiecare „cărare” aleasă pentru a deveni o poezie: „*Fără cuvinte nu aș fi putut trăi, iar toată ura dintr-o viață, tot dragoste o numesc*” (p. 3) – o mărturisire, o spovedanie, un gând, explozie de sentimente, o credință în „*suveniruri de suflet pe crengi de rouă*”.

Și ce suveniruri... de „*Poeme*” - scrise terapeutic, emoțional, simbolic, prin procedeele expresive ce sugerează o idee sau o stare, revelate prin propria experiență a autorului și, bineînțeles, a cititorului ce caută să le descopere din ascunzișul lor „*existențial, expresionist și filosofic*”.

Cartea reflectă o femeie. Versuri scrise de o femeie. O femeie ce, inclusă în cotidianul fiecăruia dintre noi, rece sau cald, obiectiv sau subiectiv, este un om cu proprii experiențe de viață, așternute firesc, într-un adevărat „*pseudo-jurnal prozo-poematic*” în propriile sale cuvinte, cu un conținut noțional sau logic imortalizează fragilitatea „clipei”, a ființării, a momentului revelat. Prin fragilitate, putere, curaj, „*zâmbet de dantele și fard pe obraji*”. Și de ce nu – din nou –, femeia reprezintă armonia din sufletul masculin, intrinsec aparținând de Yin și Yang, întuneric și lumină, soare și lună, rece și cald, mamă și fiu, pasiv și activ... fără a fi static sau a se exclude reciproc, ci coexistând, ba chiar, completându-se reciproc (pp. 8-9).

Cartea reflectă o mamă. O mamă care, cu mândrie, își deschide sufletul către fiul său, prin extensia metaforică a artistului plastic Cristian Sida, plămăiește coperta în ape limpezi de culoare, copertă ce învelește volumul, la fel cum o mamă își învelește copilul înainte de culcare

Cartea reflectă un om. Dezvăluirea femeii devine dezvăluirea omului. Experiențe. Viață. Femeie. Pagini. Clipe. Sau punct și de la capăt. De ce scriu femeile? De ce scrie femeia? Poate deoarece, ascuns, tainic, într-un „*cireșar din florar*” (p. 14), versul prinde viață în „*Timpul/acela/smuls/ca o pană/din aripa de sălbatică/pasăre*” (p. 18), alinând tristeți prin senzualismul discret cu „*miros de mere coapte/și gutuie/pe decolteu de sân să/suie*” (p. 32), izbucnit „*printre prada cuvintelor*” (p. 152) în „*cumuni metaforice*” (p. 154) ale simbolului pandoric.

Înțelesul, sensul, valoarea atribuie specificitate versului particularizant, fictiv și plăsmuit, sentimentul trăit aparținând însă lectorului, prin propriile trăiri afective, atitudini emoționale și impresii intime. Lirica poetei Floare Cândea vibrează prin pulsuni ale sufletului, deranjând echilibrul lectorului și generând stări de spirit, de la calmul sufletesc și liniștea naturală, la iubirea firească și „*Pacea zorilor albastre/se rostogolesc în mine/până Stelele se coc/cum petalele/din glastre*” (p. 315).

Nebănuit cititorului i se relevă gânduri în proză grupate sub titulatura „*Scrisori imaginare*”, simbolic (ne)relevante sub aceeași identitate cu liricul anterior. Observatorul atent poate rapid identifica faptul că subordonarea manifestărilor prozodice se află în strânsă conexiune cu codurile lirice, ambele bazându-se motivațional sau explicativ, pe decurgerea inerentă și (in)fluentă a vieții umane. Universul imaginarului cândian dezvăluie o lume infinit mai bogată și mai frumoasă decât realitatea imediată, rezonând în sufletul cititorului tocmai prin importanța și gravitatea sensurilor sale, cu referire la problemele fundamentale existențiale. Există un optim echilibru între conținut și expresie, cu o deschidere spre umbrele suferinței, ale durerii și neantului etern.

Îndemnul la lectură este motiva(n)t. Nu rămâne decât ca tu, cititorule, să pătrunzi în atmosfera de taină a sufletului și să deslușești propria ta viață sau să privești ca într-o vitrină a universului, iscusința poetică și perspicacitatea sensibilă a autoarei, a omului, a mamei, a femeii, Floare Cândea.

RECENZII

PAGINI DE CLIPE... CADOUL DE CRĂCIUN

Mira ODAGIU

Cadoul meu de Crăciun pandemic a fost ultima carte a scriitoarei arădene Floare Cădea *Pagini din clipe*, apărut la Editura UZP, București, 2020, o continuare a cărții *Clipe retrăite*, apărută în 2015, la Editura Gutenberg Univers.

O carte cadou ca un suflet cald, deschis, fremătând de nerăbdare, pus pe o tavă în seara de Ajun... și totuși atât de greu de pătruns, de descifrat...

Cartea debutează cu prefața *De ce scriu femeile?!?*, semnată de autoare, o întrebare retorică care nu e nici pe departe nevoia de validare literar-artistică a femeii-poet pe scena literară masculin-misogină (sper că am depășit acele timpuri!!) și nici „nevoia de carnavalesc a zilelor noastre” ci pur și simplu crezul său literar, rațiunea sa de a trăi „fără cuvinte nu aș fi putut trăi” și viziunea personală despre creației - metamorfozarea prin forța cuvântului a răului în bine, a urâtului în frumos ” toată ura dintr-o viață tot dragoste o numesc”.

Legate frumos într-o copertă modernă al cărui concept grafic poartă semnătura fiului său, artistul grafic, Cristian Sida, cele 435 de pagini structurate în șase capitole intitulate sugestiv : „*Cartea dimineților cu amiezi înserate*”, „*Myria sau... poeme salvate din alte clipe*”, „*Aliane*”, „*Crinariene*”, „*Iubite*”, „*Scrisori imaginare*” oferă cititorului mărturisirile lirice și epistolare ale unor clipe trăite, simțite, asumate de o femeie fragilă, sensibilă și totuși complicată și puternică.

Pofta de viață „Am dat bice/ Cailor de la caleașca/vieții să mă gonească pe jar”, de mistuire, „cândva mi-am sinucis nunta/ Cu un căpăstru/ Mistuit”, de ardere în iubire...”din dragoste.../ goana te mă arde/ s-ar putea să mă orbească/ cu tot cu dragoste...” sunt sentimente obsesive ce transpar din versuri încifrate.

Sunt mii de clipe trăite cu o inefabilă candoare „am să vreau/ să zâmbesc/ unicei vieți/ de borangic” și asumare nostalgică „era vara noastră/ Dintr-o altă primăvară” fie că vin din subteranele unor iubiri tainice ori imaginare, din dezamăgirile unei prietenii răbdate, din obesesiile femeii ce caută iubirea, ori a mamei ce caută aprobarea copilului drag, plecat...

Aflată sub fascinația proaspetei lecturi mărturisesc că mi se pare o carte cât o viață trăită în mii de fascicule de lumină și tenebre care spune și...se spune pe sine într-un vârtej ropotitor de trăiri mistuitoare ori abia nuanțate, vise-himeră, imagini-simbol și metafore plasticizante ce mustesc de exaltare și sinceritate. O carte confesiune a eliberării și a libertății preaplinului sufletesc însetat de iubire!

Pagini din clipe de Floare Cădea este o carte complexă, complicată, o carte a contrastelor în care stau îngemănate ropote de sentimente împărtășite și singurătăți copleșitoare, imperative nevoi de zicere și tăceri chinuitoare, dar este *O carte a unor clipe trăite plenar*, asumat, răsunător ca un marș grațios pe tocuri subțiri ce lasă urme adânci în asfalt!!!

RECENZII

MOISE: ELIBERATOR, LEGISLATOR ȘI PROFET

Florica R. CÂNDEA

Cuvânt de întâmpinare:

„Toiagul Tău și varga Ta, acestea m-au mângâiat.” (Ps. 22.5).

„Atunci a zis Domnul către Moise: «Ce strigi către Mine? Spune fiilor lui Israel să pornească, iar tu ridică-ți toiagul și-ți întinde mâna înspre mări ca pe uscat.»” (Ieș. 14.15-18).

Facem dintru început precizarea că aceste rânduri vor constitui doar mărturisitoare Note la o carte care a încununat prin Slove un an greu și bolnav, la propriu și la figurat: „Moise: eliberator, legislator și profet”. Este cartea prin care părintele Lucian Victor Baba și-a desăvârșit Teza de Doctorat.

Lumina tiparului o dă Editura Sfântul Ierarh Nicolae, 2020, iar Cuvântul înainte este semnat de Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, Cluj-Napoca, 4 ianuarie 2020.

Dacă am spune că este o Carte care aparține unei familii nu am greși cu nimic, însă deontologia ne determină să ținem cont de Casetă tehnică, așadar, calitatea de editor îi aparține unui profesor-filolog, Carina A. Baba, care a considerat că pe Coperta I nu ar fi nicio imagine mai potrivită decât icoana Rugului Aprins. Coperta IV surprinde în fraze un mănunchi de Considerații semnate de prefațator, precum și portretul autorului.

Cuvânt și carte

Cartea însumează peste treisutecincizeci de pagini și este dispusă, fragmentar, în patru capitole distincte la care se adaugă o Introducere, Concluzii generale, Anexe, Bibliografie.

Denumirea capitolelor incită și invită la o minuțioasă lectură: „Moise-Eliberator”, „Moise-Legislator”, „Moise-Profet”, „Moise în artă”.

Mărturisește autorul în Introducere: „Personalitatea lui Moise și opera profetică a acestuia sunt bine apreciate de Însuși Mantuitorul Hristos; ca Litera de Lege în Sfânta Evanghelie, zicând: au pe Moise și pe Profeți; să asculte de ei!” (Lc.16.29) apud op.cit. pag.16.

Intenția noastră face parte doar de un subiectivism care este parte intrinsecă a doritorului de împărtășanie cu autorul, tocmai de aceea aceste rânduri nu sunt exhaustive, ci au ceva din Substanța unei Vecernii literare.

Considerăm ca o Teză de Doctorat devenită o Carte îndreptată înspre cunoscători, merită a fi deslușită de cunoscători și teologi.

Cuvânt de încheiere

Albul imaculat al copertelor care înfășoară cartea ne învăluie înspre un Răsărit calm al inimii mai tânăr de-acum Părintelui-Preot al Parohiei ortodoxe Variașu Mare-Arad.

Personalitate a Clerului arădean, provenit dintr-o distinsă familie de preoți, părintele Lucian Victor Baba este și un cadru didactic teolog de o cultură rafinată care, iată, acum, își oferă propriul condei ca un dar cu har. Opera sa va deveni faimă cu certitudine și va pune în lumină, extrapolari, din prisma propriilor cercetări. Pentru că, la urma urmei, lectura unei cărți nu înseamnă navigare, ci un sâmbure de adevăr și cercetare. Iar clasarea valorilor va ține de afinități. Noi, pentru a așterne aceste rânduri, am ținut cont de rigurozitatea conținuturilor, de prioritatea judecăților de valori ale acelor cunoscători îndrituiți a duce mai departe Glasul fidel al autorului.

Am îndrăzni, în concluzie, consultând câteva Indicii de nume și Simboluri să îl identificăm pe Moise a fi: personajul biblic care a întemeiat legea iudaică (...), personalitate fundamentală a istoriei evreilor (...), nume cu rădăcini egiptene (...) cf. Hans Biederman, Kyle Johnson Yeats, Christian Ionescu, Maria Cosniceanu s.a. Pentru că, uneori, oamenii nu se măsoară doar prin virtute, ci și prin nume, precum o haină care-l înveșmântă.

Lucian Victor Baba

MOISE:
eliberator, legislator și profet

RECENZII

RÂNDURI DIN CLIPE

Adina MATEI

Am fost pusă la grea încercare, dar totodată este și o onoare deosebită de a scrie recenzia unui volum cu poeme ”Pagini din clipe”, apărut la Editura Ziariștilor Profesioniști din România, București, 2020, autor Floare Câdea.

Semnătura volumului este mult mai cunoscută ca iubitor al meleagului natal, promotor al tradițiilor locului de baștină, Macea. Prin sutele de pagini, într-o notă prin care răzbate optimismul și voia-bună, de ”Înscrisuri monografice”, îi evidențiază pe oamenii simpli portretizați în timpuri, care prin ilustrații și întâmplări ”trăite și rețrăite”, vor rămâne nemuritori.

Prof. Floare Câdea vine astăzi cu un volum de suflet, pentru sufletul fiecărui cititor care dorește să uite pentru câteva clipe de realitatea vieții cotidiene. Ne lasă sau nu, să-i descoperim o latură care suspină, se bucură, plânge, râde, trăiește prin toți porii, viața așa cum e ea.

Eseu – poeme – eseu, aceasta e structura cărții; un ciclu.

Din primele pagini încearcă să răspundă la o întrebare obsesivă: ”De ce scriu femeile?” Poate că, răspunsul îl dă prin acele ”clipe netrăite, rețrăite doar în pagini”, argumentând dorința de a lăsa ceva din povestea nespunsă, întrezărită, nepătrunsă și acoperită de mister.

Poemele sunt structurate în subteme, care surprind prin titluri sugestive:

”Cartea dimineților cu amiezi înserate” ne poartă hai-hui printr-un ”nisip al memoriei”, în care găsim ”salcâm înflorit a doua oară”, ”cremă de ruj”, ”zbor de libelulă”, iubiri nerostite și pierdute în adâncurile unei ”dureri de copil”. Cred că zâmbetul amar al amăgirilor a ridicat la nivel de artă versurile care se împletesc, pentru a ascunde răni ce nu mai dor.

Citind și recitind poemele, mă simt ca într-o expoziție cu picturi de Picasso: vezi cu ochii doar ce vrea pictorul, cu inima simți cât poți tu să percepi. Fiecare vers este un gând care se transformă în culoare și adiere cu parfum de dor.

”Myara sau...poeme salvate din alte clipe” adună în titluri precum: ”Maluri”, ”În Descătușări”, ”Luceferi”, ”În Copcieri”, ”În Nisipiri”, ”În Coup de foudre”, ”Momente lente”, ”Liliachiu”, ”Foile(toane)” și ”Foile(teze)” – chipul dragului ascuns de dor, care mistuie mereu în alte orizonturi, în alte cadre, parcă același personaj trecut prin lumi diferite, timpuri diferite, locuri ce poartă flori iubirii eterne.

Poate că, ”Aliane” este povestea oricărei femei îngenunchiate de patima unei dorințe nebune, care nu dă ”vamă timpului” și dragul ei rămâne doar al ei, ca prima și ultima iubire.

Autoarea își dezvăluie o parte din suflet în ”Crinariană”, când resemnată,

se reinventează, ca orice femeie aflată la o margine de drum, se ridică și pleacă mai departe, prefăcându-se în ”mâine dintr-un ieri de alaltăieri”.

Chiar dacă numele e doar ”Iubite”, toate versurile îmbrățișează cu maci, cu frunze și murmur de romanche ”umbra unui crin noptatic”. Sunt versuri, pe care fiecare femeie, dacă ar putea, le-ar scrijeli în nopți de dor, să-și uite plânsul ce-i umple rana ”dintr-un început”, ”de altădată”, ”dintr-un ieri”.

Și...da...”De ce scriu femeile?”

Găsim răspunsul în ”Scrisori imagine”, ele însele poeme de dor, ca un ultim capitol, cu ”urme de parfum apretat”, ce se pierd în ”roua dimineților”.

Vers... muzică...culoare...parfum...suflet de femeie... se împletesc toate în ”Imagini din clipe”.

SEMN DE CARTE

MITUL

Adina MATEI

În trecerea noastră prin timp
ne urmărește aceeași dramă:
suferim din incantații
fiind tribut zeilor pietrificați.
Încet ne contopim
cu Universul
blestemați să trăim în al cincilea anotimp.
Încercăm să sfărâmăm pământul
sub greutatea frunzelor din noi,
să rămânem neclintiți,
crezând că doar așa vom putea trece
Prin Poarta Obeliscului.
Uitând de furia neîmplinirilor,
renaștem din propriul compost,
iar urmele trecutului
le lăsăm plutind,
eliberate prin ruinele templelor,
la care nimeni nu se va mai închina vreodată.
Și atunci,
ne ridicăm
să clădim iar începutul,
strigând:
” – Viață, suntem aici!”

RECENZII

CĂLĂTORIND CU ÎNTREBĂRI ȘI ... RĂSPUNSURI

Iulia PINTEA

Cartea, oglinda gândirii și a simțirii umane este, după cum spunea scriitorul Tudor Arghezi, un rod al meșteșugului „scriitorului mediocru și al meșteșugarului de geniu”.

Prin cuvânt, MIRACOLUL SUPREM, indiferent cine este scriitorul, „constructorul de cuvinte”, indiferent de gândirea și simțirea lui, cartea deschisă și lecturată îți arată ce au gândit alții, pentru ca apoi, închizând-o, să gândești tu. După lecturarea cărții „Mersul istoric al democrației”, scrisă de Vasile Rus, prezentat în prefața intitulată „Câteva opinii de simplu cititor”, ca „...un vechi, dacă nu chiar foarte vechi expert în Relații Internaționale și Drept Comunitar, specializat în democrație la izvoarele acesteia, în Atena” (Lucian Chișu), mi s-a deschis o nebanuită cale spre meditație.

Autorul născut într-un sat din județul Sălaj, școlit în vremuri potrivnice, a urmat Liceul „Regina Maria” din Ploiești, Liceul „Petru Maior” din Gherla, apoi a absolvit Facultatea de Drept – București. Având privilegiul să petreacă ani buni în Grecia, a considerat „o datorie de conștiință, dar și o bucurie” să-și expună aprecierile despre Elada, abordând problematica democrației. Acolo este temelia civilizației europene și în această temelie au rămas înscrise nume nemuritoare: Eschil, Sofocle, Herodot, Tucidide, Pitagora, Socrate, Aristotel, Platon... precum și numele laureaților Premiului Nobel pentru Literatură Gheorghios Seferis și Odisseas Elytis.

Remarcabilă este prezentarea Eladei ca spațiu geografic relativ mic, dar ca răspântie a Europei. Ea rămâne marcată în timp de diversitatea raselor, a religiilor, a tot ce înseamnă **umanitate**. Și iată că aici avea să apară democrația ca denumire a unui tip de regim politic, instalat permanent în orașul – stat Atena (508 – 507 î.e.n.). Purtată prin evoluția democrației elene, de la cea din leagăn până la cea din epoca modernă, am ajuns la cea americană, franceză, la democrația de după 1945 și cea reprezentativă constituțională de după 1989 din România. În final m-am izbit de întrebarea: „De ce nu funcționează democrația în România după treizeci de ani?”

Răspunsul autorului este o amplă analiză a tot ce s-a petrecut în treizeci de ani și concluzia-i evidentă:

„Democrația din România nu numai că nu funcționează, dar, mai mult, parcă ar fi falimentat”.

Pentru mine, cartea „Mersul istoric al democrației” rămâne cu adevărat „o călătorie de două mii cinci sute de ani pe calea acestui fenomen atât de ușor de rostit, dar atât de greu de înfăptuit!

Indiferent de statutul fiecăruia, avem datoria să căutăm răspunsuri și rezolvare pentru problemele ce ne frământă, să facem să funcționeze acel **far** al luminii pentru democrația neamului nostru.

INEDIT

CONSTANTIN AVĂDANEI CUVÂNT CĂTRE TATĂL MEU

Amintiri (cartea a doua)

Reîntîlnirea cu tatăl meu, Ioan Avadanei, este o Aventură spirituală, în anul învrăjbirii noastre, însă, trecut prin foarte multe experiențe / valențe, mi-a devenit, revederea manuscrisului, ca o aură, care mă învăluie în jur, ca o personalitate umană după chip, umană după vorbe.

Reînvii în acest cuvânt iarăși chipuri ca și când mama este aproape și rostește vorbe despre tatăl, cel plecat. Pentru noi! Cei cinci frați.

În Manuscrisul devenit volum, istoria nu a șters nicio etapă. Născut spre a deveni Legendă, Ioan Avadanei, legitimitatea, acum, îi este conjuncturală.

Noua carte conține o realitate creată într-o altă realitate. Prin file de istorie epocală, cartea conține multă trăire. Umană.

Sunt, ca fiu, un urmaș al unui tată, înfășurat în trei mantale: partid, colectivizare și familie. (aceasta din urmă urcând/urmând idealul muntelui numit Viață).

Din scris, însoțit parcă de gesturi, prima impresie reiese că tatăl, Ioan Avadanei, avea o forță vitală și o implicare, exclusa fiind esuarea prin buna ordonare a rândurilor (chiar dacă unele sincope îi marcau o subrezenie a sănătății). Filiera sa idilic-rurală se regăsește azi în filele acestei a doua cărți, care, pentru noi, cei de azi ne amintesc de feliile de pâine servite cu imbieri de părinte.

Amintirile tatălui sunt și amintirile fiului (ale copiilor săi) iar din funcțiile pe care le-a prestat se vede cu claritate că nu era un controlor ci un priceput și neamnezic implicat în toate segmentele muncii.

Ioan Avadanei nu se naclăia în nespuse-nevăzute ci era la curent cu toate evenimentele (pe care le percepea într-un anume stil, propriu).

Crescut între voievozi, deloc măgulitor și mai degrabă parte a unei filozofii proprii, Ioan Avadanei devine, el însuși, parte a timpului. Propriu!. Care nu ar putea fi șters din istorie nici astăzi.

Intensitatea și vibrațiile autobiografice rezidă din afirmațiile pe care le regăsim ascunse în timp și în rânduri.

„Eu ma bizuiam pe adevăr și nu am făcut niciun fel de politică în trecut și ca dovadă nu am fost găsit înscris în evidența Arhivelor Statului.,,

Nedominator și neinsistent, tatăl meu, Ioan Avadanei, își folosește limbajul cu eleganță, netrogând un trecut care, acum, luce și străluce în alt volum de Amintiri.

„Toate întâmplările mi-au stricat curajul, am hotărât să nu mă duc la serviciu. Am lucrat vreo 2 săptămâni la treburile de acasă, am stat până la hramul de Sf. Neculai. Se vorbea de pregătirea obligatorie la unitățile militare unde aparțineam.,,

Acum,când tatăl meu a devenit o umbră,în calitate de coordonator al prezentului volum,cuvintele,deși par a curge In memoriam,ele devin neîncăpătoare în file de carte.

Cartea aceasta pune preț și are preț. Din conținut se va desprinde nu evadarea din istoria pecerist-comunistă (care în prezent ar produce rumori) sau din banalul cotidian al muncii la Colectiv, ci va îndemna la o lectură cu un mare consum (la propriu și la figurat). Probabil, pentru unii va însemna literatură de consum, însă, în istorie, faptele decurg în mod cronologic și nu anapoda.

Vă veți întreba, iar, de ce un fiu, ofițer de carieră, a hotărât a scoate la liman al doilea Caiet de Amintiri aparținând tatălui, Ioan Avadanei.

Ca și în alte dăți, am să răspund ferm: Dragostea!

De neam,de patrie și de familie!

„Era nevoie ca satul nostru să se organizeze după cerințele situației”.

Iată,cum, urmând spusele tatălui atunci, ca un îndemn, era /este acum nevoie să reasez în cripta memoriei, calitățile și migala de care a dat dovadă, Ioan Avadanei, tatăl meu.

Prin parcurgerea acestui volum, cititorii vor reaseza nu numai istoria pe locul cerut ci se vor reaseza, moral, pe locul străbunilor.

Istoria nu se învață „pe sărite”, precum Tabla înmulțirii sau a împărțirii, ci, așa cum a gândit-o, simplu , și tatăl meu, adică pas cu pas, indiferent de democrație sau libertate în exprimare.

Cartea de față nu este nici pe departe un fotojurnal ci a fost consultată din manuscris în Anul tuturor apocalipselor.

Clădită și carmuita în stil oral readuce(oarecum) și tema războiului,care a făcut obiectul precedentului volum: „Începutul anului 1945 m-a prins pe drumuri. Impreuna cu prietenul meu Radu T. ne gândeam dacă vom scăpa cu viață de pe front”.

„Vremea s-a stricat, a început un mare viscol (...)”

„Trenul rusesc în care ne-am suit mergea spre URSS(...) se poate imagina cum am călătorit pe platforma vagonului”.

Simplitatea de a-și recupera rădăcinile, Ioan Avadanei scrie cu tenacitate dar comunitatea de astăzi îi va proslavi descendența:

„Nu mai aveam la ce mă gândi decât la plecarea la Cotu-Baii.”

Cât privește apartenența la unicul partid ,tatăl meu vorbește la fel: „Eu unul nu făcusem parte din partidele politice, dar în funcția ce am avut-o în timpul războiului am avut posibilitatea să studiez și latura politică a societății ”.

Martor al atâtor evenimente încărcate de zbuciumul firesc,Ioan Avadanei privește atât la devenirea sa cât și la mersul istoriei.

„Eu unul în anul 1945 aveam planul de a termina liceul la fără frecvență. ”

„Anul 1961 a avut evenimentele sale, în special colectivizarea țărănimii (...) Încă din primăvară a început activitatea de înființare a Gospodăriilor Colective în satul Cotu-Baii .”

„Mergea treaba la CAP ,pământ era,oamenii lucrau și erau mulțumiți.”

Cu cât scriu pentru Tatăl meu, cu atât Cuvântul mi se pare Prag între mine

și frații mei, între mine și ieri,și mâine prin această carte. Stilul de scris,oral in exprimare și tradițional în expunere,ne unește și mai mult.

Evocarea noastră prin pagini de manuscris ne umple sufletul de Amintiri.

„Anul 1977 a fost plin de evenimente. În acel an, Costică a terminat Academia Militară și a fost repartizat în producție la Cugir, în apropiere de gagică lui, Mariana Pera de la Geoagiu (...)

În acel an, mama Marianeii a căzut la boală din care nu s-a mai vindecat. (am ales aceste câteva rânduri spre a scoate în relief calitatea de bun povestitor a tatălui meu precum și faptul că poveri de suferinți umane îl împresurau).

„Vasilică a reușit la Facultatea de Chimie (...).

Acolo s-a însurat cu o colegă, Lidia.” (...)

„Anul 1983 a fost anul când la 27 octombrie am împlinit șaptezeci de ani.”

Tatăl meu se preumbla printre atâtea lumi!

„Anul 1989... Ca și în anii trecuți, în concediu a venit băieții de departe. Costica și Vasilică cu nepoții. Aveam, de-acum, șapte nepoți.”

Povestea tatălui meu din acest volum se încheie, parcă, oarecum în abrupto. „Regret că sunt în vârstă și nu mai pot munci.(...) Mă gândesc cum am trăit atâtea trepte și cum am putut rezista. Mă ajunge dorul de tinerețe (...) în viață, ce am trăit, am reușit...”

Cuvântul către Tatăl meu se încheie aici!

Nu înainte de a-l asigura că i-am îndeplinit ce și-a dorit.

Cartea de acum, la fel ca și cea dintâi sunt acel Tablou de familie care e un Tezaur „care face mai mult decât orice Capital de Bani”.

SEMN DE CARTE

CUVINTELE

Lucia BIBARȚ

Cuvintele cădeau
grele și rare
între noi.
Ca bolovanii
cădeau cuvintele.

Ne ascundeam de ele
în hăurile adânci dinlăuntrul nostru,
ca să nu ne strivească.

Rare și grele cădeau
Cuvintele.

INEDIT

PAGINI DIN CLIPE-METAFORE PRINSE DIN ZBORUL DISCRET ÎNSPRE CALEA LACTEE

Carina A. BABA

Cartea nu e un oracol, nici un jurnal. E o narațiune lipsită de fragmente arhitecturale, dar compusă din armonic, inefabil și jumătăți de ferestre. O carte despre care autorul scrie ieșind din tipare. Au trecut mulți ani de la debut. Autorul a rămas aceeași ființă singulară ca o fugă necesară și un mesaj olograf (...)

Clipe netrăite, retrăite în pagini, iată confesiunea. Cititorul va descoperi bucăți de viață, contemplând acalmii, ploii, ruperi, înnodări, firești, profund scenice și emoțional încărcate.

De ce scriu femeile? E ca și cum morile ar împrăștia grăunte să vadă strălucirea apelor de la mal. Acest nou volum are tușa lui de compas. Cu risc de a ne repeta, nu credem în destin într-o vreme când scriem. A scrie nu înseamnă a naviga, e acea afinitate personală cu martorul întâlnit, necunoscut. Cel ce scrie e judecătorul propriei valori, mai ales când se confesează. Aici nu poate fi copiat pentru că trăirea și exprimarea sunt unice.” Floare Căndea

Când vorbim de Floare Căndea știm, cu siguranță, un singur lucru: că, într-un fel sau altul, ne va surprinde. Și o va face frumos! Dar, când toată lumea așteaptă, cu sufletul la gură, un nou Salon Gutenberg, o nouă revistă Gutenberg (și aceea plină de inedit, de neprevăzut, de surprize!), Floare Căndea ne aduce, cum se și potrivește la mijloc de dulce toamnă, liricul îmbrăcat în „Pagini din clipe”, un volum de peste 400 de pagini, cuprinzând poeme-metafore compuse în ani și ani de zile. Știi sigur, din culise, că în acest volum aniversar sunt poezii scrise încă din 2016.

„Paginile din clipe” au consultant editor pe Doru Dinu Glăvan, consultant de specialitate pe Miron Manega, amândoi membri UZPR, cartea însăși apărând la Editura UZPR. Concepția copertei, modernă, unică, îi aparține, cum era și firesc, lui Cristian Sida.

Prefața îi aparține autoarei, care, retoric, întreabă: „*De ce scriu femeile?*” Sigur, însăși oferă mai multe motive, dar, vai!, oare o femeie va spune într-adevăr, clar, matematic, ca și cum ar spune că $1+1=2$, care este Motivul, realul motiv pentru care scrie?! Mă-ndoiesc! Mai degrabă, femeile provoacă cititorul să descopere el însuși dacă e datorită, din cauza sau pur și simplu...

Șase capitole. Un număr aleatoriu. Puteau să fie mai multe, mai puține... poeziile Floricăi Căndea neîncăpând între limite și îngrădiri de niciun fel. Ele ocupă spațiul întreg, cele mai vechi se întâlnesc cu cele mai noi, ca și cum metaforele s-ar pierde în dansuri și-n hore, în unduiri când foarte, foarte aproape, când foarte, foarte departe: cine oare ar putea să spună că poate să înțeleagă pe deplin ceea ce dorește să ne transmită autoarea?!

Cartea dimineților cu amiezi înserate, Myria sau poeme salvate din alte clipe, Aliane, Crinariene, Poezii sau Poeme cu coajă de epistolă, dedicate și inspirate în același timp, toată creația cândiană e cifrată, cifrul fiind știut doar de ea și, poate, bănuț, simțit, trăit de cititorii pe care îi fascinează și îi poartă dincolo de ei înșiși.

O carte care trebuie citită, o carte care merită citită, o carte care poate fi citită cu sufletul, tălmăciul cel mai priceput al poeziei.

FIECARE LUCRU ARE O POVESTE ÎN SPATE

Iuliu-Cesar STURZA

Am moștenit casa mea. Părinții mei au vrut ca ea să fie o de casă de vacanță la oraș, un refugiu la zile mari ca să poată simți și ei aroma de sărbătoare ce se găsește doar pe marile bulevarde. S-au bucurat prea puțin de ea, ambii fiind robiți de serviciul care a înghițit acele momente de relaxare pe care și le-au promis în tinerețe. Au rămas în orașelul lor, fosta consilieră de la primărie și fostul notar care-și găseau mereu de lucru. Prin mâinile lor au trecut hectare de pământ, vii și livezi, cumpărate și vândute, munca fiindu-le vacanță. Nu i-am văzut însă nefericiți. Aveau în ei morbul muncii, nu aveau în sânge acea dispoziție înspre repaus.

După ce m-am căsătorit mi-au dat mie casa de la oraș. O clădire cochetă cu parter, mansardă generoasă și o grădină mică, numai bună pentru plantat flori. Octavia, soția mea, nu prea avea timp de astfel de hobby-uri. Lucra pentru o multinațională așa că în unele zile ne salutăm discret fiecare ascunzându-se apoi în spatele unui ecran.

Așa au trecut cinci ani fără să le ținem seama. Am ajuns să ne cunoaștem mai bine, iar acea clădire care pentru mine era o lume aproape străină a devenit cămin. Ne-am schimbat locurile de muncă și am hotărât să nu lăsăm ca relația noastră să devină o corvoadă.

Casa a simțit și ea impulsurile dragostei noastre. S-a transformat după fiecare anotimp și a lepădat multe piei după nazurile noastre. Albul pereților a înlocuit vechiul tapet. Ferestrele apăsătoare din lemn aproape putrezit au fost schimbate în termopan. Covoarele grele au lăsat loc unor podele lustruite și curate. Asta până când s-a născut Cristi. După aceea a fost mai greu să păstrăm curățenia imaculată.

Nu mi-am dat seama că stau în casa *mea* decât târziu, într-o după amiază când am mers în debaraua improvizată din spatele curții. Am cumpărat o parte din terenul vecinilor pentru a extinde spațiul verde și visam la o mică livadă în care să plantăm câteva rânduri de pomi. E un proiect în lucru.

În drum spre debara mi-am dat seama că aveam nevoie de cheie. M-am întors în garajul ocupat, locul unde mașina noastră nu-și găsea locul. Am aprins becul chior și am căutat cheia. Mi-am dat seama că eram înconjurat de fragmente de timp conservat.

Cadrelor ferestrelor care zăceau sub masa cu scule. Covorul persan din sufragerie făcut sul și împins sub masa pe care stătuse televizorul. Mai multe bibelouri ciobite erau exilate pe pervaz. Lângă perete se afla o cutie în care au fost stivuite mai multe cărți vechi, mucegăite.

Cu ușurință puteam să derulez timpul și să mă văd în casa părinților adus în scurtele escapade sărbătorești. Un necopt care fugise pe acel covor, care spărsese

ferestre cu mingea sau care stătuse cu ochii în televizor privind la desene animate. Când le-am atins erau reci, își pierduseră căldura vieții, acum erau doar fosile ale unei vieți păstrate în povești.

Dar mi-era greu să fac curățenie. Octavia m-a pisat multă vreme să arunc vechiturile acelea. Ea nu înțelegea. Nu le cunoștea cum le cunosc eu. Degeaba mi-a pus cărțile lui Marie Kondo în brațe, nu puteam să-mi duc copilăria la groapa de gunoi.

Pentru o clipă m-am pus în pielea lui Cristi, ajuns la vârsta mea. Intrând în garajul în care se află lucrurile pe care el nu vrea să le arunce, dar care deranjau. Va ezita cum ezit eu? Am simțit acel moment ca pe o înfrângere pentru că trebuia să cedez. Am înțeles că acea casă era vie nu prin obiectele ce au înfrumusețat-o cândva, ci prin oamenii care se străduie să o transforme într-un cămin după chipul lor.

Cu gândul acesta în minte am zărit cheia, chiar lângă ibricul de cafea ruginit. Mi-am făcut loc printre lucruri, am luat cheia în mână și m-am oprit. Când am închis ușa țineam în mână ibricul. M-am oprit în dreptul pubelei și am ascultat zornăitul metalului în abisul de plastic. De acum încolo ar trebui să fie mai ușor.

SEMN DE CARTE

IUBITE...

Florica R. CÂNDEA

Nu ai vrea să-mi fii clipită
Să ningă jaruri peste noi
Să te mai cumpăr din ispită
Și să te vând în ziua cea de joi....

Iubite
Nu ai vrea să-mi fii oboi
Să te mai cânt pe la răscruci
Să te alung din epitafuri despre noi
Firav, tot mai firav să nu te duci...

Iubite..
Nu ai vrea să-mi fii minciună
Să moară litere-ntre noi
Să te ascund de mătrăgună
Și să te potopesc șuvoi... șuvoi.

Iubite..
Nu ai vrea să-mi fii apoteoză
Să pot a te muta aici a doua oară
Să te aprind din fumul de veioză
Și să îți cânt un ultim vals,
acela din vioară

Iubite..
Nu ai vrea să-ți fac
Din zahăr de cartofi un pat
Să pot să te adorm alene, să îți spun
Respiră...
Și apoi să ne-nnodăm de ghemul
ce deșiră
Fără voie pacea
Înrăstignită în poem
Cu dangăt surd, iar tu...
de neînvinș... respiră ..

TE ROG SPUNE-MI... DOAMNE!

Paul KRIZNER

Nu mă gândesc des dară fără să vreau îmi trece prin fața ochimir imaginea unui sfârșit de care nu ne putem feri, un final de drum, de carieră, de viață, și per un final frumos.

Totuși, spune-mi sfârșitul meu cum va fi! Oare ne mai gândim la ceea ce suntem cu adevărat sau tot ne judecăm și ne sfâșiem mai ru decât fiarele, oare înțelegem că suntem atât de goi și totuși poleiți pe din afată, oare înțelegem că de sus, vine tot ajutorul pe care aici doar credeam că-l ave.

Privesc tăcut la albastrul cerului și parcă ceva mi se strecoară în inimă..., da e atâta liniște, atâta fericire, văd chipul luminat al ingerului care încă mă păzește, în ciuda alungării mele, și totuși simt adierea vântului care parcă îmi pătrunde până în străfundul oaselor dar și razele de soare care-mi mângăie chipul brazdat de lacrimi după acel cer albatru.

Spune-mi de vrei..., spune-mi cum va fi sfârșitul acestei lumi, al nostru, al meu, dar e prea de vreme să ne gândim la el? Poate că treama de acest sfârșit ne face mai bun, mai iertători și poate că așa iubim cu adevărat doar ceea ce e vrednic de iubit.

Noi judecă, noi urân, npo omorâm suflete cu vorbe și ne îngropăm în ură, dar Tu..., Tu esti judecătorul lucrurilor, a faptelor și nu a omului care cade în genunchi cu lacrimi în ochi.

Mă întreb adesea dacă tu ierți, cine este omul să judece, dacă Tu iubești, cine este omul să urască, dacă tu ești bunăate cine este omul să urască, mă întreb..., poate inutil, nu voi schimba lumea dar măcar nici lumea nu mă schimbă după bunul ei plac.

M-ai făcut dintr-un pumn de țărână și m-ai înobilat nu cu mult mai mic decât îngerii, ai pus în mine o inimă care să bată pentru toți, m-ai înfrumusețat și mi-ai dat înțelepciune să pot discerne binele de rău. M-ai făcut să mă bucur de Tine și de toată creația ta, și apoi mă demolezi, mă gârbovești și mă faci neputincios..., de fapt eu sunt cel care le face, și totui mă revolt, ce ciudat, de parcă nu aș ști că suntem trecători pe aci, prin această lume care nu e a mea și a nimănui, dar mă gândesc oare dincolo cum e, de fapt ce mai contează dacă aici, în această vale a plângerii am avut atâtea clipe minunate și pline de iubire cu siguranță acolo, unde acum mi se îndreaptă privirea, este mult mai frumos. Ppare departe și totuși atât de aproape, locul unde doar cerul te cuprinde.

Și totuși spune-mi cum va fi sfârșitul nostru?

SALON GUTENBERG

PE MARGINEA UNUI FESTIVAL...

Carina A. Baba

Se împlinesc cinci ani de când Maria Aiftincăi, fondator de muzeu etnografic, rapsod popular și culegător de folclor, a organizat pentru prima dată, gândindu-se la Alexandru Ioan Cuza și la un brâu de pe vremea lui, al lui, care a ajuns, nu întâmplător, în posesia ei, FESTIVALUL CULTURII ROMÂNEȘTI. Unde? La Vladimirescu! Când? În preajma zilei de 24 Ianuarie...

În acest an, festivalul a ajuns la ediția a V-a, Maria Aiftincăi desăvârșindu-și proiectele, astfel încât, acum, în cadrul acestui eveniment, sunt omagiați și Mihai Eminescu, „suma voievozilor noștri” (Petre Țuțea), și Ioan Slavici, prietenul său de-o viață, cunoscut pe vremea studenției, la Viena, grație unui student medicinist cu obârșii în Șoimoș-Arad, Ioan Hosan (Husan/Hozan).

Desigur, primele patru ediții au avut un format clasic, face to face, cum s-ar spune în aceste vremi pandemice, aceasta însemnând strălucire, fast, frumusețe pură, fiindcă toți participanții îmbrăcau costumul popular. Unii veneau cu el de acasă, alții îl primeau de la Maria Aiftincăi, care avea de unde să aleagă, deoarece deține peste 800 de costume populare din toate regiunile României.

2021, fratele mai mic al lui 2020, nu (ne) permite încă să desfășurăm asemenea evenimente grandioase, astfel că s-au găsit alte soluții, de compromis, drept e, dar the show must go on, întreruperea edițiilor unui festival nefiind de bun augur.

Culisele, complicate ițe de război „tehnologic”, ascund nenumărate telefoane, filmări și înregistrări, profesionale sau nu, planuri de rezervă, perfecționări, muncă, entuziasm, teamă și mult, foarte mult curaj, atât din partea organizatorilor, cât și din cea a participanților, nu puțini. Toate acestea au fost duse cu brio la final (spunem noi, cunoscând minusurile, dar insistând pe plusuri!), obiectivele fiind îndeplinite: Festivalul Culturii Românești a împlinit cinci ani, oameni de seamă ai culturii noastre și-au mărturisit admirația față de munca Mariei Aiftincăi, care duce mai departe tradiția românească și îi aduce pe Cuza, pe Eminescu, pe Slavici în sufletele copiilor, legând astfel trecutul de viitor, aspect esențial în viața unui popor, căruia îi sunt necesare rădăcinile, ca să își poată (re)găsi identitatea, formații celebre, soliști talentați și copii minunați au participat la acest eveniment, punând în cântecul și în poezia lor și puțin din suflet, ca să se știe că fondul e mai important decât forma.

Festivalul, concretizat în două filmulețe ([youtube.com](https://www.youtube.com)), primul destinat seniorilor, al doilea juniorilor, i-a avut în program pe următorii/următoarele:

Partea I - Seniori

Alocuțiuni:

Ioan Godja, Mihai Mag, Cătălina Culipei, Maria Petrescu, Viorica Șandor, Florica R. Cândea, Constantin Avădanei, Ioana Nistor

Muzică:

Maria Aiftincăi, Nu știu, Doamne, ce gândești
Maria Aiftincăi și Maria Costache, duet, Fata mamei, dragă fată
Grupul Vocal Lioara, Cântă cucul, bată-l vina
Grupul Vocal Lioara, Frați români din lumea-ntreagă
Formația Rapsodia și Corul Facultății de Teologie Ortodoxă, UAV Arad,
dirijor pr. lect. univ. dr. Tiberiu Ardelean, Treceți, batalioane române, Carpații
Grupul Crișana, Românie, țara mea
Daniel Toma, Doamne, ocrotește-i pe români
Ioan Popa, Noi suntem români
Anton Alexandru Baniciu, Deșteaptă-te, române
Bogdan Mureșan, Limba românească

Partea a II-a - Juniori

Muzică și recital de poezie

Colegiul de Artă „Sabin Drăgoi” Arad
Sorina Lupșa, Răsună un tulnic
Leon Cerisha, Pe lângă plopii fără soț
Ilinca Sârbu, Sara pe deal
Ilinca Sârbu, Cât trăim pe-acest pământ
Medeea Michnea, Somnoroase păsărele
Școala Gimnazială Galșa
Alin Ciocan (prof. coord.), Anamaria Nicola, Bianca Paven, Maya
Toadere,
Marisa Pașca, De ce nu-mi vii
Liceul Teoretic Pâncota
Andreea Potre (prof. coord.), Daria Stan, Daiana Badiu, Laura Ionela Moț,
Prietenia dintre Eminescu și Slavici
Mara Oprea, Somnoroase păsărele
Palatul Copiilor Arad
Manuela Codrean (prof. coord.)
Lorena Pletea, De câte ori, iubito...
Sergiu Varșendan, Ce te legeni?...
Andreea Pățcaș, Trecut-au anii...
Alex Matei, La steaua
Erick Ionescu, Dorința
Dalina Cioban, Lacul
Maria Solomie, Dor de Eminescu - autor Maria Solomie
Maria Solomie, Eminescu, melodie înregistrată în studio prof. Dionisie
Szabo
Liceul Special „Sfânta Maria” Arad

Rareș Ilie, La steaua
Denis Jula, Și dacă
Ariana Pero, O, rămâi
Iasmina Vărvai, Somnoroase păsărele
Nikolett Kugelman, Peste vârfuri
Giorgiana Popan (actriță, povestitoare), Povestea
lui Cuza în Târgul Vasluiului
Maria Aiftincăi, Hai să-ntindem hora mare

P.S. În partea a doua a festivalului au fost implicați copii de la diverse instituții de învățământ arădean, coordonați de profesorii lor, dar Medeea Michnea și Mara Oprea au participat la festival singure, ele nefiind eleve la instituțiile notate mai sus, dar asemenea voci îngerești nu puteau să lipsească, înmulțind frumusețea și emoția, dând farmec și culoare evenimentului.

Dacă alocuțiunile prietenilor și colaboratorilor Mariei Aiftincăi creionează un portret moral al acesteia, evidențiind iubirea și pasiunea pentru ceea ce face și pentru patrimoniul românesc, precum și munca neobosită dusă pentru conservarea datinilor, deschiderea față de copii, pe care îi învață „să învârtă și fusul, și hora”, ecourile Festivalului Culturii Românești dovedesc că a meritat: *, „Il Festival della Cultura Romena, la 5° Edizione Organizzatori: Radio Tv Unirea Internazionale, Associazione dei Giornalisti Romeni dal Mondo, Il Patrocinio del Comune Vladimirescu, Salon Cultural Gutenberg (...) România este peste tot în lume, pe unde respiră un român.” (Daniela Forcoș), * „Un alt inedit al festivalului este legătura dintre soțul doamnei Maria Aiftincăi, Gheorghe, și tatăl meu, Ioan Avădanei, care, în anul 1954, l-a avut angajat la SMT Spătărești, Moldova. Mă bucur că am cunoscut-o pe doamna Maria și că am făcut parte din echipa care a organizat acest festival, fiindcă valorile românești și istoria trebuie promovate.” (Constantin Avădanei) *, „Se impune să definim Simplitatea și Atașamentul! Mulțumim pentru viziune, mulțumim tuturor celor care ne-au semnalat ineditul, truda și valoarea și au promovat preț de peste două ore și jumătate acest eveniment. Dacă în vremea studiilor lui Eminescu la Viena, acesta și Cuza s-au întâlnit ACOLO, la Viena, în fiecare an, cei doi se întâlnesc la Arad, la Festivalul Culturii Românești al Mariei Aiftincăi...” (Florica R. Căndea), *, „Vă mulțumesc tuturor pentru un eveniment cultural de mare valoare! MULȚUMESC FRUMOS PENTRU PREZENȚA ÎN FESTIVAL! Și celelalte ediții au fost frumoase: te puteai ÎMBRĂȚIȘA, dar și ediția a V-a a fost la înălțime!” (Maria Aiftincăi), *, „Multe succese și realizări frumoase și pe mai departe, dar în primul rând, din partea mea, multă sănătate, bucurii și tot RESPECTUL” (Maria Popovici), *, „Mulțumim Carina și Radiotv Unirea!” (Manuela Codrean), *, „Felicitări tuturor: organizare, participare!... Minunați! Mulțumim!” (Dorina Sîrbu), *, „Felicitări organizatorilor, copiilor și profesorilor!” (Ioana Patcaș), *, „Sincere felicitări, dragile mele Carina și tanti Maria Aiftincăi! Vă mulțumim din suflet!” (Laura Ionela Moț), *, „Felicitări! Ați muncit mult! Rezultatul este pe măsură! Felicitări copiilor și celor care i-au pregătit! (...) Ați reușit un lucru extraordinar! Pandemia nu a reușit să îi

îndepărteze pe copii de Eminescu, iar asta se datorează unor oameni că tine, care muncesc și fac sacrificii. Va felicita din suflet! Pe toți!” (Camelia Belei), *, „Mulțumim! Ce momente înălțătoare ne-ați lipit de suflet! Carina și Maria Aiftincăi, felicitări!” (Camelia Oprea).

Desigur, trebuie să dăm Cezarului ce îi aparține: partenerii Mariei Aiftincăi la această ediție #altfel a Festivalului Culturii Românești sunt: RadioTV Unirea Internațional - Filiala Arad, AJRP, Primăria com. Vladimirescu, Salonul Cultural Gutenberg.

ALGORITMUL ȘTIRILOR

GUTENBERG-UNIVERSUL CĂRȚII NR. 45. GALA EXCELENȚEI

Carina A. BABA

Sâmbătă, 16.01.2021, Forum Continental Arad a găzduit o nouă ediție a Galei Excelenței, marca Salon Cultural Gutenberg.

Revista „Gutenberg – Universul cărții”, ajunsă la numărul 45, a cumulat peste 2000 de articole, majoritatea colaboratorilor rămânându-i fideli în decursul timpului, astfel că unii autori publică în revistă de 12 ani.

Gala a debutat, cum era și firesc, cu cuvintele de bun venit ale gazdei, Florica R. Cândea, redactor șef și sufletul revistei, și ale prietenilor revistei și salonului, Flavius Ștețcu, director Tipografia Gutenberg, și prof. univ. dr. Anton Ilica, membru al redacției revistei.

În continuare, s-au înmănat distincții domnilor Flavius Ștețcu, Anton Ilica, Constantin Avădanei, Virgiliu Jireghie și doamnei Floricăi R. Cândea, ultima distincție fiind o surpriză pusă la cale de membrii redacției revistei.

Un alt moment surpriză, de data aceasta în lumina rampei aflându-se Maria Aiftincăi, a avut gustul dulce al aniversării. Maria Aiftincăi, rapsod popular și pasionat colecționar de însemne și culori românești, își sărbătorește, de cinci ani încoace, ziua de naștere prin organizarea unui festival, Festivalul Culturii Române. Salonul Cultural Gutenberg, partener al ediției din acest an a festivalului, și-a arătat în acest mod aprecierea și admirația pe care i-o poartă Mariei, dorindu-i să reușească să imprime în sufletele tuturor dragostea de tradiții și de datini și mândria de a purta costumul popular românesc.

Distincțiile oferite în acest an se încadrează în patru categorii: certificate de grațitudine, diplome de fidelitate, diplome de debut și diplome aniversare Gutenberg 45, toate oferite cu bucurie unor Oameni care au dat un plus de valoare revistei.

În final, actorul Valentin Voicilă a susținut un minunat recital din poezia poetului nostru național, Mihai Eminescu.

Desigur, Gala Excelenței din acest s-a desfășurat respectând condițiile pandemice, astfel că îmbrățișările și zâmbetele s-au văzut în ochii strălucitori ai celor prezenți, ca o confirmare a faptului că revista „Gutenberg – Universul cărții” merită să se afle în spațiul cultural arădean.

IDEI. OPINII. ÎNSEMNĂRI

UN MODEST MÂNDRU DE MODESTIA SA

Valeriu ILICA

Nu e greșit să ai o părere bună sau chiar foarte bună despre tine, după cum, nu e puțin lucru ca, toată viața, să fii un modest mândru de modestia ta. Spun asta, având în față cea de a treia carte – și, din păcate, ultima – a generalului Petru Moțiu, intitulată, în prea plinul modestiei sale, pe cât de simplu, pe atât de derutant, *Întâmplări și nimicuri*. Rând pe rând, om al planșetei, ofițer al Armatei Române, cu grad de general, pictor și povestitor înnăscut, autorul *Întâmplărilor* a fost, înainte de toate, un mare și adevărat român.

Scrisă la 97 de ani, ”proza mică” din *Întâmplări și nimicuri* este, de fapt, o reconfirmare a vocației sale de povestitor, de fin observator al ”nimicului” care ne înconjoară. Este, dacă vrei, un fapt și o dovadă că autorul avea expertiză, experiență și exercițiu în lupta cu frumosul. Privită de pe alt palier, este o carte scrisă în culorile curcubeului. Are de toate. Câte puțin din fiecare. Așa, bunăoară, în primul capitol, prin grija autorului, desigur, facem cunoștință cu Buteniul natal și cu butinicii copilăriei sale. Sat mare și bogat, clădit să dureze, sat veșnic ca vecia, Buteniul acelor vremi ne întâmpină cu glas de talangă, cântec de nicovală și miros de pâine aburindă. De fapt, în toate cărțile sale, satul venea de la sine. Era o prezență obligatorie. Până și pe coperta cărții.

Intellectual stilat și sensibil, sentimental și sufletist, autorul a dedicat satului natal și locurilor unde a văzut lumina zilei, pagini de o deosebită gingășie. Deși se hotăra greu, odată așezat la masa de scris, Petru Moțiu scria cu dezinvoltură. Scria apăsat. Cu convingere și fără complexe. Scria fără pretenții și fără fumuri literare. De aceea, cuvântul prozei sale are sevă, greutate și conținut, chiar dacă, pe alocuri, devine expresie sau fior, sugestie și mesaj. Cât despre metaforă, cert lucru, e simplă și directă. Proaspătă și îndrăzneată. Surprinzătoare, sprintară și spontană. Probabil de aceea scrisul său seamănă, mai degrabă, cu o intarsie, cu un crochiu proiectat și rețrăit pe o pânză imaterială. Poate, cu un strop de liniște meditativă și evocatoare. Cu o stare de contemplație drapată cu discrete, delicate și duioase pliuri verticale.

Ca unul care nu lipsea de la expoziții, vernisaje sau lansări de carte, a avut bucuria, privilegiul și norocul să-i cunoască pe mulți dintre zcii cetății lui Bucur. Amintirile sale despre Corneliu Baba, Petru Vintilă, Marin Sorescu sau despre arădeanul Mircea Micu, poetul fascinat de frumusețea unei clipe – a clipei când se naște vinul – sunt sensibil și savuros, riguros și veridic redade în carte. Sunt un exemplu de sinceritate și de fair play, de stimă și respect față de temuții zei pe care – ca discipol – îi venerază și-i adoră. Pline de vervă, de umor, de inedit, dar și de compasiune sunt însemnările despre colectivul de pictori însărcinat, din ordine superioare, cu realizarea portretului primei tovarășe a țării. Ca simbol și sinteză a înțelepciunii noastre de două ori milenare. A patriotismului, tovarăși! Și, cum altfel, a frumuseții academice dâmbovițene.

Deși își luaseră misia în serios și lucrau cu elan, zi de vară până-n seară, asemenea

meșterului Manole, cel de odinioară, pășaniile celor trei pictori chemați să dea patriei o capodoperă devin, puțin câte puțin, o legendă în miniatură. Lucrare cu termen, augustul portret trebuia prezentat, în prealabil, unui juriu autorizat, format din mai mulți ”tovi” din cadrul Ministerului Culturii: tovul cu politicul, tovul de la sindicat, cel cu organizatoric, inclusiv tovarășul ministru.

Un examen greu, care, ca orice examen, presupunea temeri și emoții, insomnii și migrene, îngrijorări și inerente gânduri negre. În ziua stabilită, portretul cu pricina, înfolfolit în cârpe, zdrențe și ziare, ați ghicit!, în ambalaj moale, am vrut să zic, este transportat și depus în sala de consiliu a ministerului. Prezenți toți trei, condamnații la nemurire așteaptă cu respirația tăiată întâlnirea cu culturnicii culturii. Iată-i! Tocmai intră în sală, în frunte cu ministrul.

Sperând că au luat examenul, cei trei meșteri mari schițează un zâmbet complice. Ironic și inteligent. După atâta hamalâc și corvoadă, par veseli și respiră ușurați. Mai mult, se așteaptă la aprecieri. La felicitări și mulțumiri. Eventual, la două, trei ”delicatețuri”. Mă rog, cum se obișnuiește. Se așteptau, nenorociții, dar nu a fost să fie. Încruntându-se la ei, tovul cu politicul – o harpie cu moacă de ocnaș, privire de șuț și apucături de fiară, începe să urle. Gesticulează isteric și necontrolat. Tună și fulgeră. Îi jignește. Îi amenință. Le adresează vorbe grele: ”Ce-i asta, mă? Cine-i asta, mă? Cum vă permiteți, mă? Măă! Tovarășa, ca persoană, este o doamnă foarte frumoasă”. Și le servește o lecție de teoria și știința picturii, demnă de proza lui Urmuz și Kafka, de programul Dada sau de teatrul lui Becket și Ionescu. Exigent și dat în clopot, propune ministrului respingerea lucrării. Pe motiv că tovarășa trebuie refăcută. ”Aveți la dispoziție o săptămână!” – strigă la ei ca un apucat. A zis-o și au plecat toți patru din sala de consiliu. Rămăși singuri, amărăștenii culorii s-au apucat degrabă să-și reînfofolească ”eroina” și să se care cu ea la atelier, pentru remont.

Au urmat opinii separate și dispute profesionale. Certuri și controversate. Coșmaruri și acuze colegiale. Reproșuri, risipă de nervi și sorcovelile cuvenite. Vise urâte sau nopți nedormite. Și cum săptămâna trecea, ca un prim pas, s-au pus toți trei la consultat albume: cu madone, regine și prințese. Cu gioconde și gheișe. Cu balerine, odalisce și actrițe.

Odată documentările finalizate, dă-i și retușează: întinerește-o, mâncați-aș! Surâsul, verică! Privirea, înseninează-i privirea, colegu! Maestre, fii bun și ridic-o nițeluș din colțurile gurii! Așa! Bravo! Gata! Aaa! Nuu. Roz. Mai mult roz pe fața-i maiestruoasă. Așa și tot așa, până se duse pe copcă săptămâna. Urmară, rând pe rând, un ooff prelung, un semn al crucii, o închinăciune și un ”zeii să ne proteagă”. Și, i-au proteguit.

A doua viziune a fost un triumf. ”E bine, băieți!!! Acum, tovarășa corespunde!” – a exclamat satisfăcut același politruc. ”Sigur, a fost nevoie de o critică deschisă, dar se vede că ați înțeles și ați respectat indicațiile noastre.” Sincer să fiu, mă bucur că i-a urecheat. Cu arta, neicursorule, nu te joci!

Fiu de țăran neaș, din stirpea dacilor liberi, distinsul general a fost omul, militarul și artistul care a stat la coadă doar ca să facă fapte bune. A făcut parte din acea generație de tineri care, prinși cu arcanul și duși la război, l-au trăit dureros și dramatic în toată absurditatea și hidoșenia lui. Întors de pe front vlăguit, dar viu și nemutilat, domnișorul Pătru se pune cu burta pe carte. Bate apoi la poarta facultății. Vrea să devină student. Reușește. Un vis frumos, mai vechi, dar și un nou război, de această dată, cu frigul, cu foamea și cu supraviețuirea. A avut marea șansă să împartă puținul, nevoile și

necazul cu colegi și prieteni de toată isprava. În scurt timp, ”careul așilor nemâncați”: Tavi, Țiu, Cori și Ilie a devenit cunoscut în mediul studenților ”supiști” din Timișoara. Un simbol și un exemplu de reușită. Un examen de supraviețuire din ”nemicuri”.

Retrăită cu înțelegere și împăcare, pusă în pagină cu nostalgie și cu senină înțelepciune, dar și cu un umor tonic, gen ”haz de necaz”, de altfel, specific românului, perioada anilor de studenție se constituie într-o mare lecție de viață pentru generațiile studioase de astăzi. Dar și pentru cele viitoare. Două erau, pe atunci, marile probleme cărora trebuia să le găsească neapărat rezolvare necăjiții într-ale studenției: un acoperiș deasupra capului și păpica. Nu e o noutate că în primii ani de după război căminele studențești – și cele care erau – mai mult nu erau, iar cantina intrase în șomaj tehnic. În majoritatea zilelor, îi lipsea obiectul muncii. Așa că ... descurce-se fiecare cum poate. Și, cum în oraș nu se găseau de toate, meniul, încropit în regim de autogospodărire, era invariabil și într-un singur exemplar: tocană de cartofi. Și aceia trimiși cu sacul de părinții de la țară. În cazuri fericite, Tavi - bucătarul adăuga o jumară de clisă, câteva rondele de cârnați, vreun os rătăcit sau niscaiva afumătură. Dar cum fericirile sunt rare, în marea majoritate a cazurilor, tocana era ...fără.

Deși îmi propusesem și mi-aș dori foarte mult să redau atmosfera de așteptare și procesul efectiv de pregătire a festinului, trebuie să recunosc că orice încercare, orice comentarii ar fi palide și irelevante. Poate, și pentru că autorul, care a trăit evenimentele, a făcut-o magistral. Totuși, cu riscurile de rigoare, mă încumet să amintesc câteva ”întâmplări”, le-aș zice, simplu și generic... culinare. Bucătarul Tavi avea în dotare, cu titlu de veselă, o cratiță de aluminiu: exemplar unic, obosită, antică și afumată. Tavi nu o spăla niciodată: ”De ce s-o spăl, mă?”- răspundea invariabil celor ce-i reproșau că o lăsa nespălată – ”că, uite, a mai rămas pe ea ceva grăsime și prinde bine la tocana de mâine.” (pag. 53)

Antologică este și scena în care descurcărețul Cori, într-una din multele sale razii nocturne și neortodoxe prin cartierul Fabrik, face rost de ”un os de fostă șuncă, pe care se mai vedeau urmele cărnii, deși era destul de bine bărbierit.” Văzându-l, Tavi exclamă entuziasmat: ”vă fac din el o tocană pe cinste.” Și repede dă să pună osul în cratiță. Dar, ce să vezi? Ghinion! Lungimea osului era mult mai mare decât micul diametru al cratiței. ”Nu-i nimic! Îl tăiem” – hotărâsc ”nemâncații” cu majoritate de voturi. Cum însă, nu aveau o sculă cu care să-l taie, încearcă să-l rupă. Să-l spargă. Să-l ciopârțească. Încearcă, bieții de ei, se străduie, se chinuie, dar fără rezultat. Osul nu ceda, și pace! Noroc cu unul dintre ”nemâncați”, care ia crăticioara, o studiază și începe să o strângă în brațe. Cu grijă, puțin câte puțin, până o face ovală. O alungește atât cât să intre ciolanul în ea. Fosta veselă era acum o barcă în toată regula. Surprins de idee și încântat de ispravă, Tavi preia gondola, potrivește ”proteina” în ea, pune apă. adaugă cartofii și repede dă foc la arzătoarea cu petrol. Cu lingurile la purtător și cu blidul la îndemână, ”careul așilor nemâncați” se pune la sporovăială în jurul lămpii cu gaz. Așteaptă să fiarbă osul.

Au fost și zile – își amintește autorul – în care cantina studențească funcționa. E drept, destul de rar și atunci, în regim de avarie. Cu mâncare hipocalorică și puțină. Vestea se răspândește cu iuțeala fulgerului în mediile studenților interesați. Așa că, la ora știută, intrarea era luată cu asalt. Scena, descrisă cu pană sigură, cu emoție și cu empatie, e o demonstrație că în condiții de foame, de sărăcie extremă, solidaritatea umană funcționează în toată măreția și frumusețea ei. Atinge sublimul.

Mesenii, mai exact, studenții cu bonuri și cartele, conform unei legi vechi și nescrise, din puținul pe care-l primeau, lăsaus intenționat pe fundul castroanelor un rest de

supă, de ciorbă sau de tocană. Lăsau anume, pentru colegii lor – supuștii – tagma studentească cea mai necăjită, cel mai greu încercată. Aceștia, cunoscând consemnul, intrau temători în cantină, se așezau triști și tăcuți, livizi și jenați pe lângă pereți, cu lingura pregătită. Așteptau să li se ofere castronul. Ținându-l în brațe, adunau tot, până la ultima fărâmbă. Ceva mai mult decât nimic. Câteva îmbucături fiecare. Înapoiau apoi castronul, ștergeau cu grijă lingura, schițau un ”mulțam” din priviri și plecau fericiți.

Nu comentez mai mult, în schimb, remarc încă o dată puterea de rememorare și de selecție a întâmplărilor, capacitatea de reconstituire a detaliului semnificativ și plăcerea de a retrăi ”*întâmplări și nimicuri*” de demult, pățanii și momente mai mult sau mai puțin plăcute. Închei cu convingerea că, publicându-și ”*Întâmplările*”, Petru Moțiu a bifat un ultim pact cu sine, cu Butenii și cu cititorul. Din păcate, timpul n-a mai avut răbdare, deși în tolba sa de povestitor înăscut și de memorialist admirabil, regretatul general avea încă destulă merinde literară.

SEMN DE CARTE

DIPLOE

Ioana CRIȘAN

Cât de natural ești?
Cât de real?

Inima ta se întunecă
Precum cerul
Odată cu trecerea anilor;
Pielea începe
Să ți se îngroașe
În inele circulare;
Aripile cu care ai zburat
Un timp îndelungat
Încep să te doară;
Vântul îți fuge prin vene,
Ochii ți-au devenit ravene
De la torenții pe care
I-ai ignorat;
Sub carcasa lustruită
Sunt schelete
Aruncate
În frumoase buchete.

Unde ești?
Tot ce știai s-a schimbat,
Dar schimbarea e reperul
După care te-ai ghidat
Pentru a atinge țărături îndepărtate,
Nori pierduți după orizont,
Păduri neumblate,
Pentru a te găsi pe tine,
Chiar dacă ai sângerat,
Ai făcut bătăture de la umblat,
Iar frigul te-a înconjurat –
Tu ai fost mereu mai bun,
Curajos chiar de frică ți-era,
Hotărât chiar de dificil era,
Perseverent – un uimitor curent.
Acum stau și mă uit la tine
Cum cauți să te ancorezi,
Să te limitezi:
Sigur...tu ești?

BISERICILE DIN COMUNA BIRCHIȘ

Domnica FLORESCU

Pe vatra veche a satului Birchiș, la locul numit „Balta bisericii”, a existat o biserică de lemn cu hramul „Sf. Arhangheli”. Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, mutându-se vatra satului, a fost mutată și biserica. Biserica avea pictură interioară, dar nu se cunoștea numele pictorului.

În anul 1811, în Birchiș a fost construită o biserică de piatră cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”. Iconostasul bisericii, lucrat artistic, datează de la mijlocul secolului al XIX –lea. Biserica avea și o colecție valoroasă de icoane, unele provenind din secolul al XVIII-lea. După construirea bisericii actuale, cea veche, de lemn a fost vândută în anul 1818 satului Breazova (județul Timiș), recunoscându-i-se calitatea de monument de artă. Ulterior a fost demolată. Actuala biserică a fost pictată pentru prima dată între anii 2008/2011, în frescă. Iconostasul a fost restaurat, iar biserica a fost înnoită cu mobilier din lemn sculptat.

În satul Virișmort a existat o biserică de lemn în jurul anului 1700. La 28 aprilie 1853, consistorul de la Timișoara inițiasă o colectă pentru construirea unei noi biserici la Virișmort, deoarece cea veche a avut mult de suferit, atât în timpul revoluției din 1848/1849, cât și prin revărsările Mureșului din anii 1850 și 1851.

În anul 1855 a fost construită o biserică nouă, tot din lemn, cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”. Bolta era semicirculară, din scândură de brad și acoperită cu șindrilă. Interiorul era lipit cu pământ și vărut, iar vatra din pământ bătut. Deasupra pronausului avea un turn din lemn. A fost sfințită la 8 septembrie 1855 de protopopul Ioan Țăranu al Lipovei. Din păcate ea a fost demolată de mai bine de patru decenii.

În satul Ostrov a existat o biserică din lemn încă din secolul al XVIII-lea. În anul 1836 protopopul Vasile Caracioni sfințea biserica de lemn cu hramul „Cuvioasa Paraschiva”. În anul 1888 credincioșii intenționau să-și construiască o biserică nouă. Actuala biserică de zid este construită în anul 1890 și păstrează hramul cel vechi.

Biserica ortodoxă din Căpâlnaș a fost ridicată în anul 1826 de către credincioșii satului. Ea este ridicată din cărămidă, pardoseala fiind făcută din plăci asemănătoare cu gresia de astăzi, iar acoperișul din tablă. Pictura a fost executată și terminată în anul 1856 de marele pictor sârb Nicolae Alexici. Ea este deosebită și rezistă până în timpurile noastre în stare foarte bună. Este executată în frescă, după renașterea italiană. La pictarea bisericii, sătenii au fost ajutați de vestita familie Mocioni, al cărui castel încă mai există în sat.

IDEI. OPINII. ÎNSEMNĂRI

GALA EXCELENȚEI EDIȚIA A TREIA SAU CUM SĂ FURI CUVINTE

Adina MATEI

Am participat pentru prima dată la Gala Excelenței Gutenberg Arad, ediția a treia, în calitate de invitat (debutant în Salon Gutenberg, Poezie).

În opinia mea, reușita nu ar trebui să mire și nici îndrăzneala organizatorilor de a pune pe tapet, tacâm de condei! Ca pre-text!

Recunosc, nu-mi era străin evenimentul, deoarece, fiică de regizor cultural și mentor de grup satiric Macea, e vorba de tatăl meu, Traian Lăpadus, am cunoscut de mică, scena și cortinele ei. Dar timpul! Oh Tempora! M-a îndepărtat de mici "Scenete" însă mi-a adus mereu acea relație cu oamenii-Arta!

Recenta Gală a Excelenței, s-a desfășurat, cum altfel, decât prin acea distanțare fizică dar nu și a sufletelor! Mesele noastre nu au fost decât partial ale tăcerii, pentru că emulația zilei a potențat tăcerile în sclipiri de ochi.

Am stat de vorbă cu Florica R. Cândea care ne-a declarat:

"Este a treia ediție a Galei. O Gală a Excelenței Gutenberg atipică, în sensul că a cuprins patru categorii și anume:

- *Insemn Gutenberg 45 (acordat la cinci nominalizați)*
- *Certificat de Gratitudine (cincisprezece nominalizați)*
- *Distincții de debut (cinci nominalizați)*
- *Distincții de fidelitate (cincisprezece nominalizați)*
- *Diplome aniversare (cincizeci nominalizați)*

Gala a cuprins și (re) Lansarea revistei Gutenberg în an jubileu 45. format carte (Anton Ilica,) concept grafic nou (Ecaterina Mehesz) și, fiind la ora socotelilor, peste două mii de semnatari și peste două mii șase sute de articole, vreme de doisprezece ani de apariție neîntreruptă și patruzeci și cinci de ediții. Anul acesta, producțiile Gutenberg, deși ar părea neobișnuit, dar au trecut prin Cuvintele Gutenberg, Producții editoriale de un lucitor spectru: Constantin Avadanei; trei volume, Lorena Stoica, debut eseistică, Teodor Groza Delacodru, un volum, Iuliu Sturza, debut proză).

Nu trebuie uitat aportul plin de rafinament al directorului, Omul de presă și cultură, Flavius Stetcu, care a privit cu alți ochi ideile de promovare și plămădire ale revistei Gutenberg și Salonului Gutenberg Arad (după modelul Stamatiad, 1925).

Prin condeiul dvs., doamna Adina Matei, imi exprim recunoștința față de cei prezenți, dar și absenți, mulțumirile noastre pentru Arta exprimată prin cuvinte, și accentuez -Nu concuram cu nimeni!"

În ceea ce ne privește, am avut ca partener la Sala Forum Continental o elevă de la Colegiul Național "Moise Nicoară", Lorena Stoica, șaisprezece ani, debutant. Am răsfoit împreună paginile cărții sale "Dincolo de măști", rămânând profund impresionată de modul de concepere al paginisticii, precum și de temele abordate: "Cartea mea se vrea un îndemn pentru toți cei care nu cred în puterea de comunicare între generații. Foile goale sunt pentru ca cititorul să-și poată scrie singur răspunsurile la întrebări." (Lorena Stoica)

Gala Excelentei Gutenberg nu cred că s-a încheiat decât scriptic, faptic. Nu!

Desfășurată sub semnul Marilor Clasici ai literaturii lui Gerar, un excurs în acest sens a fost rostit de prof.univ.dr.Anton Ilica care a fost completat armonios cu un Regal-Recital din lirica eminesciană; în interpretarea rostuit-melodică a actorului Valentin Voicila.

”Trebuie menționat faptul că anul acesta au fost acordate Diplome aniversare Diasporei romanesti, Daniela Gumann, Constantin Gumann, Teodor Groza Delacodru, Vasile Barbu, Bunicutele Uzdin, Ioan Godja, Sava Sifora, Daniela Forcos, Hans Dama s.a.” (a declarat Carina Baba, organizator).

Un sens aparte îl constituie faptul că au fost premiați Maria Aiftincăi și Cristian Vuin, care au găzduit, la Muzeele lor particulare, două ediții Salon Gutenberg.

Prezent la Gala Excelenței Gutenberg Arad, col.r.dr.ing. Constantin Avadanei, presedintele Grupului de Inițiativă Centenar Marea Unire Alba Iulia, 2018 a spus: *”Mă aflu pentru a doua oară la Gala Excelenței Gutenberg Arad. Simt reverberații inedite, nu numai pentru faptul că în anul 2020 am publicat la Gutenberg trei cărți cu trei tematici ideatice diferite ci și pentru faptul ca Aradul și Alba Iulia au în comun Istoria! Marea Unire ca Leagan al Timpului.”*

Gala Excelentei Gutenberg Arad ne-a venit ca o Mănușă a Imbratisarilor cu mască, dar se cuvine să rostim felicitari tuturor celor prezenti: Presa, prin Virgiliu Jireghie, Dorin Ocneriu; Imagine concept vizual Gutenberg, prin Mircea Boran, Mircea Irimescu, Ioana Nistor; seniori editori: Anton Ilica, Horia Truta, Iuliana Pinte, Eugeniu Criste; debut: Lidia Leahu; scriitori în grai sau scriitori consacrați, ori recenzori, Ioan Ardelean Alexandru, Gheorghe Hodrea, Monica Rodica Iacob, Camelia Belei, Carina Ienasel-Baba, Mira Odagiu, Sebastian Burnaz.

Un telefon în direct de la București, prin vocea presedintelui UZPR, Doru Dinu Glavan, a sporit Corola de minuni a Galei-Dineu Gutenberg 45. Domnul Doru Dinu Glavan a încurajat și apreciat aceste Saloane de presă culturale Gutenberg și a îndemnat la continuitate precum și la atitudine participativă la Săptămâna Presei românești, București.

În concluzie, la Gala Excelentei Gutenberg Arad, în vremuri de înstrăinare, cireașa de pe tortul aniversar, Maria Aiftincăi, noile parteneriate de suflet incheiate cu....pumnul din salut sau imbratisarea de la...butonieră..converg înspre aceeași emulație de care pomeneam la începutul materialului care a ilustrat evenimentul cultural (foto Mircea Boran, Mircea Irimescu), incheiat cu un frațesc dineu, care, ca o agapă a descrescit frunți și a luminat ...minți!(Cred că și Rugăciunea Tatăl Nostru, în glasul parintelui Hodrea Gheorghe, a însemnat mult pentru distinsa și selecta întrunire.)

Trebuie consemnat și faptul că la această Întâmplare culturală de un rafinament aparte, fără a exagera cu nimic, au fost invitați și cititorii revistei; Emil Pinte, Maria Criste, Bianca-Elena Avadanei, Delia Ilica s.a.

E bine de știut că organizatorii vor mulțumi, cât de curând posibil, pe toți colaboratorii, care vor fi invitați la Magazin de prezentare de pe strada Victoriei spre a intra în posesia premiului -distincție și al revistei, *”devenită de la o Foaie culturală la o carte”* (Anton Ilica).

Și cum altfel..să poți..fura cuvinte!?

Tuturor, multa inspiratie și un An Nou cu bine!

EVENIMENT

FESTIVALUL-CONCURS „SUB STINDARDUL TRICOLOR”

Dorin OCNERIU

A doua ediție a Festivalului-concurs de literatură patriotică „*Sub Stindardul Tricolor*” Arad 2020 s-a desfășurat în perioada octombrie-noiembrie 2020 exclusiv on-line, dată fiind situația pandemică din țară și din lume.

Au trimis lucrări literare în versuri și proză concurenți de pe tot cuprinsul țării, dar și din diaspora românească - nativi sau ajunși mai de curând în străinătate - din Serbia, Macedonia de Nord, Moldova de peste Prut, Austria, Canada, ceea ce reflectă iubirea de țară și de neam a românului, oriunde s-ar afla, dar și anvergura internațională pe care și-a câștigat-o această frumoasă manifestare patriotică.

Creațiile literare dedicate istoriei poporului român și strămoșilor săi au fost analizate și apreciate de un Juriu format din distinse personalități ale scrisului arădean, național și internațional, garanție de obiectivitate, competență și empatie în analiza și notarea creațiilor concurenților:

-prof.univ.dr. Anton Ilica - jurnalist, scriitor, membru U.Z.P.R.

-prof. Lucia Bibarț - bibliotecar, poet, președinte Filiala Arad a Ligii Scriitorilor Români

-prof. Florica R. Câdea - jurnalist, scriitor, poet, coordonator Salonul Cultural „GUTENBERG” Arad, membru U.Z.P.R.

-prof. Carina Ienășel-Baba - poet, realizator RadioTV UNIREA INTERNAȚIONAL

-prof. Constantin Dehelean - jurnalist, poet, membru U.Z.P.R.

-col.® Constantin Butunoi – scriitor, poet, membru Cenaclu Literar „LUCEAFĂRUL” Arad

-lt.col.(r) Alexandru Ioan Chiș - scriitor, poet, vicepreședinte al Filialei Județene „IOAN SLAVICI” Arad a Ligii Scriitorilor Români

Deși sarcina Juriului a fost una foarte dificilă - datorită valorii literare și de mesaj patriotic demonstrată cu prisosință de toate lucrările - acesta s-a achitat magistral de sarcină, stabilind în preajma Zilei Naționale a României, 1 Decembrie, premiații acestei a II-a ediții:

Premiul I: DIMITRIE SORIN PANĂ, or. Titu, Jud. Dâmbovița

Premiul II: MARIA TOMIȚA CORINI, R. Moldova

Premiul III: TEODOR GROZA DELACODRU, R. Serbia

Mențiuni: SIBIANAMIRELA ANTOCHE, Brăila

VIORICA CORNEA, com. Slatina, jud. Suceava

Premiul Special al Revistei „STINDARD”: VANGHEA STERYU, R. Macedonia de Nord

Din cauza situației pandemice din țară și din lume, nu s-a putut organiza -

ca la prima ediție - un simpozion festiv, premiile și diplomele urmând a fi trimise prin poștă.

Un cuvânt de mulțumire se cuvine organizatorilor Festivalului, entități culturale, administrative și profesionale din municipiul și județul Arad care și-au dat mâna pentru a continua o lăudabilă inițiativă începută cu succes în 2019 și care se dorește a deveni una de tradiție: Filiala Județeană „ZIRIDAVA” Arad a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră, Filiala Județeană „ZĂRANDUL” Arad a Asociației Naționale a Veteranilor de Război, Filiala Județeană „AVRAM IANCU” Arad a Asociației Naționale „Cultul Eroilor – Regina Maria”, Filiala Județeană „IOAN SLAVICI” Arad a Ligii Scriitorilor Români, Biblioteca Județeană „A.D. XENOPOL” Arad, Salonul Cultural „GUTENBERG” Arad.

Au mai colaborat la buna reușită a manifestării Cenaclul Literar „LUCEAFĂRUL” Arad, redacțiile revistelor „STINDARD” Arad și „Luceafărul de Vest” Timișoara, Centrul Cultural Județean Arad și Centrul Municipal de Cultură Arad.

Să ne întâlnim și în anul 2021, la ediția a III-a, în condiții normale și cu cât mai mulți participanți!

EVENIMENT-FOTO CLUB ARAD

COLECȚIA FOTO CLUB

Mircea BORAN

Recent, la Sala Clio din Arad, a avut loc vernisajul Colecției Foto Club Arad 2021 organizat de Asociația Foto Club Arad în parteneriat cu Complexul Muzeal Arad cu patronajele Asociației Artiștilor Fotografi din România nr. 005/2021 și Asociația Euro Foto Art nr. 2021/005.

Mulțumim Complexului Muzeal Arad pentru găzduirea expoziției și domnilor Eugen Negrea, Președintele Asociației Artiștilor Fotografi din România, respectiv Toth Ștefan Președintele Asociației Euro Foto Art pentru patronajele oferite acestui salon!

Vă reamintim numele celor 12 autori: Boran Octavian Mircea, Buță Marius, Creștin Călin, Decean Ioan, Despotov Danijela, Filip Ovidiu, Iolu Octavian, Niță Brighita, Rotaru Filip, Scrob George, Șerban Tunde, Szentes Monica.

EVENIMENT

EXPOZIȚIA PERSONALĂ DE FOTOGRAFIE VIRGIL JIREGHIE

Horia TRUȚĂ

Prin actuala expoziție personală de fotografii artistice deschisă de curând în Sala *Clio* din Arad (16- 28 februarie 2021), Virgil Jireghie, ne demonstrează hotărât că renunțând la tradiționalism găsește resurse suficiente pentru a ne stârni atenția prin alte modalități de expresie. În dctrina exprimată pe simeze, se simt nu doar cunoștințele universitarului umblat prin lume, încărcat de distincții, dar și o bogată experiență în domeniul acestei arte vizuale, cărei îi conferă alte dimensiuni. Inspirat și novator, Virgil Jireghie a trecut definitiv de la reportajul documentar realist, la foto-pictura expresionistă împingând-o spre un suprarealism metaforic.(...)

O parte din expoziție este consacrată foto-caricaturii, concept lansat de Virgil Jireghie în 2001 la festivalul umorului *Gura Satului* din Macea. Genul, prezent în arta figurativă a tuturor popoarelor, realizat de regulă prin mijloace grafice, mai rar picturale, a fost atunci o surpriză, debutând prin seria de *portrete trăznite* realizate fotografic. Originalul demers, i-a atras autorului un succes meritat și mai multe premii. Aceasta, mai ales că expresia comică rezultată din exagerarea unor trasături ale înfățișării fizice sau expresiei feței, nu are nimic grotesc, deformarea fiind creată de Virgil Jireghie exclusiv ca șarjă amicală ori amuzament.

O altă parte din sursa artei sale este inspirată din cotidianul arhitectural de mare bogăție al Aradului, cunoscut prin fațade prelucrate și turnuri majestuoase. Artist de mare vocație, al cărui har este susținut de un imens travaliu și o tenacitate demnă de invidiat, Virgil Jireghie prezintă palatele urbei în alte ipostaze decât cele cunoscute. Folosind ca principale reguli estetice pe cele picturale, artistul face o nouă ordine a construcțiilor, așezând pe prim plan propriile concepții de frumos. Nu prezintă prim planuri și imagini fotografice șocante, luate din unghiuri sau situații neobișnuite. Imaginile clasice, sunt substituite cu altele, ale căror contururi imprecise și mișcătoare sunt în devenire, stimulând imaginația. Asemenea impresioniștilor, Virgil Jireghie, ne face să deosebim lumina pură, de strălucirea reflectată sau descompusă spectral, transfigurând astfel realitatea. Subiectele alese devin picturale, încărcate de nuanțe, cu o legendă interioară și subtilă vitalitate. (...) El știe că arhitectura nu este o imagine plastică, iar lucrările monumentale presupun o existență independentă. De aceea, Virgil Jireghie, creează propria armonie de culori și volume. Fără a deforma brutal realitatea, îi conferă o nouă distincție, cu variații de umbră, culoare și lumină. Cu toate acestea, imaginile sale, transpuse pe pânze cu dimensiuni neobișnuit de mari, constituite pe principii exclusiv estetice, deși par scoase dintr-o lume imaginară, șochează prin realism și verosimilitate. Ele pot chiar constitui un izvor de adevăr istoric, o cronică contemporană a orașului. Tablourile astfel concepute pot decora cu succes, artistic și utilitar, spațiile largi din instituții, unități de învățământ și sănătate, constituindu-se ca un gen artistic autonom, marcat prin originalitate.

Virgil Jireghie, stăpânește și conduce cu măiestrie posibilitățile oferite de tehnica fotografică contemporană, rupând definitiv bariera care separa fotografia de pictură, dezvăluindu-ne și prin această expoziție largile posibilități de care dispune în lumea artelor vizuale. În ultimă instanță, prin asocierea unor forme disparate spațial, mijlocirea gradațiilor și contrastelor de culori, se dezvăluie lumina ca valoare supremă. (...)

EXPONATUL LUNII MARTIE LA COMPLEXUL MUZEAL ARAD

Adelina STOENESCU

Povestea exponatului lunii martie de la muzeul arădean este strâns legată de o altă poveste de viață, cea a unui personaj care a jucat un rol marcant în Revoluția de la 1848/1849: Kossuth Lajos. După executarea celor 13 generali la Arad, în data de 6 octombrie 1849, Kossuth a fost nevoit să emigreze. În tot acest timp a stat în mai multe locuri din lume, ajungând în Anglia, dar și America, pentru ca în 1861 să se întoarcă în Europa, stabilindu-se în Italia. (*este vorba de ținuta de doliu purtată de Vasvári Fejér Elek la înmormântarea lui Kossuth Lajos, Budapesta 1894*)

Din anul 1865 și până în ultimul moment al vieții sale, Kossuth s-a statornicit în orașul Torino. În exil a înregistrat și ulterior a trimis în țară celebrul său discurs cu prilejul dezvelirii monumentului Libertății din Arad, în data de 6 octombrie 1890.

Doar peste 4 ani, la începutul anului 1894, Kossuth Lajos era din nou pe prima pagină a ziarelor: foarte bolnav, slăbit din cauza gripei și a vârstei înaintate, Kossuth a căzut la pat. Suferința sa s-a încheiat abia la mijlocul lui martie. În seara zilei de 20 martie 1894, la orele 10:55, Kossuth s-a stins din viață la Torino.

Dar povestea lui nu s-a sfârșit în exil, la Torino. Fiind o personalitate a timpului său, Parlamentul de la Budapesta a dorit să aducă trupul neînsuflețit în țară și să îl înmormânteze în cel mai cunoscut cimitir din capitală. Ceea ce nu a fost ușor. A fost solicitat acordul Împăratului Franz-Josef pentru această misiune. Împăratul Austro-Ungariei a fost de acord, dar cu impunerea unor măsuri foarte stricte. Un tren a purtat corpul neînsuflețit al lui Kossuth de la Torino spre Budapesta, pe drum oprindu-se în mai multe localități și, într-un final, la 30 martie a ajuns în capitală.

Kossuth a fost depus în holul principal al Muzeului Național din Budapesta. Catafalcul său a fost flancat de 92 lumânări, din care, azi în colecția de relicve a muzeului nostru, se păstrează 4 lumânări, alături de alte mărturii valoroase de la înmormântare. Timp de 2 zile la catafalcul lui Kossuth Lajos, s-au perindat mii de oameni. I-au adus un ultim omagiu atât personalități, dar și numeroși admiratori anonimi. La 1 aprilie 1894, mii de oameni l-au condus pe ultimul drum, până la locul de veci din Cimitirul Kerepesi de pe Calea Fiume (azi Cimitirul Național). Din cortegiul funerar, care l-a condus pe Kossuth Lajos pe ultimul său drum, făcea parte și Vasvári Fejér Elek, înveșmântat într-o ținută de doliu, din 4 piese: tunică tip Atilla din mătase naturală, cravată din mătase naturală, mantie din mătase naturală cu cataramă din argint. Cel mai probabil Fejér Elek este identic cu același Fejér Elek, fratele lui Vasvári Pál (născut Fejér Pál), care a jucat un rol important la izbucnirea revoluției din 1848 de la Budapesta, era unul dintre inițiatorii Revoluției din martie. Dar, din lipsă de informații clare, este doar o ipoteză.

SPECIAL

„AVENTURI” PE „TĂRÂMUL” CUVINTELOR

Vasile FILIP

În urmă cu destui ani, pe vremea când eram șeful secției cultură-învățământ la ziarul „Adevărul” din Arad, și mai ales când scoteam suplimentul „Salonul literar”, primeam multe cărți de la scriitorii arădeni dar și din aproape toată țara. Evident, cu toții mi le ofereau cu gândul că o să le fac o cronică. De când m-am pensionat, din ce în ce mai puțini (și numai cunoscuți) se ostenesc să mă caute. Probabil se gândesc că, oricum, nu am unde să scriu despre creațiile lor dacă nu mai sunt într-o redacție. Lucru de înțeles.

De aceea a fost surprinzător pentru mine telefonul primit, recent, tocmai din București, de la Dorin N. Uritescu, o personalitate complexă – filolog, cercetător, critic literar și scriitor. Domnia-sa mi-a zis, direct, că ar dori să scriu și eu despre câteva din ultimele sale lucrări. I-am spus că m-am retras cam de mult timp din activitatea jurnalistică, colaborez mai rar cu presa arădeană și doar pe probleme legate de activitatea Filialei din Arad a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. I-am mărturisit că, totuși, aș dori să îi citesc cărțile, să le fac o prezentare, și că, probabil, voi găsi înțelegere la foști colegi și actuali membri ai UZPR, pentru a apărea în publicațiile lor.

Nu știam dacă domnul profesor va crede în optimismul meu, mai ales că îi spusese că eu stau mai mult pe la Prunișor, un sat la vreo 80 de km. de Arad, dar, după o săptămână de la discuția noastră, poștășița îmi aduce un pachet „de la București”. Știam de unde vine. L-am desfăcut și am găsit patru cărți semnate de Dorin N. Uritescu: „Firimituri literare”, „Pe Rio Costa”, „Pentru o lectură adevărată și o percepere corectă a temei”, „<MATO-GROSSO>-ul social și politic postrevoluționar”. Și m-am apucat de lectură și...documentare

Membru de onoare al UZPR

Prof. univ. dr. Dorin N. Uritescu s-a născut la 18 februarie 1944, în satul Vinerea din județul Alba. Este absolvent al Facultății de Limbă și Literatură Română din cadrul Universității București și al Facultății de Filozofie - Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Doctor în filozofie, Magna cum Laude al Universității București. A publicat numeroase studii și cărți de lingvistică printre care: „Greșeli de exprimare”, „Dicționar explicativ de pleonasmefective”, „Pleonasmul în limba română”, „Aspecte ortografice controversate”, „Dicționar de contradicții în adaos efective”, „Noutăți în ortografie”, „Contradicții în exprimare”, „De la chioșcari la vesternizare” „Dinamica actuală a limbii române” etc; dar și volume de poezie („Cântece de logodnă”, „Pe Rio Costa”, „Rugi și porunci”); proză („Firimituri literare”); critică și teoria literaturii („Fascinația numelui...”, „Pentru o lectură adevărată și o percepere corectă a temei”, „Portretul la criticii literari români”); teoria presei („Structura variată, natura expresivă și valoarea artistică a pamfletului”) și altele.

Din 2015 este membru al Uniunii Scriitorilor din România iar, anul trecut, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România i-a conferit titlul de Membru de Onoare al

UZPR și - „pentru prestigioasa contribuție adusă lingvisticii românești, de-a lungul unei bogate cariere pedagogice, și pentru perseverența demersului profesional dedicat presei” – „DISTINȚIA pentru cercetarea limbajului journalistic”. În propunerea făcută, în cadrul Consiliului Director al UZPR, Nicolae Băciuț sublinia că Dorin N. Uritescu „a realizat o lucrare de excepție, de mare importanță pentru breasla jurnalistică”: „a-l premia pe Dorin Uritescu (...) este un bun augur atât pentru UZPR, cât și pentru întreaga breaslă, care are ocazia de a sta față în față cu evoluția (sau involuția) pe direcția transmiterii limbajului journalistic, având deplina proprietate a termenilor în limba română”.

Printre „Firimituri literare”

Pentru Dorin N. Uritescu, după cum mărturisea într-un interviu, „patriotismul înseamnă, în primul rând, să ai un respect pentru propria familie, pentru că „patriotism” vine de la pater, de la părinte. Patriotismul este, de fapt, o grijă pentru a nu necinști faptele strămoșilor”. Poate de aceea, la el, întoarcerile acasă, fie doar și sub forma aducerilor aminte, înseamnă respect pentru înaintași, pentru glia pe care s-a născut, pentru satul Vinerea, locul unde și-a format percepțiile morale de care nu se va lepăda niciodată.

Cartea „Firimituri literare” vorbește despre Vinerea și vinereni, este un buchet cu povești pline de tâlc, din diverse spații și timpuri, spuse de oameni ai locului. Dacă la Sadoveanu naratorii se adunau la Hanul Ancuței, cei ai lui Marin Preda îl însoțeau pe Moromete în Poiana lui Iocan, țăraniii lui Dorin N. Uritescu aveau „un loc de întâlnire” la Moara de Sus, unde „veneau să macine grăunțele de grâu și de porumb” iar „până le venea rândul la râșnit boabele, fiecare povestea o întâmplare de pomină din partea lui de sat...”

„Firimiturile” lui Uritescu sunt mici perle literare în care descoperim o impresionantă galerie de personaje - cuvântători sau eroi ai întâmplărilor pe care le spun celor ce îi ascultă – Petrică Ursu, învățătorul Molodeț, Moș Roabă, Ion Samoilă, Văsălie Cujerean, Ovidiu Radu, Ovidiu Zaharia, Victor Săpunaru, Viorica Bârsan, Mircea Romcea, Ghiță Oancea, Iulus Covaciu, Onu Romoșan, Aurel Turlea, Cezar Șuteu, Valeriu Sârbu, Moș Postăi, Vasilică Bura, Pătruț Simedru și mulți alții. Aceștia ne introduc, prin poveștile lor – parcă adevărate secvențe cinematografice – în cadre rurale (unele aproape naturaliste) din lumea satului în care s-a născut autorul. Cele mai multe sunt basmele copilăriei lui, dar venite dintr-o realitate fără romanțări. Așa aflăm și noi de ce vinerenilor le zice cucii; cum și-a făcut Samoilă privată cu oglindă ; de ce a fost poreclită Frosa Herlea căcăciosă ; cum striga Săpunaru, și beat criță, „neamu nost!”; de ce se scaldau vinerenii în „chelea goală”; cum se făceau serbările școlare comuniste ; despre politizarea „suduieiilor”: „sî-mi suji proprietatea privată”, „trăsni-te-ar mărirea cotelor”, „băgate-aș în colhozul mă-tii”...

Dacă ar trebui să (re)povestesc una din „întâmplările” adunate în această carte, m-aș opri la cea spusă de Tefil Oană („Dacă vin americanii”). Acțiunea se petrece în anii când s-au instalat comuniștii la putere și s-a hotărât ca toți să fie cuprinși în „câmpul muncii”, inclusiv țiganii. Unora nu le plăcea programul cu ore fixe și mult de lucru, dar alții au acceptat, că aveau un salariu fix, concediu, bilete la băi....„Ca să rădă de ăștia”, Ceasu cel Bătrân, care avea o „bandă de muzică lăutărească”, le-a făcut o cântare: „Ce ne facem noi țiganii/Dacă vin americanii,/Că ne scoate din service,/Și ne-mpușcă cu alicel!” Cum și prin sate erau cozi de topor (informatori ai securității), l-au dat în gât și Ceasu a fost dus în Deltă, la tăiat de stuf, ca „dușman al poporului”. După mulți ani, când s-a întors acasă, foarte bolnav, printre cunoscuții, care l-au vizitat, au venit și cei ce l-au turnat. Deși pe patul de moarte, Ceasu nu

s-a răbdat să nu le spună câteva versuri răzbunătoare: „Mă, duce-vi-ți în pace,/Nu mai aveț ce îmi face,/Nu pot nici să vă înjur,/Să mă mai pupați și-n cur!”

În toate povestirile nu găsim nimic idilic, ci retrăim în satul real (mai ales cei care îl cunoaștem mai bine) cu țărani harnici, deschiși la vorbă, chiar puși pe snoave, cu ironii fine venite dintr-un har nativ. Chiar și numai din aceste motive, cartea este plăcută la lectură; cititorii mai în vârstă pot să arunce o privire spre anii copilăriei, iar cei mai tineri pot afla întâmplări ce, poate, le credeau neverosimile.

Iubiri pe Rio Costa

Volumul „Pe Rio Costa (balade erotice)” pare să continue povestirile din „Firimituri literare”, doar că, de această dată, avem un singur narator - Dorin N. Uritescu - care se „spovedește”(în versuri) cu aventurile lui de dragoste din anii tinereții („În adolescența mea tumultoasă,/Exersam seducția, ca act de cultură/Cu câte o fată bogată și frumoasă/Lucru mai rar cuprins în literatură” – „Bogat pe Rio Costa”). Aflăm cum a avut-o odată, „pe o blană de urs roșcată”, pe soția vânătorului, și-a iubit-o „și-n via cu rod/Pe Rio Costa în Câmpul lui Brod”. Sub „jilipul morii”, unde „prin deschinzăturile scâdurilor sparte/Jocuri de apă din toate părțile tășneau” o invită pe Carmen „pe un tărâm femecat”: „Eu o ajutam strângând-o blând de mijloc/Când ridicând-o, când aducând-o în jos/Iar ea mă ajuta să păstrez cadența/Ea căreia îi era binecunoscută decența!”. Poetul își amintește de frumoasa Constanța „Fata de ”, iubită de popă și poreclită de preteasa geloasă „mamzel san chilot” („Ajuns la dig, din mulțimea de fete am remarcat/Pe Constanța despletită, c-un picior peste celălalt aplecat”), pe care, la mulți ani după ce „s-a insatalat cumplitul socialism/Și ni s-a interzis să mai facem nudism”, nu poate să și-o închipuie făcând baie „cu sutien și bikini”. Sunt evocate multe alte „episoade” din viața amoroasă a poetului (un Casanova local): cu „Fata de ”, ce avea „sânii mici”, „dar tari ca piatra de râu”; cu „Regina oilor”. pe care o învățase „pe Rio Costa de toate” și a „sfătuit-o și să fugă în străinătate”; cu Delia, „studenta plină de temperament”; cu Laura, Morărița. Katia (profesoara de rusă), Bianca...

Sunt pline de umor aventurile cu nomenclaturistele vremii (că doar și ele mâncau sărat), care se temeau mai tare de partid decât de bărbați: „Și c-un glas stins, pe un tot ispășitor/M-a rugat să nu spun nimănui nimic/ Să nu se audă la partid, să aibă vreo consecință/S-o critice, sancționând-o, la raion în ședință” („Secretara de partid”). Iar limba de lemn (pe cealaltă doar autorul o știe) a activistei de partid, pe care-o folosește și în cele mai intime momente, te face să râzi cu lacrimi: „M-a uimit jocul erotic sălbatic, care-a urmat,/ La ce artificii, activista de partid s-a datat./Abandonându-mi-se toată în brațe-a stigmat;/ Rupe-mi bluza!...Mușcă-mă pe gât!/Zgârâie-mă pe față!...Înjură-mă urât!.../Smulge-mi fusta!...Bate-mă măr!.../Dă-mi palme!...Trage-mă de păr!/Ia-mă de urechi!...Mai cu ambiție!.../Pune-mi cătușe!...Du-mă la miliție!.../Sugrumă-mă lent!.../Citește-mi statutul!.../ M-am speriat când am înțeles că-i abia începutul./ Am ajuns și la punctul culminant, c-o ținuse boala!/ Când mi-a cerut în extaz; Cântă-mi Internaționala!/ Și mă gândeam dacă o s-o țină așa sminteala/O să-i cânt Internaționala, mărșul lor imn/Adecvat situației: prin sex s-o-nfăptuim!/Că poate-i producea starea de erotism/Ripostând sexual la atitudinea anticomunistă/Ca o adevărată, vigilentă activistă/Și-atunci am grăbit cum am știut deznodământul,/ În momentul când mi-a cerut să iau cuvântul./A fost ce-a fost dar și postludiul m-a surprins;/Ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut, s-a uitat la ceas/La ora unu am ședință de analiză, te las./Am văzut, suntem

pentru amândoi, e unanimitate!/Deci, mâine avem ca sarcină să muncim mai departe.” („Pe Rio Costa cu activista de partid”).

Mai mulți critici, analizând volumul, fac trimiteri la Ioan Budai-Deleanu, Francois Willon, Miron Radu Paraschivescu sau chiar la Emil Brumaru (arătând că nici chiar așa). Eu m-aș rezuma să îl compar pe Dorin N. Uritescu doar cu el însuși: dacă în „Firimituri literare” scriitorul prezintă întâmplări, auzite de la alții, din satul său natal, în „Pe Rio Costa” poetul versifică poveștile de dragoste pe care le-a trait în același spațiu, pe Râul Coastei (adică Râul Cugir) care – așa cum spunea jurnalistul Constantin Predescu – „își poartă susurul de neuitat în inimile vinerenilor, indiferent unde s-ar afla”: „Rio Costa, spațiu de dor și mister./Unde toate durerile vieții pier./ Unde se nasc bucurii de neuitat/Și păcatele-n iubire-s de neiertat...”. Ca un corolar, poetul își incheie volumul, nostalgic, cu iubirea supremă: „Unde ești Rio Costa, că nu te-am regăsit!/Ți-au furat apele, din rațiuni, zic ei, superioare/Ți-au regularizat cursul, te-au îndiguit,/Ești de nerecunoscut, un pârâu oarecare/Adevărat, vremea a săpat adânc în trupul firii.../Sunt o aducere aminte, nu mai sunt voievodul iubirii.../Iartă-mă Rio Costa că nu te-am putut salva!/Rio Costa, Rio Costa, din mintea și inima mea!” („Rio Costa, dragostea mea”).

Cinci capodopere, într-o nouă viziune

O carte de critică literară nu e ceea ce ți-ai dori cel mai mult să citești. Și totuși... „Pentru o lectură adevărată și o percepere corectă a temei” a d-lui Uritescu este o lucrare pe care o studiezi cu plăcere, poate datorită spiritului polemic (în special cu autori de manuale școlare ori culegeri cu subiecte de bacalaureat), poate datorită creațiilor analizate, învățate, de toți, în liceu („Floare albastră” de Mihai Eminescu, „De ce-aș fi trist...” de Tudor Arghezi, „Plumb” de George Bacovia, „În grădina Ghetsemani” de Vasile Voiculescu, „Răscoala” de Liviu Rebreanu), și, cu siguranță, datorită interpretărilor noi, inedite, excelent documentate, care răstoarnă tot ce am crezut că știm, încă de pe băncile școlii.

Nu e de mirare că istorici și critici literari cunoscuți au avut alese cuvinte de apreciere la adresa cărții și autorului. Ion Dodu Bălan consideră că este „o lucrare serioasă, temeinic documentată, folositoare propedeuticii înțelegerii tainelor creației literare” iar „autorul se oprește asupra unor aspecte controversate, nerezolvate și propune, cu competență și multă îndrăzneală, interpretări inedite”. „De acord sau nu cu interpretările/abordările propuse de profesorul Dorin Uritescu – scrie Dora Lazăr – cititorul trebuie să-i recunoască acestuia temeritatea întreprinderii, curajul de a intra în polemică nu doar cu oamenii școlii (...), calitatea argumentării, logica discursului”. Carmen Raluca Naclad crede că „în acest volum este revolta sa contra analizelor didactice inepte de care aceste capodopere ce promit să ajute elevii în pregătirea lor...” „Dorin N. Uritescu – concluzionează George Toma Veseliu, în prefața cărții – ni se relevă, în acest studiu, o natură complexă: sensibilitate artistică, o luciditate creatoare care pune permanent aproape totul în discuție în materie de cercetare literară, spirit pragmatic totodată care vede în hățișul lucrărilor de partea proastă a lucrurilor, mai ales acolo unde critica literară superficială, descoperită chiar la mari personalități, creează prejudecăți teoretice în cercetare”.

Cele cinci capodopere ale literaturii române sunt analizate de Dorin N. Uritescu „pe cuvânt”, filologic și filosofic, pe sensuri și simboluri, într-o logică demnă de invidiat chiar de un matematician. Mă voi opri doar la interpretările inedite, surprinzătoare pentru

mulți, asupra aspectelor controversate în comentariilor „didactice” asupra temei.

„Poezia de Mihai Eminescu a fost interpretată de aproape toți criticii literari (...) fără ca vreunul dintre aceștia să înțeleagă, cu adevărat, semnificația versului ei fundamental „Totuși este trist în lume!” – spune autorul – pentru că se face o confuzie între „condiția umană” (concept filosofic) și „condiția existențială”(viață economică, socială, politică): „Poetul, prin ultimul vers, se referă la condiția umană, iar nu la condițiile existențiale ale celor două personaje”. Dorin Uritescu consideră că „la sfârșitul poemei nu este vorba despre nostalgie, dor, părere de rău și de tristețea implicate de aceste trăiri, ci despre tristețea constatării că destinul omului, condiția sa umană (a nu se înțelege cea existențială) este tragică deoarece acesta nu găsește răspunsul la întrebarea cu ce rost ne-am trezit pe pământ?”

„Pentru o corectă înțelegere a temei filosofice din poezia - continuă autorul – este imperios necesar să analizăm în continuare poezia de Tudor Arghezi, un alt titan al liricii noastre”. „Analiza literară de manual școlar – consideră el - include greșit poezia argheziană în creațiile scrise pe tema morții”, pentru că „nu teama de moarte îl întristează pe genialul poet”, chiar dacă enumeră aspecte luminoase ale vieții sale, ci condiția umană tragică, faptul că „NU ȘTIM CINE SUNTEM, DE UNDE VENIM, ÎNCOTRO NE DUCEM...”

Analizând poezia „Plumb” de George Bacovia – pe care o vede „cea mai reprezentativă poezie simbolistă nu numai din literatura națională ci și din cea universală” – crede că cei mai mulți comentatori, „toți împiedicându-se în sensurile concrete exprimate de vocabulele utilizate în poezie: ” (...) ajung la „fixarea eronată a temei: moartea”. „Greșit” – spune autorul. Nu este vorba de moarte, nici de omorâre, cu atât mai puțin nu avem a face cu sugestia morții, ci cu sugerarea unei trăsături, a ceea ce este cuprins de moarte: imposibilitatea comunicării” – a faptului că nu i se publică opera (sugerată prin simboluri de tehnică tipografică) și mesajul său nu poate ajunge la cititor.

Criticii literari, autori de manuale ori cursuri universitare, interpretează poezia „În grădina Ghetsemani” de Vasile Voiculescu, „după impresia făcută lor (...) ignorând surprinderea lui Iisus Hristos în studiile teologico-doctrinare”. Dorin Uritescu arată că „cunoașterea adevăratei persoane a lui Iisus Hristos și înțelegerea exactă a cuvintelor rostite de acesta în Rugăciunea de pe Munte: , a însemnătății rugăciunii Lui, sunt baza oglindirii artistice a momentului surprins de Vasile Voiculescu, cel mai de seamă poet religios al nostru de la Dosoftei la Ioan Alexandru”. V. Voiculescu „aduce un câștig de netăgăduit întregirii morale și spirituale a adolescenților care trebuie ajutați pentru realizarea unei lecturi corecte” iar analistul crede că mesajul teologic este: „SUNT EU PREGĂTIT, SUNT EU PREOCUPAT DE MÂNTUIREA MEA? ÎMI ASUM EU MÂNTUIREA, JERTFA CRUCII PENTRU A PUTEA VEDEA ȘI INTRA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU?”

Surprinzătoare este interpretarea temei din romanul lui Liviu Rebreanu: „Răscoala”. Profesorul Uritescu face o temeinică cercetare - „după Revoluția din 1989 au apărut studii istorice întemeiate pe cunoașterea documentelor autentice” – și află că răscoala „nu a avut un caracter spontan (specific răzmerițelor țărănești), ci a fost minuțios pregătită, adevărat, pe fondul unor nemulțumiri...” Astfel, el consideră că problema tratată de romancierul ardelean nu este doar de natură socială (sărăcia) ci de una justițiară, politică, transmisă oamenilor satelor prin diferite mesaje și mesageri. „Călăreții pe cai albi”, despre care vorbesc mai multe personaje, nu sunt simple ficțiuni (pentru culoarea acțiunii sau chiar motivarea acesteia), ci „transformări artistice ale unei realități

indubitabile, imixtiunea prin agenți profesioniști ai puterilor străine”. Faptul că acest capitol se numește „RĂSCOALA – Aspecte ale spionajului străin pe teritoriul României semnalate în roman și noul ideal țărănesc: înfăptuirea justiției” întărește convingerea că Dorin Uritescu găsește, ca temă principală, acțiunile socialiștilor care instigau la răsturnarea orânduiri de atunci prin răscoala țăranilor.

Nu intru în detaliile analizelor literare din această carte pentru că doresc să las cititorilor plăcerea lecturii, pentru a descoperi singuri argumentele pe care se bazează Dorin Uritescu în interpretarea textelor și „o percepere corectă a temei”.

O inedită istorie recentă

Am lăsat la final o carte dedicată jurnalismului și jurnaliștilor: „-ul social și politic postrevoluționar”. Este un pamflet acid despre perioada postdecembristă, „un rechizitoriu la adresa clasei noastre politice, nevolnice și puse pe căpătuială” – cum aprecia Ionel Necula – dar și „un omagiu cald, izomorfic și calofil adus presei românești și ziariștilor care s-au ridicat la înălțimea evenimentelor și-au arătat o impresionantă capacitate de invenție lexicală și de nuanțare oximoronică”. După Revoluție a fost o vreme când – spune același critic literar - „teama de a nu cădea în hulitul limbaj de lemn (...) obliga noile generații de ziariști la o înnoire corelativă a limbajului, a expresiei și nu se poate spune că le-a lipsit capacitatea de invenție”, mulți recurgând la autonomaze („folosirea unui nume comun sau a unei perifraze în locul unui nume propriu”).

Dorin Uritescu „a procedat aidoma albinei care a zburat din floare în floare până a ajuns să-și umple desaga cu polen” – apreciază Florentin Popescu – pentru a reda acești ani de istorie recentă cu „materialul clientului” (jurnaliștii).

Cartea se deschide cu o explicație exhaustivă la „Ce este autonomaza”, urmează un capitol cu „Câteva exemple de autonomaze (creații lexico-semantice și stilistice cuprinse în contexte excerptate din presă și literatura beletristică – prezentate explicativ etimologic și stilistic, pentru o bună înțelegere a utilizării lor în pamfletul de față)” dintre care aș aminti: „Absurdistan pentru România actuală”; „Altercația din Decembrie pentru Revoluția Română din 1989”; „Dracula de la ape pentru Ion Iliescu”...

Pamfletul propriu-zis, care dă, de fapt și titlul cărții - „-ul social și politic postrevoluționar” - ne poartă prin istoria recentă. „Când a fost de s-a petrecut Revoluția – spune autorul – impresia occidentului democratic a fost formulată cu stupoare: abderiții valahi!!!>. Atunci „Securilă” și „Pecerilă” se dau la fund, iar „Fesenilă” devine figură legendară. Dorin Uritescu ne conduce prin anii ce au urmat, în care găsim personaje cunoscute – președinți, ministri, primari, și alte multe figuri ce-au populat scena postdecembristă -, toate prezentate cu autonomaze care mai de care mai amuzante. Ion Iliescu este „emanatul”, „bunicuța”, „zâmbitorul din Jilțul Cotrocenilor” etc., etc. Apare apoi pe scena politică Emil Constantinescu, „Țapul, care nu are priceperea să pe neocomuniști și se mulțumește să fie Don Quijote călare pe o Rozinantă algoritmică de partide>”. Băsescu este „noul dictator de la Cotroceni, actorușul de la Golden Blitz care o promovează scandalos pe a, care ajunge Cancelara PD-ului (...),”.

Cum un pamflet nu poate fi povestit, pentru că își pierde savoarea, vă îndemn la lectură. Conform DEX, pamfletul este o scriere „cu caracter satiric”, în care se „înfiează anumite tare morale, concepții politice, aspecte negative ale realității sociale, trăsături de caracter ale unei persoane etc”; cum a reușit Dorin Uritescu să facă acest lucru, folosindu-se de autonomaze din presa vremii, veți descoperi citind cartea. Pe care eu o consider – ca

și Florentin Popescu – „un regal literar și publicistic”.

Nu aș dori să închei fără a preciza că, în finalul cărții, prof. dr. Dorin N. Uritescu aduce un „Omagiu jurnaliștilor”. Sunt pomeniți 385 de ziariști care au creat și utilizat în presa vremii autonomaze, multe dintre acestea folosite de autor ca „material artistic”. Sunt nume binecunoscute precum: Tudor Octavian, Mihai Creangă, Vadim Tudor, George Coandă, Radu Tudor, Cornel Nistorescu, Cristian Tudor Popescu, Dinu Săraru, Corneliu Vlad, Fănuș Neagu, George Vulturescu, Radu Ulmeanu, Ion Cristoiu, Nicolae Băciuț, Dragoș Pătraru, Alexandru Cistelean, Doru Dinu Glăvan, Firiță Carp, Sorin Stanciu, Gheorghe Văduva, Roxana Istudor, Șerban Cionoff, Cornel Cipariu și alții. Mă bucur că, în această galerie impresionantă de jurnaliști, am descoperit și numele meu. Mulțumesc, domnule profesor!

“BUNE MANIERE” ÎN PROFESIA DE ZIARIST *Jurnalistul profesionist, adevărat slujbaş al cunoașterii*

Vasile FILIP

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România a elaborat și publicat, recent, “Codul deontologic al jurnalistului profesionist”.

Dacă în “Codul bunelor maniere” avem de-a face cu un ansamblu de reguli privitoare la comportamentul civilizată în societate, noul cod al UZPR propune un ansamblu de norme călăuzitoare în nobila profesie de ziarist. El se adresează atât jurnaliștilor din presa scrisă, radio și televiziune sau online, dar și studenților de la facultățile de profil, care se pregătesc să intre în “stufărișul” mass-media de astăzi.

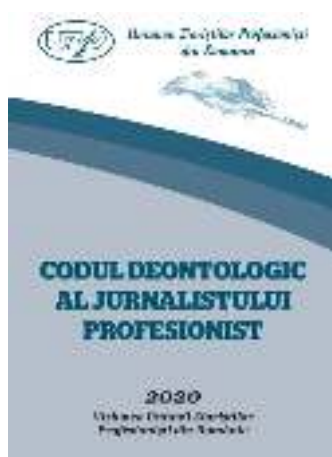
Pentru că – așa cum se arată în “Preambul” – “profesia de jurnalist este una de tip creativ, într-un univers continuu și fără limite, de angajament total, de mare responsabilitate și de risc major”, ziaristul trebuie să aibă un comportament specific unui profesionist al informației publice, să respecte anumite principii, ca să fie un adevărat “slujbaş al cunoașterii, al adevărului și nu al interesului, indiferent de ce natură ar fi acesta”.

În capitolul “Arhitectura etică și profesională a actului jurnalistic”, sunt menționate, astfel, ”cinci seturi de obligații esențiale” care “definesc activitatea jurnalistică”: cultul adevărului; verificarea temeinică a datelor și informațiilor care se difuzează; independența și suveranitatea jurnalistului în actul jurnalistic; loialitatea și buna credință în actul jurnalistic; respectarea dreptului persoanelor la propria imagine și la manifestarea propriei lor personalități. În “arhitectura complexă” a profesiei sunt definite cuprinzător, explicit, 16 “noduri”: adevărul, calitatea, loialitatea jurnalistică, obiectivitatea, imparțialitatea, realismul, legalitatea, libertatea, responsabilitatea, respectul personal, integralitatea, integritatea, operativitatea, ingeniozitatea, perseverența, creativitatea jurnalistică implicită.

Între “Repere și norme ale deontologiei jurnalistului”, “respectarea adevărului, așa cum este el” se află pe primul loc pentru că – așa cum se arată în Cod – “dacă o singură dată, un jurnalist scrie, exprimă, susține și/sau întreține, cu bună știință, un neadevăr, s-a descalificat, din punct de vedere etic și profesional, pentru totdeauna”. Și verdictul este fără recurs: “Meseria de jurnalist este incompatibilă cu neadevărul”.

Noul cod editat de UZPR aduce și câteva precizări. Sunt definite profesiile de jurnalist și jurnalist independent. Poate nu e cazul aici, dar nu se vorbește de ziariști

amatori. Pentru că, trebuie să recunoaștem, în orice act de creație (literatură, arte plastice, muzică, etc.) există profesioniști (recunoscuți ca atare) și amatori (care au și ei un hobby). Dacă jurnalistul profesionist (angajat) ori cel independent (“care realizează produse jurnalistice pe cont propriu, pe care le oferă publicațiilor, redacțiilor radio și de televiziune, sau pe pagina sa Web”) au responsabilități față de angajator (un exemplu, să predea materialele la timp) și consumator (să respecte adevărul, care este ”temelia actului jurnalistic”, să realizeze produse de calitate, obiective, imparțiale, legale, etc.), amatorul face ce vrea, scrie când vrea, despre ce vrea și de cele mai multe ori din interes (din plăcere, dar cu tendință). Dacă ziaristul de meserie poate fi tras la răspundere pentru ceea ce face (poate să își piardă chiar locul de muncă, pâinea cea de toate zilele), amatorului puțin îi pasă că nu va mai fi publicat, el are din ce să trăiască. Cum spuneam, poate nu e locul aici, dar cred că un “Statut al ziaristului profesionist” (despre care se vorbea într-o Adunare generală a UZPR) ar aduce lămuririle absolut necesare.

Ca să nu o lungim, nu aș spune că noul Cod poate fi, pentru jurnaliștii profesioniști, sau cei care vor să facă o carieră în ziaristică, ca o Biblie – chiar dacă are un “Posibil Decalog al jurnalistului” -, m-aș rezuma la o comparație mai laică – cu Codul Rutier – pe care, dacă îl respecti, ai mai puține șanse să ieși în decor (mai pe înțeles, să fii dat afară din breaslă).

Dacă ne-am însuși, totuși, valorile elaborate, cu siguranță vom fi mai veseli citind logica Paradoxurilor, care încheie fericit, aș spune, “Codul deontologic al jurnalistului profesionist”.

SEMN DE CARTE

ÎMBLÂNZITOR DE GÂNDURI

Eugenia PONTA PETE

Ține-mi tu gândurile,
să nu le mai risipesc!

Te declar responsabil
de zburdălnicia cu care se zbat
între pereții acestei lumi,
că știi,
ca nimeni altcineva,
să le-mblânzești,
să le-așezi,
ca rândurile
într-o carte bine lucrată
cu parfum de cerneală sângerie.

DECLAR DESCHISE...

Sebastian BURNAZ

Scumpii mei, v-am chemat aici pentru că vă iubesc. Vă iubesc pe toți, așa cum vă iubiți și voi unii pe alții, așa cum toți mă iubiți pe mine, așa cum totul iubește totul, după cum știți.

Dragii mei, am nevoie de ajutorul vostru. V-am chemat din toate colțurile Universului pentru iubirea din voi, pentru că voi știți a iubi, iar ei încă nu. E greu la ei, acolo jos, e durere și suferință. Vreau să-i ajutăm cu ce putem și noi, de vor voi și ei să se ajute...

Aș vrea să le facem împreună un album cu imagini, vise, poze, speranțe, șanse, adevăr, frumusețe și iubire. Aș vrea să punem toți câte ceva, după cum poate fiecare. Fiecare ați venit din diferite colțuri ale Universului cu poveștile voastre și merită să le povestim și să îi ajutăm...

A sosit și timpul lor, dragii mei. E timpul să facă saltul spre iubire și ei.

A venit și vremea lor, vremea dragostei lor.

Suntem atât de mulți aici și suntem toți frumoși, maestri ai iubirii, ai înțelepciunii, poeți ai iubirii, apreciați în tot Universul acesta minunat, oameni de știință, și toți ne dorim ce este mai bine pentru ei. A venit și timpul lor, timpul să se ridice. Eu m-am gândit să-i ajutăm...

Vreau să așternem deci, fiecare dintre noi, fiecare dintre voi câte o poveste, câte un lucru auzit sau înțeles, lucruri spuse sau nespuse până acum în locurile de unde veniți sau ce ați auzit că se întâmplă prin locuri unde-ați fost și pe unde ați călătorit. Ci știe Universul – care-i mare – că lucruri noi ne vor fi date auzului tribut, iar văzului cadou și aș dori să le ducem și lor câte ceva din frumusețea celor ce se-ntâmplă pe aici, pentru ca, văzând și auzind frumosul, să se nască în ei dorința de frumos și de iubire și să încerce și ei. Pentru că și ei pot, așa cum și noi putem, iar sufletele lor minunate se pot ridica din ignoranță și să crească spre lumină, așa cum și noi am pornit cu milioane de ani înainte și stăruim pe Cale și acum.

Așadar, dragii mei, povestiți iubirea, povestiți durerea, povestiți nostalgia, povestiți tot ce este emoție umană și ne face bine tuturor, căci le va face bine lor deopotrivă. Povestiți dragostea, povestiți înțelepciunea, povestiți frumosul, vindecarea, iubirea și iertarea, recunoștința și aprecierea, povestiți suferința pe care ați trăit-o voi și cum ați găsit leacul, povestiți tot, tot, tot...

Apa Apelor ne-a dat naștere tuturor și de acolo am pornit toți, dragii mei. Unii ne-am grăbit spre înțelepciune, alții spre cunoaștere ne-am străduit, alții prin durere am trecut, cu toții prin iubire ne-am vindecat.

Eu sunt bătrân, dragii mei. Sufletul meu numără multe-multe-multe miliarde de ani și tot nu am văzut totul. Mă voi bucura să mai aud lucruri noi din locuri de care nu am auzit până acum, ce s-a mai mișcat prin Praful Stelelor, de când eu am

îmbătrânit, ce lucruri minunate mai creat-a Cel mai Bun pentru noi toți, El, care ne iubește atât de mult, atât de mult încât nu vom înțelege niciodată pe deplin...

Și, fiindcă, dragii mei, va dura o vreme până când toți vor spune ce au de povestit, vom face astfel: pe măsură ce poveștile noastre vor curge aici, în acest amfiteatru ceresc, unde suntem noi adunați, miliarde și miliarde și miliarde de ființe ce prețuim iubirea, le vom transmite prin canale de lumină și spre ei, să le simtă, să le trăiască, să le vadă, să le iubească. Și așa va fi mai bine, pentru că Vremi vor trece până când poveștile noastre vor curge neîncetat înspre bătrânul nostru prieten Pământ și spre ființele dragi ce-l locuiesc și care-au încetat a cunoaște iubirea de la o vreme încoace. Să le spunem și lor, dragii mei, cum este...

Nu vă sfiți să povestiți, ca și când v-ați afla voi înșivă pe Pământ, ca și când ați trece voi înșivă prin durere și bucurie, prin tristețe și fericire, nu vă sfiți să vă arătați sufletele sensibile, nu vă opriți să le spuneți adevărul despre Iubire...

Eu, dragii mei, declar deschise lucrările Congresului Iubirii și fiecare iubire ce o simte fiecare fie să se transmită și către acele ființe dragi, oamenii de pe Pământ...

Calea de lumină e deschisă, Iubirea ne-a învăluit, putem să începem, dragii mei...

SEMN DE CARTE
DEBUT GUTENBERG

ELEGIE ÎN E MAJOR

Ovidiu CORNILĂ

Pe stradă frigul îngheață pustiu
Și ziua parcă-i de sticlă,
Nimicul în aer mocnește-a târziu
Cuvinte se-neacă în pâclă;

Te caut în timpuri din noi, în trecut,
Ca părul de vânt să îți ating
Să-ți cer dansul de-altădată ne-nceput
Amintiri între note să sting...

În e major valsăm iar tineri noi doi
Eu tu, tu eu, noi doi, noi am fost
O carte de ceruri, o ploaie-ntre ploi
Veșnice ore, ultimul rost;

Nostalgii de topaz am scris pe-nserat
Cu mâinile-n mâini canticul vals,
Am luat în vise răsăritul mirat
Și ne-am pierdut în ultimul dans...

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA

COLȚUL MUCALITULUI

Loredana TUDORESCU

„Voiești a cunoaște lumea? Privește-o de aproape. Voiești să-ți placă? Privește-o de departe” - I.L.Caragiale

„Nu am fost acceptat în echipa de șah pentru că eram prea scund.” - Woody Allen

„Nu am dat greș. Pur și simplu am descoperit 10.000 de idei care nu funcționează.”

–Thomas Eddison

„Dacă un guvern ar fi însărcinat cu Deșertul Sahara, în cinci ani ar avea un deficit de nisip.” – Milton Friedman

Întâmplări mici despre oameni mari

Grigore Moisil (10.01.1906- 21.05.1973) – matematician considerat părintele informaticii românești și membru al Academiei Române

După ce și-a scrântit piciorul la 65 de ani: - Știam că la vârsta mea te scrânțești la cap, nu la picior.

Într-o zi, Grigore Moisil, distrat, traversează strada pe roșu. Sosește un milițian: - De ce traversați pe roșu? Știți că nu e voie? - Nu mi-am dat seama. - Bine, trebuie să plățiți 25 de lei amendă. Grigore Moisil a întins 50 de lei și a plecat. Milițianul a strigat după el: - Stați să vă dau restul de 25 de lei. - Nu-i nevoie, că mă mai întorc o dată pe roșu!

Iată o poveste hazlie cu un student, disperat că, după ce se duse de patru ori la bibliotecă, tot patru luase. Și, când a ieșit din sală, cu mâna pe clanță, a zis: „Să mă pupi în fund!”. Moisil l-a auzit și l-a chemat la el. Studentul s-a întors, așa, mai încrunțat, mai speriat. Moisil i-a spus: „Asta e foarte simplu“ și l-a sărutat pe frunte.

POVEȘTEA DE DUMINICĂ

Alexandra TUDORESCU

Aventura unei zile obișnuite din 2005

Este o nouă dimineață și mama te strigă pentru a treia oară să te cheme la masă. Tu încă dormi pe jumătate, deși ai făcut un progres de când a intrat pentru prima oară în cameră, acum măcar stai în șezut. Te convingi cu greu să te îmbraci și te târâști la bucătărie.

Pe masă te așteaptă micul-dejun, o felie de pâine cu unt și salam, dar fără roșii sau ardei pentru că ești un copil mofturos – cel puțin așa zic o groază de oameni, dar ei nu înțeleg că pur și simplu nu-ți plac legumele. Înghiți din câteva îmbucături, pe nemestecate, pentru că ai întârziat, ca de obicei, la masă, și în curând începe „Locomotiva Thomas și prietenii săi”. Înșfaci cana cu lapte și cacao – fără bezele, pentru că este 2005 și nu există Instagram sau Pinterest ca să știi de această variantă îmbietoare – și ajungi la tanc să vezi simpatica locomotivă albastră trecând în mare viteză pe lângă moara de vânt.

Intro-ul se termină, iar pe ecran apare personajul numit cu lipsă de tact „Controlorul cel gras”, care are o nouă rugămintă pentru eroii Insulei Sodor. Înainte să-ți dai seama, aventura locomotivelor s-a terminat, televizorul s-a stins, iar tu trebuie să dai pe gât ultimii stropi de cacao cu lapte înainte să-ți începi propria aventură.

Ajungi la grădiniță, iar colegii tăi s-au adunat deja la șezătoare pe covorul înfățișând o șosea, unde își prezintă unul altuia cu mândrie noile cartonașe din revista „Scooby-Doo”. Îți dai seama cu oroare că tata a uitat să-ți cumpere numărul de ieri în timp ce vă făceați plimbarea de seară pe malul înțesat cu tarabe și chioșcuri. Îți uiți necazul cât ai clipi însă, căci privești cu uimire și admirație descoperirea unui coleg care tocmai a câștigat titlul de cel mai cool copil din grupa mare-pregătitoare a albinuțelor în ochii tuturor: dubița misterelor în carne și oase (sau ar fi mai potrivit să spunem în roți și caroserie?), transportând cartonașe din țări de pe tot mapamondul.

Urmează câteva ore foarte serioase, în care tu și cele mai bune prietene vă jucați din nou de-a Spioanele – tu ești Clover ca de obicei, de fapt toată lumea are aceleași roluri ca de obicei, deși, dintr-un motiv sau altul, rolul lui Sam este cel mai râvnit. Ieșiți în curte să vă zbenguți puțin pe tobogan și pe lângă văcuța de tablă pictată în culori vii, înainte să mergeți la masă.

Minutele se scurg și a venit deja ora prânzului, când vă adunați cu toții în cantină. Miroase puternic a brânză de oaie, care a fost în macaroanele de la prânzul de ieri, pe pâine prăjită în gustarea de la ora 10, și rasă peste mămliga de astăzi. La fiecare îmbucătură iei trei înghițituri de apă din cana de inox, al cărei gust puternic de metal îți se pare totuși plăcut. După masă, vă înapoiați în camera grupei albinuțelor, unde dulapurile se transformă în paturi și, timp de o oră care trece agonizant de încet, vă întoarceți de pe o parte pe alta, cu ochii larg deschiși, așteptând să se încheie programul de somn ca să vă puteți juca din nou. De data aceasta va fi rândul puzzle-ului din burete cu litere, sau al mașinuțelor noi, sau poate că doamnele educatoare vă fac o surpriză și vă uitați la Shrek 2, sau... Timpul a trecut totuși destul de repede, pentru că se dă trezirea și săriți cu toții voioși din pat.

După-amiaza târziu, bunica vine să te ia de la grădi. Ți-a cumpărat un corn cu ciocolată Chipicao în care sperii să găsești un cartonaș rar și o pungă cu pufuleți cu surprize care sperii să te premieze odată cu păpușa aia Barbie pe care o tot vezi pe ambalaj. Din pufuleți scoți o mașinuță cu cheiță, iar din corn un cartonaș pe care îl aveai deja în triplu exemplar. Chiar și așa, nu ai timp de dezamăgiri, pentru că astăzi are loc serbarea. Fiindcă este o ocazie specială, te încalți cu adidașii aceia cool cu luminițe, și ești gata să fii vedeta serii. Pe scenă, pornește în difuzoare „Dragoste de închiriat” și vă pregătiți să le arătați coregrafia de ultimă oră părinților, bunicilor, fraților și surorilor care vă privesc cu interes din sală.

Clipești o dată din ochi, au trecut deja cincisprezece ani, iar tu faci furori pe aceeași melodie într-un club din Cluj, deși peste câteva ore ai seminar. Mai clipești o dată, iar acum o auzi de pe canapeaua din sufragerie, după ce tocmai ai închis Microsoft Teams, finalizând ultimul curs de astăzi.

Timpul trece, facultatea vine, carantina pleacă. Dar amintirile de când erai tânăr fecior și fala munților rămân mereu într-un colțisor, așteptând să le regăsești.

TULBURAREA DE COMPORTAMENT LA ADOLESCENȚII CU DIZABILITĂȚI

Alexandra – Bianca VARGA

Trăsăturile cu adevărat patologic în ceea ce privește tulburările de comportament la adolescenți: este un comportament anormal care afectează de fapt capacitatea adolescentului de a funcționa. Cu alte cuvinte, o criză de nervi nu este un comportament patologic decât dacă are drept rezultat auto-vătămarea, spitalizarea, exmatricularea de la școală sau alte consecințe majore, similare. De fapt, adolescenții care nu au niciodată o astfel de criză de „opozitie” sau revoltă, nu subminează autoritatea și nu se furișează afară din casă sunt extrem de neobișnuiți – deoarece comportamentul adolescentin tipic include toate aceste acțiuni și mult mai multe pe lângă.

Tulburările de comportament sunt comportamente antisociale sau disociale, indezirabile pentru societate, sunt comportamentele de încălcare a normelor sociale în mod repetat și ostentativ.

Comportamentele ocazionale de încălcare a normelor sociale, izbucnirile ocazionale de furie nu duc la încadrarea automată în categoria tulburărilor de conduită. Repetitivitatea unui astfel de comportament antisocial sau de comportament provocator este de dorit să fie investigat.

În evaluarea și diagnosticarea unei tulburări de comportament este nevoie să se țină seama de vârstă.

Comportamentul antisocial izolat la un adolescent nu reprezintă motiv de diagnosticare. Comportamentul indezirabil social repetitiv poate atrage după sine un astfel de diagnostic sau predispoziția către acesta.

În dezvoltarea unui diagnostic precis pentru tulburările la adolescenții care prezintă un comportament ciudat, psihiatrul de copii și adolescenți va verifica întâi dacă există o afecțiune a corpului care afectează psihicul (s-a lovit la nivelul capului, suferă de o afecțiune endocrinologică sau metabolică) și apoi evaluează dacă modificările de comportament sau de dispoziție sunt atât de grave încât au un impact sever asupra propriei persoane sau asupra relațiilor adolescentului cu școala, părinții, familia sau societatea. Afecțiunile psihice au multe cauze și rezultă din interacțiunile complexe dintre o persoană și mediul său. A avea o boală psihică nu este o alegere sau un eșec moral. Afecțiunile psihice apar la rate similare în întreaga lume, în fiecare cultură și în toate grupurile socio-economice.

Daca vorbim despre tulburările de comportament la adolescenți, impactul se extinde dincolo de statistici și tabloide, în sentimente și emoții. O tulburare nu ar trebui să fie diferită de o boală fizică. O boală psihică face ca activitățile din viața de zi cu zi să fie mai dificile, cum ar fi: munca, școala și socializarea cu alte persoane.

Identificarea timpurie și intervenția eficientă reprezintă cheia pentru tratarea cu succes a tulburării și prevenirea recidivării. Medicul specialist va conecta simptomele și experiențele pacientului cu criteriile de diagnostic recunoscute (DSM sau ICD) pentru a ajuta la formularea unui diagnostic corect.

Acum mult timp, a fost o vreme în care simțeam nevoia de a scrie ceva anume, care să aibă scopul atât de a mă ajuta pe mine cât și pe cei din jurul meu, astfel mi-am conceput propriul blog în toamna anului 2018.

Primul an l-am alocat perfecționării asiduu, de la maniera în care scriam până la design-ul acestuia, toate ca mai apoi trecerea unui an și jumătate de scris, în mediul online, să-mi aprindă flacăra unui nou început, pe care la momentul respectiv nu-l observasem, ci doar simțisem în inima-mi ce-mi pulsa plină de pasiune pentru scris și artă. Citind la rândul-mi o carte bazată pe autocunoașterea sinelui, un gând s-a înfiripat în mintea mea, nescăpând de acesta până când a devenit realitatea unui vis.

Sunt o persoană care iubește faptele mai mult decât cuvintele și promisiunile, căci fără fapte care să ne stârnească adorația de cuvânt, totul este zadarnic. Așadar, pentru a-mi aduce visul la viață, nu a fost destul să vorbesc despre el, ci să întocmesc ceva unic, plin de însemnătate care să aibă un scop vast, acesta fiind în consecință ajutorarea a două categorii de oameni, cei aflați în pragul adolescenței și cei trecuți de acesta, astfel luând naștere cartea „Dincolo de măști”.

În consecință, conceperea unei cărți la o vârstă fragedă este una dintre cele mai mari provocări pe care ți le poți însuși, atât pentru că trebuie să ai o încredere de sine de neclintit, cât și pentru că procesul în sine este plin de urcușuri și coborâșuri. Nimic nu este ușor, cu atât mai mult decojirea rănilor, vindecate sau nu, expunerea ta la vulnerabilitatea amintirilor care te-au format în ceea ce reprezinți astăzi, astfel îți pui sufletul și conștientul în situația precară de a te vedea pe tine, pe vremea când nici nu visai la fericirea și împlinirea absolută, știind că oricât ai vrea să te ajuți pe tine cea din trecut, nu ai cum.

DE-AR FI SĂ PLEC

Ioan Vasile MARCU

De-ar fi să plec departe primăvara
Prins de-un îngheț în roua dimineții
Lăsa-voi ierbi fragede povara
Și celor triști imaginea blândeții.

Încalce timpul – calul meu sălbatec
Într-un ținut homeric – fără vină
Eu las izvorul vieții, lin descânte
Să curgă din lumină în lumină.

De-ar fi să plec departe într-o vară
Un spic din marea holdelor promise
Mă veți găsi în grâul de la moară
Și-n pâinea celor care cred în vise.

E-atât de-aproape capătul cărării
Încât îmi pare că-l ating cu mâna
Dar brațul greu de zile dat uitării
Îmi face semn că mă așteaptă zâna.

NEARS SĂRUT

Aida VOIVODICIAN

Dă-mi amfora plină, maestre Khayyam!

Balsam
inimii să-i torn,
să-i sorb licoarea și să mă desham.

Un dram
de-alinare aș vrea să socot,
să-nchid neuitarea
în veșmânt de camelot,
chinul să mi-l beau cu tot.

De-aș putea s-aleg, fie dulce vinul!

Pelinul,
pe de rost îl știu;
gust amar lăsatu-mi-a destinul
în vinul
scurs din crude buze de hoinar...

False anacruze,
picuri toxici în nectar.

Sorb din darul tău, amfora tresare...

Iertare
pare că ar cere.
Buza ei, crăpătă-n timp de negustare,
doare-n
a mea buză pân' la sânge.
Cruda așteptare-n
tremur se răsfrânge.

Răscolit-am, poate, un sărut rămas

nears
de-amor interzis,
păstrat de veacuri, trist, în vas de lut..

Sărut
pios sărutul frânt, nesăvârșit și mut.

Și-l duc
din lutul frământat odat' cu har
în palme de olar...

Îl mut dar, întru dezrobirea sa,
timid, supus... pe buza mea
de sus.

CLAR DE IARNĂ

Cătălin DRĂGAN

A fugit ninsoarea dezmințind nămeții,
Iarna asta, poate, nici nu va mai fi,
Dezertează-ntruna, din înalturi, fulgii,
Și mă-ntreb, iubito, cât ai să mai vii,

Să-mi întinzi broboada dragostei cernită
Pe sub pașii minții, reci ori dantelați,
Patinând pe gheața dintre două inimi,
Ca în anotimpul celor consacrați

În ale iubirii complicate rosturi,
Doi maturi cu treburi greu de-ndeplinit,
În zăpada lipsă, ricoșând sub alb
Unui joc de patimi neobișnuit.

Ca la începuturi, încă te asemăn
Păsării polare dintr-un ochi de ger,
Încă îmi ești dragă fără explicații,
Căci îmi stingi sub aripi frigul pasager,

Totuși, mă supune instinctiv și tandru
Dorul tău anume de înzăpeziri.
Încă îmi ești dragă și, cu toate astea,
Un noian de rece urcă în priviri.

Precum niște oameni tributari ursitei,
Ne-om decide soarta sub fatal omăt,
Căci se prognozează un adio arctic
Care nu mai ține viscolu-ndărăt.

CĂUTÂNDU-TE PE TINE

Teodor Groza DELACODRU

Căutându-te pe tine
Între el și între mine
Între rău și între bine
Hoinărind printre destine

M-am trezit pe-un drum de țară
Între iarnă și-ntre vară
Încărcat în două cară
Venind de peste hotară.

Huiduit de concubine,
Ateiste și creștine,
Între ură și rușine
Bâjbâiam printre buline

Ca o javră ordinară.
Am gonit din vis afară
Firicel de floare rară
Și-am cules bob de ocară.

Între el și între mine,
Între iarnă și-ntre vară,
Ateiste și creștine
Am gonit din vis afară.

Între rău și între bine,
Încărcat în două cară,
Între ură și rușine,
Firicel de floare rară.

SUNT BOLNAV DE TINE, ȚARĂ...

Nicolae Nicoară-Horia

Nu-i durere să mă doară,
Nu mă las de ea înfrânt,
Sunt bolnav de tine, Țară,
Leacuri știu că nu mai sunt...
Vântul murmură pe coarde
Doina noastră din pruncie,
Inima în piept îmi arde,
Ardă până-n veșnicie!
Unde-i ardere-i lumină!
Tot mai singură pe cale
Vâlva băilor suspină,
Din adâncurile goale:
„Unde sunteți, moții mei?”
Tulnică din stâncă-n stâncă
Sus prin Apusenii grei
De-o neliniște nătângă...

.....
Parc'aud durute cară
Cum vin de pe alt târâm-
Sunt bolnav de tine, Țară
Și așa o să rămân!

CREION FĂRĂ NUME

Lazăr MAGU

pe mine m-a născut o floare
pe un pervaz din lemn de nuc.
de leagăn mi-au cântat un cuc
și-o mierlă din pădurea mare.
umblam prin lumea de afară
purtat în brațe de-o mânășă
și dintr-o poză o mătușă
mă alăpta din seară-n seară.
dormeam cu grauri și norii
în cuibul cald de veveriță.
hrăneam un păstrăv și-o belțiță
cu mâna mea în prundul morii.
visam să plec hoinar prin lume
să-mi cumpăr un creion
și-un nume.

Din anul 1943 trecuseră vreo două luni și jumătate, ghiociei erau pe trecute, doar câte unul întârziat își mai legăna clopșelul în bătaia vântului, viorelele își scăldau albastrul lor voronețian, mereu proaspăt, în roua dimineților reci.

Undeva într-o gospodărie din sat o țărancă treblăluia prin curtea casei sale, deodată a avut o tresărire, cineva era la poarta casei. Oare cine să fie?

-Ioane, Ioane, îi cineva la poartă!

La poarta de lemn încă viu, ce purta patina vremii, se afla un jandarm care avea în mână o telegramă pe care o înmână lui Ioan, care cu mâna tremurândă o desfăcu și deodată mâinile au început să-i tremure și mai tare.

-Ce-i Ioane?

Răspunsul a venit simplu și direct...

-Sofie, a murit feciorul nostru!

Femeia începu să plângă încet, fără glas, doar suspinând din când în când. Ioan, încet, șchiopătând ușor se așeză pe o bancă de lemn din curtea sa bine măturată. Cei doi în câteva minute au îmbătrânit cu cel puțin 20 de ani, Sofia, deși avea vreo 40 de ani acum arăta ca de 60, părul începuse să-i albească.

-Ioane, mă duc să-l caut! Tu stai acasă, vezi de cei doi copii care ne-au rămas, mai ales că tu ești împușcat în picior din Bătaia cea Mare!

Acestea fiind zise, cei doi s-au înțelese în durerea lor doar cu câteva cuvinte, fără strigăte sau blesteme, cei doi păreau împăcați cu voința lui Dumnezeu de-al lua lângă El pe feciorul lor cel mare, la doar 23 de ani. Dumnezeu le-a dat trei copii, unul s-a dus, au mai rămas doi, o fată de 16-17 ani și un fecior de 11-12 ani, trebuiau să trăiască pentru ei, să-i vadă la casele lor, dar, Sofia cu îndârjirea țărăncii voia să știe, ea devenind Vitoria Lipan care își căuta fiul. De data acesta Vitoria Lipan era o țărancă din Ardeal care-și căuta fiul plecat să lupte la chemarea țării.

-Ioane, io, mă duc!

-Du-te, Sofie!

Timpul a trecut, a venit vara anului 1943, Războiul încă nu s-a terminat, totuși gândurile celor doi se îndreptau mereu către feciorul lor căzut undeva în Basarabia, după cum zicea telegrama primită nu demult, în primăvara lui 1943. Totuși în sufletul ei, Sofia nu credea, acolo, adânc pâlăpăia o mică speranță, nu spunea nimănui, nici măcar lui Ioan, doar Dumnezeu îi cunoștea gândul și speranța ei.

Sofia după ce și-a pus în ordine gospodăria din sat, însoțită de Ioan cu „cocia”, doar până la gara din satul vecin, unde a luat un tren spre București. După

aproape o lună de mers cu trenul, Sofia a ajuns în Basarabia, la Bender, frontul era destul de aproape, se auzea bubuitul tunurilor. Poate dacă era altcineva n-ar fi ajuns, zona era plină de soldați germani, care vedeau de multe ori în români dușmani, deși încă nu venise 23 August 1944, erau temporar aliați, dar se simțea ceva.

Țăranca din Ardeal, micuță, negricioasă cu palmele crăpate și aspre, poate de la spălatul hainelor, poate de la frământatul pâinii, poate de la sapă, poate..., a străbătut uriașa distanță dintre satul ei și orașul Bender, a avut senzația că se află la capătul lumii. Așa îmbrăcată cu straiile ei țărănești largi, poale, rochie din ațică, zadie, spătoi cusut de ea, laibăr și viziclu, părea celor cu care se întâlnea o aparăție ciudată, nemaivăzută și aproape toți aveau o atitudine îngăduitoare față de ea, față de mama care-și căuta fiul viu sau mort.

Așa din vorbă în vorbă a ajuns la spitalul din Bender, unde un soldat-sanitar român îi povesti despre fiul ei, îi povesti despre el cum spera să trăiască, să-și facă o familie, să se îngrijească de părinții lui, de frații lui mai mici. Povestea despre satul lui, despre oamenii din sat despre jocul din sat, colindele din satul lui. Îi chema pe toți din jurul lui, după război, să vină pe „goștie” în satul lui pentru că au ce vedea. Așa povestea feciorul din pustă până în ziua de 25 ianuarie 1943, la amiază când a închis ochii pentru totdeauna, aunci când Dumnezeu l-a vrut lângă El.

Sofia asculta toate acestea și plângând încet își aduse aminte de sufletul lui blând, semăna cu ea, Ioan, soțul ei era mai aspru, dar era un om cumsecade.

-Mă duci la el?

Soldatul-sanitar fără să zică nimic sărută mâna crăpată a Sofiei și ținând-o de mână o însoți aproape de spital unde armata încropise un mic cimitir de campanie, acolo pe o cruce de lemn erau scrise cu vopsea albă două litere, A și I.

Acolo, departe de satul pe care nu-l părăsise niciodată până atunci, Sofia a îngenucheat la mormântul feciorului ei și a stat de vorbă cu el până seara, i-a povestit despre Ioan, despre frații lui, despre caii lor, despre pământul lor, despre rudele lor...i-a povestit...i-a povestit...

Sofia s-a șters la ochi, a luat din straița ei un mic săculeț de pânză albă țesută de ea la război, l-a umplut cu pământ de pe mormântul eroului, apoi sărutând crucea de la capătâiul fiului ei se despărți cu greu de mormânt, trebuia să meargă acasă la Ioan și ceilalți doi copii. Se întorcea cu inima împăcată, și-a găsit feciorul a vorbit cu el, a aprins lumânări și s-a rugat la capătâiul lui.

După ani și ani când Sofia și-a încheiat drumul pe acest pământ a plecat însoțită de un săculeț de pânză, acum îngălbenită plin cu pământ de pe mormântul feciorului ei.

In memoriam Ardelean Ioan, erou măcean, născut în Macea la data de 12.08.1919, decedat în Bender(Tighina) la data de 25.01.1943, ora 12⁰⁰. A servit patria în Regimentul 1 Artilerie.

MAȘINA TIPOGRAFICĂ

POVEȘTI DIN PARCUL BĂTRÂNILOR SCARA RULANTĂ

Gheorghe HODREA

Se făcea că iată-mă din nou în Parcul bătrânilor, parc aflat în spatele primăriei din Arad. Domle! Acu, drept să vă spun, de fapt doar coborâsem treptele, în parc. Da, coborâsem, deși fără a mișca picioarele din încheieturi deoarece la intrarea/ieșirea aleasă am aflat montată o scără rulantă. N-am apucat să-mi scarpin imaginar vârful capului și să-mi zic mie însumi: -*“băăă, ce treabă bună!”*, că unei doamne, deosebit de elegant îmbrăcată, i-a și prins scara rulantă rochia între una dintre trepți și rama lateral-dreapta, de a fost necesară intervenția a trei bărbați hotărâți ca s-o smulgă din dispozitivul aproape nimicitor. Asta ca asta, dar cum operațiunea a durat câteva secunde bune, peste cei în cauză s-au năpustiit, de sus înspre în jos, fără putere de a se împotrivi, soțul doamnei deosebit de elegant îmbrăcată, doi bătrânei răblăgiți, o doamnă cu un tort pe o tavă și un bărbat ieșit din formă de gras, cu două damigene în mâini.

Domle! Cât ai zice nuntă s-a format un ghemotoc de picioare încâlcite printre mâini, capuri..., totul ornat din belșug cu bucățele de tort și stropit la nimereală cu vin și țuică din cele două damigene de la care, între timp, săriseră dopurile de coceni. Aaaa! Era să uit! Sonor, zona se aglomeră rapid cu țipete încolăcite cu gemete, strigăte, urlături de durere și vorbe, multe vorbe de duh, toate acestea însumate și înmulțite cu $(n+1)^2$.

Domle! În tot acest timp eu stam, vorba unuia, ca *“Stanca sta-n castan ca Stan”*, adică stam stană de piatră. Asta până în momentul în care a apărut ca din pământ un bărbat subțirel, în mâini cu două găleți din plastic, pline cu apă, care, după ce mi-a înmănat una dintre găleți, mi-a zis hotărât: -*“Inginerul Stan sunt! Atacăm cu apă, că cică așa se procedeadă în atari situații!”*. Zis și udat! Domle! Cu o iuțea neașteptată ghemotocul s-a descălcit, părțile componente au început să-și aranjeze hainele, moment în care inginerul Stan mi-a zis scurt și codificat: -*“Atenție! Că cică piatra crapă capul pietrei în patru!”*, apoi a luat-o la fugă înspre celălalt capăt al parcului. Abia după ce o piatră mi-a vâjâit pe lângă urechi am înțeles mesajul inginerului Stan. Dintr-o mișcare am luat-o la fugă, demarând cu a treia de pe loc, înspre un cu totul alt capăt al parcului, în vreme ce l-am atenționat pe inginer strigându-i: -*“Atenție la vulturul ce stă pe pisc cu-n pix în plisc!”*, asta pentru că zărisem din fugă, într-un copac, un copil ce-l luase în cătarea unei praștii din dotare pe bietul inginer.

Prea târziu, însă! Zic prea târziu deoarece înaintea de momentul în care inginerul Stan la reperat pe copil, din praștie a pornit o castană dirijată dibaci înspre mijlocul distanței, pe orizontală, lovind sec între cele două urechi ale victimei. Zic victimă pentru că da, inginerul Stan s-a prăbușit lat, peste un gard viu. Atât a mai apucat să-mi strige: -*“Atenție! Că cică o barză brează face zarvă pe-o varză!”*. Ce s-a mai întâmplat, nu știu! Ce știu e că m-a trezit din vis, că visasem de fapt, zic m-a trezit vocea soției, venită dinspre bucătărie însoțită de un miros puternic și plăcut de varză călită: -*“Scoală că te caută Petroiu, administratorul! Vezi, nu-i da banii de chirie că-i praștie!”*. Domle! Doar nu credeți că am scăpat de plată, că mi-a și zis Petroiu, administratorul, în vreme ce se uita vulturește spre portofelul meu, uitat pe masa din sufragerie: -*“Hai cu banii că-s grăbit! Tre' să ajung la o nuntă! Și nu fă zarvă că ți-aduc mâine chitanța, 'teles?’*”. Domle! Ce ți-e și cu visele de uneori se cam potrivesc cu realitatea, nu știu! Ce știu e că eu sunt un visător incurabil, asta pentru că visez chiar și cu ochii deschiși!

Semnează în această ediție

IOAN ARDELEAN ALEXANDRU
CONSTANTIN AVĂDANEI
CARINA BABA
LUCIA BIBART
MIRCEA BORAN
SEBASTIAN BURNAZ
FLORICA R. CÂNDEA
DELIA CHEVEREȘAN
OVIDIU CORNILĂ
LIVIA CIUPAV SFĂRÂILĂ
IOANA CRIȘAN
TEODOR GROZA DELACODRU
CĂTĂLIN DRĂGAN
VASILE FILIP
DOMNICA FLORESCU
GHEORGHE HODREA
ANTON ILICA
VALERIU ILICA
PAUL KRIZNER
LIDIA LEAHU

LAZĂR MAGU
IOAN VASILE MARCU
ADINA MATEI
IOANA NISTOR
NICOLAE NICOARĂ-HORIA
DORIN OCNERIU
MIRA ODAGIU
IULIANA PINTEA
EUGENIA PONTA PETE
ADELINA STOENESCU
LORENA STOICA
IULIU CEZAR STURZA
FLAVIUS ȘTEȚCU
SEMIDEA ȘULEA
ALEXANDRA TUDORESCU
LOREDANA TUDORESCU
HORIA TRUȚĂ
BIANCA ALEXANDRA VARGA
AIDA VOIVODICIAN

Coperta IV conține producțiile editoriale 2020-2021.

Revista Gutenberg precizează:

Vă rugăm să expediați materialele pentru luna iunie 2021 până în data de 20 aprilie la următoarele adrese de email candeafoare@yahoo.com, tel. 0745263205; carina.anqa@gmail.com; tudlore@yahoo.co.uk

Materialele vor fi însoțite de o fotografie a autorului tip buletin, conținut o pagină A4, scris cu font Times New Roman, caracter de 12, text corectat cu diacritice.

Vom publica doar materiale inedite, cu trimitere la o sursă bibliografică (exclus internet sau webografie). Manuscrisele nu se înapoiază. Revista Gutenberg - Universul Cărții găzduiește opinii, creații sau înregistrări ale autorilor, din segmente culturale, cotidiene, mozaic, panoramic etc, dar responsabilitatea conținutului fiecărui text, aparține autorului în exclusivitate.

Materialele în excedent vor fi luate în seamă pentru viitoarele ediții cu precizarea expresă de a nu se depăși conținutul unei pagini A4.

Colegiul Editorial - Redacțional

Foaie culturală, recunoscută de C.N.C.S.I.S.
ISSN 2248 - 308X
ISSN-L 2248 - 308X

ISSN 2248-308X
ISSN-L 2248-308X

